

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANTENATAL DÖNEMDE EVLİLİK DOYUMU VE ÇİFT UYUMUNUN
BABA-BEBEK BAĞLANMASI İLE İLİŞKİSİ

Arife Büşra AÇIKGÖZ
193278001005

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBELİK ANABİLİMDALI

Danışman

Prof. Dr. SEMA DERELİ YILMAZ

KONYA-2022

T.C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ANTENATAL DÖNEMDE EVLİLİK DOYUMU VE ÇİFT UYUMUNUN
BABA-BEBEK BAĞLANMASI İLE İLİŞKİSİ

Arife Büşra AÇIKGÖZ

193278001005

YÜKSEK LİSANS TEZİ

EBELİK ANABİLİMDALI

Danışman

Prof. Dr. SEMA DERELİ YILMAZ

KONYA-2022

ÖNSÖZ

Ebelik insanlığın varoluşundan yok oluşuna kadar devam edecek belki de tek meslektir. Ebelik bilgeliği temsil eder. Ebelik mesleğine gönül veren kişi hem kendini hem de çevresini geliştirmekle, yenilemekle ve dönüşümü devam ettirmekle yükümlüdür. Yüksek lisans eğitimi ise ilerlemek, öğrenmek ve öğretmek için çıktığımız bu yolda ki basamaklardan birisidir. Yüksek lisans ve tez sürecimde desteğini esirgemeyen, engin tecrübeleri ile yoluma ışık tutan, elimden tutan çok değerli danışman hocam sayın Prof. Dr. Sema Yılmaz'a teşekkürü borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca her daim beni destekleyen sevgili annem Havva Açıkgöz'e, babam Hüseyin Açıkgöz'e, ve kardeşlerim Mücahit Açıkgöz ile Zeynep Açıkgöz'e teşekkürlerimi sunarım. Yol arkadaşım Yusuf Karaosmanoğlu'na, hayatımın her alanında el ele mücadele verdiğim biricik dostum Beyza Nur Aslantaş'a, manevi desteklerinin yanı sıra özellikle veri toplama sürecinde büyük emeği geçen çok kıymetli dostlarım Havvanur Baygöz Güllü'ye, Büşra Çark'a, Hasret Bağhan'a, Ayşegül Ekmekçi'ye, Deniz Alkış'a ve diğer dostlarıma, Konya Şehir Hastanesi poliklinik çalışanlarına ve çalışmaya katılmayı kabul eden tüm baba adaylarına teşekkür ederim.

Arife Büşra AÇIKGÖZ

KONYA-2022

İÇİNDEKİLER

ONAY SAYFASI.....	iii
ÖNSÖZ	iv
SİMGELER VE KISALTMALAR	viii
TABLolar DİZİNİ	ix
ÖZET	x
SUMMARY	xi
1.GİRİŞ	1
1.1.Evlilik	2
1.1.1.Evlilik Çeşitleri.....	3
1.1.2.Görücü Usulü Evlenme.....	4
1.1.3.Flört Ederek Evlenme	5
1.1.4. Diğer Evlenme Biçimleri	5
1.1.5.Evlilik Doyumu.....	8
1.1.6.Evlilik Doyumunu Etkileyen Etmenler.....	9
1.2.Çift Uyumu.....	9
1.2.1.Çift İletişimi	10
1.2.2.Çift Roller ve Beklentileri.....	11
1.3.Ebeveynlik.....	12
1.3.1.Ebeveynliğe Geçiş	12
1.3.2.Ebeveynlik Roller	13
1.3.2.1 Annelik Rolü.....	13
1.3.2.2.Babalık Rolü	13
1.4.Bağlanma.....	14
1.4.1.Güvenli Bağlanma	15
1.4.2.Güvensiz Kaçınan Bağlanma	15
1.4.3.Kaygılı-Kararsız Bağlanma	15
1.4.4.Deorganize Bağlanma	15
1.4.5.Bağlanma Kuramı	16
1.4.6.Antenatal Dönemde Bağlanma	17
1.4.7.Baba-Bebek Bağlanması.....	17
1.4.8.Postpartum Dönemde Bağlanma.....	18
1.4.9.Bağlanmanın Sağlanmadığı Durumlarda Karşılaşılan Problemler	19
1.5.Araştırma Soruları	20

2.GEREÇ VE YÖNTEM.....	21
2.1.Araştırmanın Türü	21
2.2.Araştırma Yeri.....	21
2.3.Araştırma Evreni	21
2.3.1.Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri	21
2.3.2.Araştırmadan Dışlama Kriterleri.....	21
2.4.Araştırma Örneklemi	21
2.5. Veri Toplama Araçları.....	22
2.5.1.Anket Formu (Ek-A):.....	22
2.5.2.Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)-(Paternal Antenatal Attachment Scale-PAAS)-(Ek-B):	22
2.5.3.Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)–(Ek-C):.....	23
2.5.4.Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ)-(Ek-D):	23
2.6. Veri Toplama Yönetimi.....	24
2.7.Araştırmanın Değişkenleri	24
2.7.1.Bağımlı Değişkenler	24
2.7.2.Bağımsız Değişkenler	24
2.8.Verilerin Değerlendirilmesi.....	24
2.9.Araştırmanın Etiği	25
3.BULGULAR.....	26
3.1. Katılımcıların Çeşitli Sosyodemografik Bilgilerine Dair Betimsel İstatistikler	26
3.2.Çeşitli Demografik Değişkenler ile Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkiler	27
3.3.Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkiler.....	31
3.4.Evlilik Doyumu ve Çift Uyum Boyutlarının Bağlanmanın Niteliği Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları	33
4.TARTIŞMA	35
4.1.Çeşitli Demografik Değişkenler ile Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkilerin Tartışılması.....	35
4.2. Babaların Doğum Öncesi Baba Bağlanma, Evlilik Doyumu ve Çift Uyum Düzeylerinin Tartışılması	39

4.3. Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Baba Bağlanması Arasındaki İlişkinin Tartışılması.....	40
4.4. Evlilik Doyumu ve Çift Uyum Boyutlarının Bağlanmanın Niteliği ve Bağlanmaya Harcanan Zaman Boyutlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçlarının Tartışılması.....	41
5. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	42
6. KAYNAKÇA	46
7.EKLER	60
Ek-A: Anket Formu.....	60
Ek-B: Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)-(Paternal Antenatal Attachment Scale-PAAS).....	63
Ek-C: Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ).....	66
Ek-D: Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ).....	67
Ek-E: Etik Kurul Kararı	68
Ek-F: Kurum İzni	69
Ek-G: Ölçek Kullanım İzinleri	70
Ek-H: Bilgilendirilmiş Onam Formları	73
Ek-I: Turnitin Raporu.....	75
8.ÖZGEÇMİŞ	79

SİMGELER VE KISALTMALAR

TMK	Türk Medeni Kanunu
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu
TDK	Türk Dil Kurumu
Y.Y	Yüz Yıl
DÖBBÖ	Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği
EDÖ	Evlilik Doyum Ölçeği
YÇUÖ	Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği



TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 3.1.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı	25
Tablo 3.2.1. Yaş, Evlilik Süresi ile Araştırmaya Dahil Edilen Değişkenler Arasındaki İlişkiler	27
Tablo 3.2.2. Bazı Değişkenlerin Doğum Öncesi Baba Bağlanma, Çift Uyumu ve Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisine Dair Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları	28
Tablo 3.3.1. Doğum Öncesi Baba Bağlanma Düzeyi, Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Arasındaki İlişkiler.....	31
Tablo 3.3.2. Babaların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği ve Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği Düzeyler	32
Tablo 3.4.1. Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Boyutlarının Bağlanma Niteliği Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.....	33
Tablo 3.4.2. Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Boyutlarının Bağlanmaya Harcanan Zaman Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.....	33

ÖZET

T.C.

SELÇUK ÜNİVERSİTESİ

SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Antenatal Dönemde Evlilik Doyumu ve Çift Uyumunun Baba-Bebek Bağlanması İle İlişkisi

Arife Büşra AÇIKGÖZ

Prof. Dr. Sema YILMAZ

Ebelik Anabilim Dalı

YÜKSEK LİSANS TEZİ / KONYA-2022

Bu çalışma, antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumunun baba bebek bağlanması ile ilişkisini belirlemek amacıyla tanımlayıcı-ilişki arayıcı nitelikte yapılmıştır. Çalışmanın örneklemi 30 Nisan 2021- 30 Nisan 2022 tarihleri arasında Konya Şehir Hastanesi kadın doğum polikliniğine başvuran 647 gebenin eşlerinden oluşmuştur.

Veriler; anket formu, Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ), Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ), Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ) kullanılarak toplanmıştır. Verilerin analizinde çeşitli demografik değişkenlerin doğum öncesi baba bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumu üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi amacıyla bağımsız gruplar t testi, korelasyon analizleri ve tek yönlü varyans analizleri (ANOVA) kullanılmıştır.

Antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumunun baba-bebek bağlanması ile ilişkisini incelediğimiz bu çalışmada DÖBBÖ'nin bağlanmanın niteliği boyutunun çekirdek aileye sahip olma ($p<.01$) ve bebek cinsiyeti ile ($p<.05$), bağlanmaya harcanan zaman boyutunun çekirdek aileye sahip olma ($p<.05$), gebelik eğitimlerine katılma ($p<.001$) ve bebek cinsiyeti ile ($p<.001$) pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye sahip olduğu saptanmıştır. EDÖ'nin gebe eğitimlerine katılma durumu ($p<.001$), eğitim düzeyi ($p<.05$) ve gelir düzeyi ile ($p<.01$) benzer şekilde pozitif yönlü, evlilik süresi ile ($p<.01$) negatif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı ilişkiye sahip olduğu saptanmıştır. YÇUÖ'nin ise doyum boyutu, eğitim düzeyi ($p<.001$) ve gelir düzeyi ile ($p<.01$) pozitif yönde, uzlaşım boyutu evlilik süresi ile ($p<.01$) negatif yönde, görüş birliği boyutu ise evlenme biçimi ile ($p<.05$) pozitif yönde anlamlılık göstermektedir. Bağlanmanın niteliği ve bağlanmaya harcanan zaman boyutları ile evlilik doyumu ($p<.001$), çift uyumunun doyum ($p<.001$), uzlaşım ($p<.001$) ve görüş birliği boyutu ($p<.001$) arasında pozitif yönlü anlamlı ilişkili bulunmuştur. Evlilik doyumu ile çift uyumunun doyum boyutu ($p<.001$), uzlaşım boyutu ($p<.001$) ve görüş birliği boyutu ($p<.001$) arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır. Regresyon analizi sonuçları evlilik doyumu ($p<.001$), doyum ($p<.01$), uzlaşım ($p<.05$) ve görüş birliği ($p<.05$) boyutlarının bağlanmanın niteliği üzerinde anlamlı etkisi olduğunu göstermiştir. Çift uyumunun doyum ($p<.001$) ve uzlaşım ($p<.001$) boyutları ise bağlanmaya harcanan zaman boyutunu yordamaktadır. Antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumu yüksek olan babalar, bebeklerine daha güçlü bağlanmaktadır. Bu bağlamda aileyi güçlendirmeye yönelik problemlerin saptanması, çözüme yönelik çalışmalarda bulunulması, gebe eğitim sınıflarının güçlendirilmesi, paternal bağlanma ile ilgili daha fazla çalışmaların yapılması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Baba bağlanma; çift uyumu; ebelik; evlilik doyumu

SUMMARY

Republic of Turkey

Selcuk University

HEALT SCIENCES INSTITUTE

The Relationship of Marriage Satisfaction and Couple Adaptation With Father-Baby Attachment in The Antenatal Period

Arife Büşra AÇIKGÖZ

Prof. Dr. Sema YILMAZ

Midwifery Department

MASTER'S THESIS/ KONYA-2022

This is a descriptive-correlational study aimed to assess the relationship of father-infant attachment with marital satisfaction and dyadic adjustment in the antenatal period. The sample of the study consisted of the spouses of 647 pregnant women presented to the Konya City Hospital obstetrics clinic between April 2021 and April 2022.

Data were collected using a questionnaire form, the Prenatal Father Attachment Scale (PFAS), the Marriage Satisfaction Scale (MSS), and the Renewed Couple Adjustment Scale (RCAS). In the analysis of the data, independent groups t-test, correlation analyses, and one-way analyzes of variance (ANOVA) were used to determine the effects of various demographic variables on prenatal father attachment, marital satisfaction, and dyadic adjustment.

In this study, we examined the relationship between marital satisfaction, dyadic adjustment, and father-infant attachment in the antenatal period. The quality of attachment dimension of the PFAS had a positive and significant relationship with having a nuclear family ($p<.01$) and infant gender ($p<.05$). It was also observed that the dimension of time spent on attachment had a positive and significant relationship with having a nuclear family ($p<.05$), participating in pregnancy education ($p<.001$), and baby gender ($p<.001$). Similarly, there was a significant positive correlation between MSS and participation in pregnancy education ($p<.001$), education level ($p<.05$), and income level ($p<.01$); and a negative and statistically significant relationship with the duration of marriage ($p<.01$). RCAS satisfaction dimension had a significant positive correlation with education level ($p<.001$) and income level ($p<.01$); reconciliation dimension had a significant negative correlation with duration of marriage ($p<.01$); and, the dimension of consensus had a positive significant relationship with the type of marriage ($p<.05$). A positive and significant correlation was found between the quality of attachment and the time spent on attachment dimensions and marital satisfaction ($p<.001$), and also with the satisfaction ($p<.001$), reconciliation ($p<.001$) and consensus dimension ($p<.001$) of dyadic adjustment. There was also a significant positive correlation between marital satisfaction and satisfaction dimension of dyadic adjustment ($p<.001$), consensus dimension ($p<.001$), and common view dimension ($p<.001$). Regression analysis results showed that marital satisfaction ($p<.001$), satisfaction ($p<.01$), agreement ($p<.05$) and common view ($p<.05$) dimensions had a significant effect on the quality of attachment. Satisfaction ($p<.001$) and consensus ($p<.001$) dimensions of dyadic adjustment predict the time spent on attachment. Fathers with high marital satisfaction and dyadic adjustment in the antenatal period are more strongly attached to their babies. In this context, it is recommended to determine the problems to strengthen the family, to work on solutions, to strengthen pregnant education classes, and to carry out more studies on paternal attachment.

Keywords: Father attachment; couple harmony; midwifery; marital satisfaction

1.GİRİŞ

Evlilik çiftlerin birbirleri ile samimi birlikteliğini içeren bir yakın ilişki türüdür. Çiftlerin hayattan doyum almaları kadar, evlilik birlikteliğinden doyum almaları da bir o kadar önemlidir çünkü evlilik doyumu, yaşamdan alınan doyuma anlamlı katkı sağlamaktadır. Evlilik doyumu, kişinin kendi evliliğine karşı olumlu tutum ve davranışlara sahip olması, evlilik kurumunun içinde varlığını sürdüren çevresel ve kişisel değişkenlerden eşlerin elde ettiği psikolojik tatmine ulaşması olarak tanımlanmaktadır (Sokolski ve Hendrick 1999; Roach ve ark. 1981 akt; Pehlivanlı ve İkizer 2020). Roach ve arkadaşları (1981), evlilik doyumunun, sabit bir özellikten ziyade, zaman içinde değişime açık bir tutum olduğunu ve kişinin önemli yaşam deneyimlerinden etkileneceğini belirtmişlerdir. Gebelik, doğum, ebeveynlik gibi gelişmelerde bu önemli yaşam deneyimlerindenidir.

Çift uyumu ise, çiftlerin arasındaki rahatsız edici farklılıklar, kişilerarası gerilim ve kişisel kaygılar, ilişki doyumu, çiftlerin birbirine bağlılığı ve birlikteliği etkilemede önemli görülen fikir birliği gibi çeşitli durumlardan ve etkileşimlerden oluşan bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Spanier 1976). Çiftlerin birbiri ile uyumu evlilik ilişkilerini doğrudan etkiler. Evlilik ilişkisinde çiftlerin karşılıklı uyum içinde olması ve doyum sağlaması beklenir. Antenatal dönemdeki aile, evlilik, ilişkiler, çiftlerin bu yapılarda birbiri ile olan uyumları ve bu durumdan aldıkları doyum ebeveynliğe geçiş sürecinde farklılaşabilir (Little ve Sockol 2020).

Gebelik, ebeveynliğe geçişte bebek-ebeveyn ilişkisi için önemli etkileri olan bir uyum sürecidir. Çiftler edindikleri yeni roller ile farklı bir etkileşim iletişim sürecine geçerler. Ebeveyn bebek bağda bu süreçte gelişmeye başlar (Deave ve ark. 2008; Little ve Sockol 2020; Pınar ve Doğan 2020). Evlilik uyumu, çiftlerin evliliğe ilişkin algıları, birbirleri ile olan iletişimleri, evlilik doyumları ve birbirleri ile olan uyumu baba-bebek bağlanmasını etkileyen önemli faktörler arasında yer alır (Sosyal ve ark. 2005; Kartal ve Erişken 2020).

Bağlanma; ebeveynler, kardeşler, çocuklar, arkadaşlar, eş ve yakın çevre ile samimi bir ilişki, tutarlılığı ve sürekliliği olan duygusal bir bağ olarak tanımlanmıştır (Thompson 2002 akt; Koptur ve Emül 2017, Salahi ve ark. 2017).

Doğum öncesi fetal bağlanma ise; başka bir insanı kavramsallaştırmak için gereken bilişsel, duygusal ve zihinsel kapasitelerle karakterize edilen ebeveyn ile fetüs

arasındaki bağı temsil eder (Rolle ve ark. 2020). Bebek ile anne-baba arasında olan bağlanma duygusaldır, olumludur ve karşılıklı yardıma dayalıdır, ebeveyn bağlanması gebelik döneminde başlar. Doğum öncesi bağlanma, ebeveynlerin fetüse yönelik duygu ve düşüncelerinin bir tür yansımasıdır (Doan ve Zimerman 2003 akt; Noh ve Yeom 2017).

Babalık da tıpkı annelik gibi bebeğin ana rahmine düşmesi ile başlar. Fakat annelerden farklı olarak özellikle ilk kez baba olacak erkeklerin, bedenlerinde hormonal veya fiziksel bir değişiklik olmaması, gebeliği veya bebeğini fark etmenin daha uzun zaman alması babalarda bağlanmanın daha geç olmasına sebep olabilir (Xue ve ark. 2018). Bunun yanında bebekle beraber ona olan duygular da büyür, bebeği için isim düşünme, annenin karnına dokunma, bebeğin hareketlerini hissetmeye çalışma, onun için hazırlıklar yapma, onunla konuşma bebek ile baba arasında güçlü bağların oluşmaya başladığının kanıtıdır. Bebekleri ile aralarında olan bu etkileşim babaların kendilerini özel hissetmelerini sağlar. Doğumdan önce başlayan bu bağlanma, doğum sonrası için de önemli bir hazırlıktır ve doğumla beraber bağlanma hissi yoğunlaşır (Rolle ve ark. 2020).

Son zamanlarda babaların doğuma ilişkin duygu düşünce, tutumlarıyla, evlilik doyumu, çift uyumu ve baba-bebek bağlanması üzerine çalışmalar yürütülmektedir. Ancak antenatal dönemdeki evlilik doyumu ve çift uyumunun baba-bebek bağlanmasını nasıl etkilediği bilinmemektedir. Bu çalışma, antenatal dönemdeki evlilik doyumu ve çift uyumunun baba-bebek bağlanması ile ilişkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

1.1.Evlilik

Evrendeki en önemli yakın ilişki türlerinden biri evlilik ilişkisidir. Kadın ve erkeğin ömür boyunca biyolojik, psikolojik, sosyal yönden pek çok ihtiyacını karşılar (Kılıç 2020). Cinsel doyum ve zevkler evliliğin en önemli biyolojik işlevidir. Psikolojik olarak ise eşlerin karşılıklı sevmeye ve sevilme gereksinimi, yakın ilgi-alaka gösterme, birbirlerinin duygusal gereksinimlerini anlama ve uygulama vb. sayılabilir (Özgüven 2017). Bireylerin evlilik kurumu içinde ve beraberken kendilerini güvende hissetmeleri, toplum içinde bir yer edinmeleri ve kabul görmeleri, statü kazanmaları, onaylanmaları, birbirleri ile gurur duymaları, korunma ve ihtiyaçların karşılanması gibi özellikler de evliliğin sosyal yönünü tamamlar (Özgüven 2017, Kılıç 2020).

Sevme, sevilme, ait olma gibi duyguların yoğun yaşandığı bunun yanı sıra hem türün hem de soyun devamlılığını sağlayan, cinsel birlikteliği meşrulaştıran, bireylerin yaşamlarını birleştiren ve düzenleyen, doğacak çocuklara da toplumsal bir statü oluşturan yasal veya dini bir akittir (Çelik 2015, Arvas ve Hökelekli 2017, Şirin 2019, Tutuş ve Barut 2021).

Evlilik yasal süreçte bir kadın ve bir erkeğin arasında olan, devletin yaptığı bir sözleşme ile başlayan ve devletin, üzerinde kontrol hakkı olduğu ilişki sistemidir (Özgüven 2001, Aydın ve Canel 2018). Türk Medeni Kanunu'nun (TMK) 185. Maddesinde;

“Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar.” şeklinde tanımlanır.

İslam mistisizminde ise evlilik; kendini geliştirme, kendini yeniden keşfetme, aileye hizmet, tamamlanma, bütünleşme, saadeti ve huzuru bulma olarak yorumlanır. Evlilik saf sevgiye, kişisel ve ruhsal mükemmelliğe ulaşmak için bir bağıdır çünkü mistikler dünyevi sevgiyi ilahi sevgiye ulaşmak için gerekli bir yol olarak görürler (Hakemi ve ark. 2021). Evlilik evrensel bir olgudur. Her ne kadar toplumdan topluma, kültürden kültüre farklılıklar gösterse de yüz yıllardır tüm dünyada kabul görmüş, her kültürde bireylerin yaşamlarını etkilemiş, yeni sorumluluklar ve yeni düzenlemeler getirmiş, yaşamların değişimine katkı sağlamıştır. Bu yönüyle çok önemli bir sosyal kurumdur (Cüceloğlu 2017).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verilerine göre; Türkiye’de 2020 kaba evlenme hızı 5,86 iken, 2021 de bu oran 6,68 olarak belirlenmiştir. TÜİK verilerini incelediğimiz zaman ilk evlenme yaşının, hem kadın hem de erkekte yıllara göre artarak devam ettiğini görmekteyiz. Erkeklerde 2020 yılında ortalama evlenme yaşı 27,9 iken bu oran 2021 yılında 28,1’e, kadınlarda ise 25,1 iken 25,4’e yükselmiştir (TÜİK 2021).

1.1.1.Evlilik Çeşitleri

Evlilik aşamasına gelebilmek için bireyler önemli bir karar verme sürecinden geçmekte, karşısındaki eş adayının kendisine, ailesine ve evliliğe olan uygunluğunu

sorgulamaktadır. Aile kurma yolundaki evlilikte, eş seçimi farklı yollardan gerçekleşebilmektedir. Bu yollar bireysel kaynaklı olabildiği gibi, sosyal çevre, toplumsal kurallar, yöresel adetler, töre, kan davası gibi yollardan da olabilmektedir. Türkiye’deki evlilik çeşitlerinin 33 kadar olduğu tespit edilmiştir (Sezen 2005, Akkaya 2018, Gökler 2021). Bunların tamamını üç başlık altında verilmiştir.

1.1.2.Görücü Usulü Evlenme

Görücü usulü evlenme genellikle geleneksel aile yapısının yaygın olduğu ataerkil toplumlarda ve kırsal kesimde görülmektedir. Bu evlilik türünde evlilik kararına, evlenecek gencin genellikle birinci derece yakınları karar verir ve evlenecek bireylerin tanışması araçlar vasıtasıyla gerçekleştirilir (Sezen 2005).

Evlenecek gencin; annesi, teyzesi, halası, sevdikleri yakın akrabası veya komşusu gibi aile büyüklerinden olan hanımlar tavsiye edilen yahut beğenilen kıza önden haber gönderip tanışmaya, kıza bakmaya gider (Durmuş 2019). Burada kızın güzelliği, iffeti, asaleti, mahareti, ev işlerindeki becerikliliği hatta ve hatta bazı toplumlarda annesinin, kardeşlerinin kaç çocuğu olduğu gibi unsurlar ilk değerlendirmenin kriterlerini oluşturur (Mutlu 2018). Eğer kız gelen görücüler tarafından beğenilecek olursa, gizlice kızın ailesi ve kendisi detaylıca araştırılır. Bu araştırma yapılırken kızı ve ailesinin ekonomik durumu da göz önünde bulundurulur (Mutlu 2018). Anadolu’da “Davul bile dengi dengine” sözü bunun üzerine söylenmiştir, eğer görücü gidilen kız beğenilmemişse veya ona denk başka adaylar varsa görücü ekip ev ev, köy köy diğer adayları da incelerler (Sezen 2005, Kılıç 2020).

Görücü usulü evlilik ülkemizde popülerliğini korumaktadır. TÜİK verileri incelendiğinde 2021 yılında görücü usulü evlenme oranı %56,8 olarak belirlenmiştir. Evlilik deneyimi olan bireylerin (evli, eşi ölmüş ve boşanmış bireyler ile birden fazla evlilik yapmış olanların son evliliği dikkate alındığında) eş seçimini nasıl yaptıkları incelendiğinde, evliliklerin %46,1’i görücü usulü ve kendi rızasıyla gerçekleşmiştir. Kendi kararı ve ailesinin rızasıyla gerçekleşenlerin oranı %34,9, görücü usulü ve kendi görüşü sorulmadan aile kararıyla gerçekleşenlerin oranı ise %10,7 olarak saptanmıştır (TÜİK 2021).

1.1.3.Flört Ederek Evlenme

Flört kelimesi Fransızca kökenli olup dilimize de Fransızca'dan geçmiştir. Çiçeklerle süslemek, kulağa tatlı gelen, hoş sözler söylemek demektir (Özakman 2006). Türk Dil Kurumu'nun (TDK) tanımına göre flört; kadın ile erkek arasındaki duygusal ilişki, birbirlerine duygusal ilgi duyan kadın ve erkek şeklindedir (TDK 2022).

Flört ederek evlenme gelişmiş yerlerde ve eğitim düzeyinin yüksek olduğu çevrelerde görülen en yaygın evlenme biçimidir (Özakman 2006). Bu evlenme biçiminde bireyler tanıştıktan bir süre sonra romantik ve duygusal bir yakınlaşma kurar. Yakınlaşma ve tanışma süreci genellikle, yoğun merak içeren, birbirini dinlemeye ve anlamaya açık, duygusal ve cinsel isteklerin paylaşıldığı, heyecan verici, tutkulu bir çekicilik barındıran, davranışlara ve sözcüklere yoğun anlamlar yüklendiği bir süreçtir (Özakman 2006, Schwartz 2013). Eş seçme sürecinde yoğunlaşan duygulara kapılmadan, sağlıklı bir karar verebilmek için, çiftlerin birbirlerini akılcı ve gerçekçi bir tutumla değerlendirmesi, istediği eş adayının özelliklerinin olup olmadığını gözden geçirmesi ve ona göre karar vermesi gerekmektedir (Özgüven 2017b).

Bireylerin flört dönemini uzun tutması, eş seçimindeki kriterlerin olup olmadığının değerlendirilmesi bakımından önemlilik arz etmektedir. Flört döneminin uzun olması, bireylerin arasındaki paylaşımları arttırmakta, birbirlerini daha yakından tanıma imkânı sağlamakta, bağlılıkları, evliliğe ilişkin olumlu düşünceleri pozitif yönde etkilemekte ve ilişkiyi güçlendirmektedir (Kaçar ve Parlar 2019).

1.1.4. Diğer Evlenme Biçimleri

1.1.4.1. Kız Kaçırma

Kız kaçırma, tarihten günümüze özellikle eski Türk kültüründe görülen, Manas Destanı'nda ve diğer birçok Türk destanlarında bahsedilen, günümüzde de daha çok kırsal kesimde devamlılığını sürdüren bir evlenme biçimidir (Tezcan 2003, Gönen 2011, Güven 2016). Bu evlenme biçiminin özelliği bir kızın yahut kadının, kendi rızası alınmadan, evliliğe veya eşe dair isteği sorgulanmadan, bekâr, dul yahut evli bir erkek tarafından, zorla, mecbur bırakılarak yahut çeşitli hileli yollara başvurularak kaçırılmasıdır (Tezcan 2003).

Kaçışmada ise kıza herhangi bir zorlama veya zorbalık yapılmaz. Bireyler öncesinde konuşup anlaşır ve bu kaçma olayı planlanmıştır. Genellikle kimse engel olmasın diye gece planlanır. Kız bohçasını toplar ve kendisini bekleyen oğlanla beraber giderler (Güven 2016).

Kaçarak evlenmenin farklı sebepleri vardır. Bunlar; ailelerin kızlarını vermek istememesi, birbirini seven gençlerin kızın ailesinin kızı vermek istememesinden çekinmesi, ekonomik nedenler, toplumsal nedenler, biyolojik nedenler, psikolojik nedenler, intikam alma duygusu, nişanlı çiftlerin düğünü bekleyememesi, genç kızın kandırılması, gençlerin evlenmek zorunda kalmaları, kız kaçırmanın küreselleşmesi (Tezcan 2003, Gönen 2011, Güven 2016).

1.1.4.2. Başlık Parası Karşılığında Evlenme

Eski Türk geleneklerinde oldukça yaygın olan, farklı Türk topluluklarında (Kırgızlar, Altaylar, Türkmenler, Tatarlar, Yakutlar...vs.) görülen, günümüzde de yöresel olarak farklı bölgelerde geleneğini sürdüren bir evlenme biçimidir (Ünal 2021). Evlenecek genç, kız tarafına, nakit para, altın, ev, bahçe, tarla, koyun-sığır canlı hayvan gibi maddi getirisi olan bir bedel öder. Kız tarafı ile anlaşma sağlandıktan sonra 'başlık kesilir' yani pazarlık kapatılır. Özellikle kırsalda, kız tarafına, maddi kazanç sağlaması için kız çocukları erken yaşta başlık parası karşılığı evlendirilmektedir (Sezen 2005, Özarslan 2020). Erkek tarafının istenen başlık parasını karşılayamaması, kız tarafının isteklerini yerine getirememesi durumunda ise kız kaçırma ve kan davası olayları artmakta, evlilik-nişan akdi bozulmakta, aileler birbirlerine hasımlık güdebilmektedir (Sezen 2005).

1.1.4.3. Oturak Alma Evlilik

Bu evlilik biçimi çok sık görülme de Anadolu'da geçerliliği vardır. Erkeğin kızı zorla veya anlaşarak kaçırmasının tersine bu evlilik biçiminde kız beğendiği, evlenmek istediği, gözüne kestirdiği oğlanın evine bohçasını toplayarak gider ve oturur (Sezen 2005). Kız veya erkek tarafı kaynaklı anlaşmazlıklarda, çeşitli sebeplerle düğün yapılamayacağına yaşanabilmektedir (Artun 2008). Bu evlilik biçiminde kız kendini zorla kabul ettirdiği için, kendi onurunu hiçe saymakta ve oğlanın ailesi ile alakalı sıkıntılar yaşayabilmektedir, genellikle istenmeyen gelin olur. Bir nevi erkeğin kız tarafından kaçırılması şeklinde de yorumlanabilmektedir (Aydın ve ark. 2021).

1.1.4.4. Baş Örtüsü Kaçırma Yoluyla Evlilik (Dezmal Kaçırması)

Bu evlenme biçimine genellikle Hakkâri, Van, Ağrı yörelerinde ve Erzurum'un bazı ilçelerinde rastlanabilmektedir (Sezen 2005). Kıza ait olan bir eşyanın veya başörtüsünün (dezmalinin), oğlan tarafından alınıp zorla kaçırılması, kızın zorla kaçırılmasına denk tutulur. Dezmal kaçırmasında, kız günlük işleriyle meşgulken, yolda yürürken veyahut çeşme başındayken, oğlan onun gafil bir anını denk getirerek başörtüsü alıp kaçar. Başörtüsü kaçırılan kızın, iffeti (kızlılığı) bozulmuş sayılır (Gönen 2011). Erkek tarafı uzlaşmak için kızın evine gider, ailesiyle görüşüp anlaşmaya çalışır. Araya aile büyükleri, yakın akraba, komşu girerek uzlaşma olması için çabalarlar. Anlaşmanın sağlanamadığı durumlarda kan davaları ortaya çıkar, kan dökülmesi kaçınılmaz hale gelir (Sezen 2005, Gönen 2011).

1.1.4.5. Beşik Kertme Evliliği

Ülkemizde yapılan ve Türk toplumlarında geçmişi çok eskilere dayanan hatta Dede Korkut hikâyelerinde bahsedilen evlenme biçimlerinden birisi de beşik kertme evliliğidir (Sezen 2005). Genellikle aynı gün doğan farklı cinsiyetli çocukları, aileleri ileride birbirleri ile evlenmesi için beşik kertmesi yaparlar, bu ileriye dönük verilmiş bir söz, yemindir ve bu şekilde yeni doğmuş bebeklerin evlilikleri güvence altına alınmış olunur (Dinç 2019).

Çocuklar beşikte iken beşik kertme yapılırsa 'beşik kuda', eğer çocuklar daha doğmadan anne karnında nişan akitleri için anlaşılırsa buna da 'bel kuda' ismi verilir (Kariev 2020). Bu evlenme biçiminin temelinde ekonomik, sosyal, psikolojik etmenler yatar. Yakın akrabalar, birbirlerini çok seven arkadaşlar, mallarının bölünmesini istemeyen yahut mallarını büyütme isteyen tanıdıklar, kundaktaki bebeklerin beşiklerinin kenarına bir kertik atarlar böylelikle ilk nişan akdi gerçekleşir (Kayabaşı 2018). Beşik kertme yapılırken tanıklar olur, taraflar karşılıklı olarak isteklidir, dualar okunur böylelikle anlaşma sağlanmış iki taraf çocuklarının evliliği için söz vermiş olur (Yolcu 2016). Beşik kertmesi olan bebeklerin, yetişkinliğe ulaştıkları zaman, bireylerden birinin diğerini istememesi, beğenmemesi, nişan akdinin bozulması durumunda ise aileler arasında gerginlikler, tartışmalar hatta kan davası gibi büyük olaylar ortaya çıkabilmektedir (Sezen 2005).

Türkiye'deki diğer evlenme biçimlerini Sezen (2005) şu şekilde sıralamıştır; taygeldi evlilik, kuma getirme evliliği, berdel (Bedel) evliliği, kepir (Yaban değişimi)

evliliği, ölen kardeşin karısıyla evlenme, baldızla evlilik, iç güveysi evlilik, yetim evliliği, yakın akraba evliliği, oldu-bitti evlilik, para karşılığı evlenme, kan parası karşılığı evlenme, öç alma karşılığı evlenme, çok eşli evlilik, anlaşmalı evlilik, hileli evlilik, rastlantı evliliği, ilan yoluyla evlilik, tercihlili evlilik, yabancı ile evlilik, farklı mezhep evliliği, metres edinme, muta evliliği, dış güveyi evliliği, dul evliliği, tanışıp anlaşarak evlenme, televizyon evliliği (Sezen 2005).

1.1.5.Evlilik Doyumu

Samimi olduğumuz ilişkiler hayatımızda çok büyük bir öneme sahiptir. Biriyle kurduğumuz yakın ve samimi ilişki bizim için neşe ve sevinç kaynağı olabilirken aynı zaman da mutsuzluk ve küskünlük kaynağı da olabilir (Majidova ve İpek 2020). En önemli yakın ilişki türlerinden biri evlilik yoluyla kurulandır (Kılıç 2020). Çiftler evlilik ilişkisinden karşılıklı doyum almak ve mutlu bir birliktelik yürütmek isterler (Yekta ve ark. 2022). Evlilik doyumu istikrarlı devam eden evliliklerde, eşler daha sağlıklı, mutlu ve uzun yaşarlar (Whisman ve ark. 2018).

Evliliğin tüm yönleri ele alındığında, karı-kocanın, yaşadıkları gerçek bir doyum, haz, sevinç, mutluluk, bağlılık duygusuna evlilik doyumu denir (Shahsiah ve ark. 2011). Tezer (1996) evlilik doyumunu ‘Bireyin kendi evlilik ilişkisindeki gereksinimlerini karşılama derecesine ilişkin algısı ve evlilik yaşamında kendilerini mutlu hissetmeleri’ olarak tanımlar. Evlilik doyumunda eşler birbirlerinin ihtiyaç ve isteklerini algılar dinler ve karşılamak için isteklidirler (Peleg 2008). Çiftlerin birbirlerine karşı ilgili olması, sempati duyması, birbirlerini desteklemeleri ve tatmin etmeleri evlilik doyumunu oluşturur (Taghani ve ark. 2019).

Evlilik doyumu, çiftlerin birbirlerinde huzur bulmaları, kendilerini evlilikte mutlu hissetmeleridir, nesnel bir memnuniyet duygusudur (Ahmadi ve Hossein-Abadi 2009, Dowlatabadi ve ark. 2013). Evlilik doyumu yüksek çiftlerin, problem çözme yetileri güçlüdür, aile muhabbetleri gelişmiştir, aile bağları kuvvetlidir, birbirlerine karşı duyarlı ve hassastırlar. Çiftlerin doyum içinde olduğu bir evlilik kurumunda yetişen çocuklar, aile işlevselliğini daha iyi kavrarlar ve depresyon düzeyleri daha düşüktür (Du ve ark. 2022).

1.1.6.Evlilik Doyumunu Etkileyen Etmenler

Evlilik doyumu, farklı değişkenlerden etkilenebilen karmaşık bir olgudur. Evlilik ilişkisinde duygusal ve romantik ilişkinin niteliği evlilik doyumunu arttıran önemli bir faktördür (Norlin ve Broberg 2013). Eşlerin her anlamda birbirlerine destek olması evlilik doyumunu besler çünkü hem destek gerektiğinde birlikte olmaları hem de kalan zamanı birbirlerine ayırmaları, karşılıklı olarak evlilikten alınan doyumun artmasını sağlar (Hartley ve ark. 2017).

Toplumsal olarak bir yer edinmiş, sosyal yeterliliği olan, kendine güvenen, eşiyle iletişimi güçlü olan, evlilikte problem çözme becerilerini geliştiren bireylerin evlilik doyumu yüksektir (Tutuş ve Barut 2021, Ünal ve Akgün 2022). Bunların dışında birbirinden yüksek beklentiler içerisine giren, sürekli negatif duyguları olan ve olumsuz düşünceleri bulunan çiftlerin evlilik doyumları düşüktür (Tutuş ve Barut 2021, Ünal ve Akgün 2022). Cinsellik ve cinsel ilişki, evlilik doyumuyla pozitif bir ilişki içerisindedir. Tatmin edici cinsellik, bireyin cinsel öz-yeterliliğinin yüksek olması, cinsel işlev bozukluğunun bulunmaması, evlilik doyumunu yüksek oranda arttırmaktadır (Taghani ve ark. 2019).

Eşlerin; sağlıklı kişilik özelliklerine sahip olması, evliliğin aile ve arkadaşlar-sosyal çevre tarafından onaylanması, eğitim düzeyleri, birbirlerine olan bağlılıkları ve bağlanma şekli, sadakat, gelir düzeyi ve bunu nasıl algıladıkları, evlenme yaşları, birbirlerine karşı esnek olabilmeleri gibi birçok farklı etmen evlilik doyumunu etkilemektedir (Daneshpour ve ark. 2012, Dowlatabadi ve ark. 2013, Çelik 2015, Taghani ve ark. 2019, Nadolu ve ark. 2020). Bunlarla birlikte eşlerin birbirleriyle yapıcı bir dil kullanması, iç motivasyonlarının yüksek olması, sorumlulukları bölüşmeleri, birbirlerine şefkat ve merakla yaklaşmaları da evlilik doyumunu arttırmaktadır (Karney ve Bradbury 2020, Abrue ve ark. 2022, Yekta ve ark. 2022)

1.2.Çift Uyumu

Çiftlerin uyumlu bir beraberlik içinde olması, evlilik yaşamını mutlu ve memnun olarak ifade etmeleri, çift uyumu olarak tanımlanır (Spanier 1976). Çift uyumu, bireylerin, evlilikten ne kadar doyum aldıkları, işlevsellik ve sorun çözebilme becerileri ve bu birliktelikten ne kadar mutlu olduklarıyla ölçülür (Soylu ve Ayaz 2013). Çiftlerin beraber zaman geçirmesi, birlikte paylaşımlarda bulunması kadar, kendi duygu ve düşüncelerinin farkında olması ve bazen bireysel zaman geçirmesi de

önemli bir husustur (Polat ve İlhan 2018). Farklılaşma düzeyleri yüksek olan (Bireysel etkinliklerde bulunan, kişisel alana ve zamana sahip olan..vs) bireyler, evlilikte yüksek çift uyumu, cinsel doyum, evlilik doyumu gösterirken, farklılaşma düzeyi düşük olan bireylerde, evlilikte yüksek çatışma yaşandığı, çift uyumlarının düşük olduğu haliyle evlilik doyumlarının da bundan etkilendiği ve düşük olduğu bilinmektedir (Polat ve İlhan 2018). Çift uyumu, bireylerin evlendikleri yaşla da ilişkilidir. Yetişkin bireylerde çift uyumu yüksekken, çocuk yaşta evlenen bireylerde, çift uyumu bozuklukları görülmüştür (Güneş ve ark. 2016). Bu duruma en fazla, çocukluk çağı travmaları, erken yaşta evlenmek, benliğini keşfedemeden, eşi ile sağlıklı bir birliktelik oturtamadan, çocuk yaşta gebe kalmak, cinsel istismar ve cinsel şiddete maruz kalmak ve bunun sonucunda da cinsel işlev bozuklukları yaşamak neden olur (Güneş ve ark. 2016).

Çift uyumunu etkileyen etmenlerden birisi de infertilitedir ve önemli sorunlara yol açabilmekte, evlilik ilişkilerini, cinsel yaşamı olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Yılmaz ve ark. 2020). İnfertilite çiftleri, psikolojik, ailevi, sosyal ve kültürel açıdan etkileyen, umutsuzluklarını arttıran, bir yaşam krizi haline dönüşebilir (Egelioğlu ve ark. 2019, Safaevi ve ark. 2019). Gebelik sürecinde ise, eşler birbirleriyle daha fazla etkileşimde bulunurlar, ortak bir paydada birleşmeleri daha kolaydır, birbirlerine ve evliliklerine daha çok bağlanmış hissederek, çiftlerin birbirleriyle olan uyumu pozitif yönde etkilenir (Küçükkaya ve ark. 2020). Bunlardan farklı olarak, eş tutum ve davranışları, sosyal destek alma, evlilik biçimi, çocuk sayısı, eğitim düzeyi, evlilik süresi, kültürel farklılıklar, sosyoekonomik durum gibi faktörler de çift uyumu ile ilişkilidir ve çift uyumu üzerine etkiye sahiptir (Güleç ve ark. 2011, Herawati 2016, Zeren ve Gürsoy 2019).

1.2.1.Çift İletişimi

İletişim, aynı kodları ve kanalları kullanan bireyler arasındaki karşılıklı anlamlı mesajlar iletme şeklidir (Ulağlı 2020). TDK, iletişimi; duygu, düşünce veya bilgilerin akla gelebilecek her türlü yolla başkalarına aktarılması, bildirişim, haberleşme, iletişim olarak tanımlar (TDK 2022). Bir kişinin başka bir kişiyle bağlantı kurması, kendini anlatması, duygularını şekillendirmesi, karşı tarafı algılamaya ve anlamaya çalışması iletişimidir (Adair 2013).

İlişkilerde ahenkli bir denge kurmak, iletişimi sürdürmek, konuşmadan önce empati kurarak etkin dinleyebilmek ve konuştuğumuzda doğru kelimeleri doğru ifadelerle kullanabilmek önemlidir (Tuncay 2011). Etkili bir iletişim için, jest ve mimiklerin etkin kullanımı, ses tonu, konuştuğumuz ortam, beden dilimiz önemlilik arz eder (Özdoğan 2021). Sen-dili yerine ben-dilini kullanmak, çiftlerin birbirini daha kolay anlamasını, daha aktif dinlemesini, empati kurmasını ve çatışmaların önüne geçmesini sağlar (Tuncay 2011).

1.2.2.Çift Roller ve Beklentileri

Bireylerin, grupların ve toplumların cinsiyet ve cinsiyet rolü beklentileri vardır. Erkeğin, kadının, eşin, çocuğun, yetişkinin nasıl davranması, ne giymesi, nasıl konuşması gerektiğine dair beklentilerdir ve sosyal olarak cinsiyetlere tanımlanırlar. Bu beklentiler tanımlayıcı oldukları kadar kuralcı da olabilirler (Eisenchlas 2013, Koenig 2018). Evlilik ilişkisinde de çiftler buna benzer beklentiler içerisindedirler. Bu beklentiler kültürel, çevresel ve bireysel olarak farklılıklar gösterebilir ve bireyin yetiştiği aile yapısından, kültürden doğrudan etkilenebilir (Tosun ve Yazıcı 2021).

Geleneksel aile yaşantılarında, kadından ev içinde sorumluluk alması, çocukların yetiştirilmesi ve eğitimleriyle ilgilenmesi, ev içindeki işleri yapması beklenirken, erkekten evin geçimini sağlaması, evdeki otorite olması, evin dışındaki işlerin sorumluluklarını alması beklenir (Pekel 2019). Geleneksel aile yaşantılarında, erkekler kadının üzerindeki hâkimiyetlerini sürdürmek ve baskın olmak isterler (Mastari ve ark. 2019). Bireyler (özellikle erkekler) esnek olmayan cinsiyet rollerine sahiptirler. Bu sınırlar aşıldığında stres ve saldırganlık görülebilmekte, aile içi çatışmalar artabilmektedir (Baugher ve Gazmaryan 2015, Ali ve ark. 2022). Bu katı kuralların aksine eşitlikçi ailelerde ve rol paylaşımlarında, sorumluluklar, iş yükü, otorite ve beklentiler, cinsiyete dayalı olmadan eşler arasında bölüşülmekte, keskin sınırlar ortadan kalkmakta ve dayanışma içinde karşılanmaktadır (Knox ve Schacht 2009). Bu da kadınların eğitim düzeyinin artması, sosyal hayata karışması, ekonomik özgürlük sahibi olmasıyla birlikte gelişmektedir (Yıldırım 2021).

Hurvitz, evliliğin iki yönü olduğunu; bunlardan birinin bireyin kendi rol ve sorumluluklarını yerine getirmesiyle, diğerinin ise eşinin rol ve sorumluluklarını nasıl yerine getireceğiyle ilişkili olduğunu belirtmiştir (Hurvitz 1965). Bu rol ve sorumluluklar karşılıklı olarak yerine getirildiğinde, çiftlerin beklentileri karşılanmış

olur, evlilik uyumunun ve evlilik doyumunun kalitesini artırır (Köksal ve İlhan 2018). Çiftlerin birbirlerine eşitlikçi bir tutumla yaklaşması, rol beklentilerinin karşılanması, evlilik tutumlarını olumlu anlamda etkiler (Yalçın ve ark. 2017, Akyazı ve ark. 2022).

1.3.Ebeveynlik

1.3.1.Ebeveynliğe Geçiş

Ebeveynlik, anne-baba olmayı ifade eden bir kimliktir (Saxbe ve ark. 2018). Zaman, para ve duygusal yatırım gerektiren, hormonal değişimlerin yaşandığı, benlik kavramında, sosyal rollerde ve günlük rutinlerde değişimlerin yaşandığı dönüştürücü bir deneyimdir (Saxbe ve ark. 2018, Guzzo ve Hayford 2020). Çiftlerin psikolojik işlevsellik ve iyilik halini etkiler (Boivin ve ark. 2018).Yeni sorumlulukları ve yeni bir uyum sürecini de beraberinde getirir, bu yüzden bireyler anne-baba olmadan önce kendilerini ve ilişkilerini; motivasyonel, psikolojik, maddi ve duygusal olarak hazır hissetmek isterler (Mercer 2004, Meleis 2010, Boivin ve ark. 2018).

İlk kez ebeveyn olmak, insanın hayatını temelden etkileyen, zor ve ödüllendirici ender olaylardan birisidir (Nelson ve ark. 2014). Çocuk yetiştirmek uzun yıllar alır, ciddi sorumluluklar getirir fakat ebeveynler için hayata amaç ve anlam katar (Nomaguchi ve Milkie 2017). Çoğu birey bu süreç için meraklı ve isteklidir, ebeveynliğe geçişi kolayca atlatırlar ve uyum problemleri yaşamazlar (Macit 2021). Fakat bu süreçte bireylerde (özellikle annelerde), yoğun yorgunluk, tükenmişlik, psikolojik bozukluklar, stres, depresyona yatkınlık veya postpartum depresyon, sosyal destek arayışı, çevre baskısıyla beraber yetersizlik hissi gibi duygu ve durumlar görülebilir (Cowan ve Cowan 2000, Brabant ve ark. 2015, Lévesque ve ark. 2020). Bu süreç, birbirine güvenli bağlanan çiftlerde daha yumuşak geçerken, güvensiz bağlanma stillerinden birine sahip olan çiftlerde oldukça stresli ve kaygılı olabilir, farklı bağlanma kaygılarını tetikleyebilir (Simpson ve Rholes 2019).

Eşlerin, anne-baba olmadan önce bu konuyla ilgili eğitim alması, ebeveynliğe geçiş sürecinde birbirlerine destek olması, iş bölümü yapması, aileye yeni katılan bebekle beraber kendilerine ve birbirlerine de zaman ayırması, hayatın bu yeni evresine uyumu kolaylaştırır. Eşlerin evlilikten aldıkları doyumu olumlu yönde etkiler (Velottive ark. 2011, Goede ve Greeff 2016, Lévesque ve ark. 2020, Bogdan ve ark. 2022). Ebeveynlerin refah düzeylerinin yüksek olması, aileye yeni katılan bebek için herhangi bir maddi sıkıntı gütmemesi, bebeğe, ailesi ve kendisi için yeterli zamana

sahip olması ve duygusal açıdan bir hazıroluşluk içinde bulunması, ebeveynliğe geçişi destekler, daha iyi nesiller yetiştirmek için temel oluşturur (Nomaguchi ve Sütü 2020).

1.3.2.Ebeveynlik Roller

1.3.2.1Annelik Rolü

Annelik davranışlarının öğrenildiği, annelik kimliğinin geliştiği, kadının kendini ‘anne’ olarak hissettiği süreç annelik rolüne geçişi ifade eder (Özkan ve Polat 2011, Meighan 2014). Kadın, kendini anne olarak hissetmesiyle sonsuz bir yolculuğa adım atmış olur, annelik rol davranışlarını kazanmaya başlar (Taşkın 2015). İçgüdüsel davranışların yanı sıra; kişisel, çevresel ve kültürel etmenler de sosyal rollerin kazanılmasında oldukça etkilidir (Meighan 1998).

Antenatal dönemde başlayan bağlanma ile annelik rolleri gelişmeye başlar (Trombette ve ark. 2021). Annenin bebeğine bağlanmış olması, doğum sonu duyarlılığını artırır ve bebekle olan iletişimin kalitesi üzerinde doğrudan bir etkiye sahiptir (Maas ve ark. 2016, Tani ve ark. 2018). Annenin, romantik ilişkisindeki bağlanma şekli de, bebeğiyle olan bağlanması ve ona karşı davranışlarıyla doğrudan etkilidir. Romantik ilişkisinde güvenli bağlanma sağlayan annelerde, annelik rolüne geçiş daha kolay olur, bebeklerine karşı daha sıcak ve olumlu yaklaşırlar (Ponti ve ark. 2021).

Annenin yaşı, eğitim durumu, yerleşim yeri, gelir durumu ve bunu algılama şekli, çalışma durumu, aile tipi annelik rolüyle ilişkilidir (Koç ve ark. 2016). Gebelik sayısı, yaşayan çocuk sayısı, gebeliğin planlı olma durumu, erken doğum, sosyal stres, sosyal destek ve doğum öncesi bakım alma durumu da annelik rolünü doğrudan veya dolaylı olarak etkilemektedir (Azmoode ve ark 2014, Seppala ve ark. 2021, Sohrabi ve ark. 2021, Ahmedpour ve ark 2022). Kendini doğuma hazır hisseden ve keyifli bir doğum deneyimi geçiren annelerin özgüveni ve öz saygısı daha yüksektir (Lemmens ve ark. 2021). Bu hazıroluşluk annelik rolünü benimsemelerini ve çocuklarıyla daha kaliteli bir ilişki kurmalarını sağlar (Ahmedpour ve ark 2022).

1.3.2.2.Babalık Rolü

Babalık rolü, hem toplumsal beklentiler ve toplum tarafından biçilen rol, hem de kişinin bu rolü üstlenme biçimi olarak tanımlanmaktadır (Rustia ve ark. 1990,

Yanardağ ve Özmete 2016). Babalık rolü de tıpkı annelik rolü gibi gebelik döneminden itibaren gelişmeye başlar, bebeğiyle beraber büyüyerek yaşam boyu devam eder (Ergin ve Özdilek 2014). Toplumsal değişme süreciyle beraber, babalık rolü ve bunu algılama şekli de değişmektedir. Geleneksel, çocuğun ve ailenin geçiminden sorumlu babalık rolünün yerini, modern, çocuğunun ve ailesinin hayatında aktif rol alan bir baba rolü almaktadır (Mercan ve Şahin 2017).

Baba, bebeğiyle aktif etkileşim içerisinde olursa, bebeğin fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal gelişimi olumlu yönde etkilenir (Rolle ve ark. 2019, Lundquist ve ark. 2022). Baba, babalık rolünde etkin davranışlar gösterdiği zaman, anne de desteklenmiş olur. Baba desteği emzirme başarısını olumlu yönde etkiler (Song ve ark. 2020). Baba-bebek bağlanmasını desteklediği gibi ilişkinin kalitesini de artırır (Schoppe-Sullivan ve Fagan 2020). Baba, bebeğiyle ilgili durumların içinde yer aldığı zaman babalık rolüne daha rahat girer, kendini yeterli hisseder, ebeveynliği desteklenir (Lundquist ve ark. 2022). Baba olmuş erkekler, baba olmayanlara göre ve çocuklarıyla paylaşımında bulunan babalar, bulunmayan babalara göre kendilerini daha mutlu hissederler (Nelson ve ark. 2019). Bebeklerinin bakımıyla ilgilenen babaların öz yeterlilikleri yüksektir ve kendilerini babalık rolüne uygun olarak değerlendirirler (Vance ve ark. 2021). Babalık rolü, yavrusuna bakımla, eğitimle ve tedarikle ilgili eylemlerde bulunmakla ilişkilidir (Oliveria ve ark. 2022).

1.4.Bağlanma

Bağlanma; ebeveynler, kardeşler, çocuklar, arkadaşlar, eş ve yakın çevre ile samimi bir ilişki kurulması, tutarlılığı ve sürekliliği olan duygusal bir bağ olarak tanımlanmıştır (Thompson 2002, Salahi ve ark. 2017). Olumlu ve yardım edici bir ilişkidir. Yakınlık kuramama, güvende hissetmeme, samimi bir ilişkinin kurulamaması gibi durumlarda ise ayrılık kaygısına sebebiyet verebilen duygusal bir bağdır (Çakar 2018). Aynı zamanda biyolojik olarak yönlendirilebilen ve hayatta kalmak için gereklilik arz eden, doğuştan sahip olunan bir davranış sistemidir (Bosmans ve ark. 2020).

Bağlanma tek başına bir durum değil, süreçtir. Bu süreçte çocuğa bakım verenlerin kendi yetiştirilme tarzlarından etkilendikleri kadar; gebelik süreci, doğum, lohusalık ve doğumdan sonraki süreci takip eden zamanda ki deneyimlerinden de etkilenirler. Biyolojik anlamda ebeveyn-çocuk bağlanması, insan yaşamındaki en

önemli ve en güçlü bağlanmadır. Ebeveyn-bebek bağlanması evrensel özellikler taşısa da her zaman bireysel olarak gelişir (Klaus ve Kennell 1997; Lang 2009). Mary Ainsworth farklı bağlanma stillerinin olduğunu bulmuş, ebeveyn-bebek ilişkilerini gözlemlemiş ve bunları sınıflandırmıştır (Ainsworth ve ark. 1978). Dört farklı bağlanma stili vardır bunlar;

1.4.1.Güvenli Bağlanma

Güvenli bağlanmada çocuk ve ebeveyn-bakım verici arasında sağlıklı ve güvenli bir ilişki gelişmiştir. Çocuk, ebeveyni yanındayken ondan bağımsız olarak çevreyi keşfedebilir. Ebeveyn uzaklaştığında onu arayabilir veya yokluğunu protesto edebilir. Bakım verici ile yeniden birleştiklerinde kolayca sakinleşir. Güvenli bağlanma sağlayan bebeklerin keşif sistemleri ve çevreyle ilişkileri güvenle gelişir (Lang 2009, Santrock 2017).

1.4.2.Güvensiz Kaçınan Bağlanma

Güvensiz çekingen bağlanmada ebeveyn-bakım verici ile çocuk arasında güvensiz bir ilişki gelişmiştir. Çocuk, ebeveyni yanındayken onunla ilgilenmez ve çok az iletişime geçer. Ebeveyn uzaklaştığında onu aramaz ve ilgisiz kalır. Bakım verici ile yeniden birleştiklerinde onu yok sayar. Güvensiz çekingen bağlanan çocuklar herhangi bir yabancıya ebeveyne olandan daha yakın davranabilirler. Fiziksel temastan kaçınırlar, çevrelerine karşı daha reddedici ve öfkeli dirler (Santrock 2017, Ertem 2021).

1.4.3.Kaygılı-Kararsız Bağlanma

Dirençli bağlanmada ebeveyn-bakım verici ile çocuk arasında tamamen güvensiz bir ilişki gelişmiştir. Çocuğun ebeveyne istediği zaman ulaşabileceği yönünde kaygıları vardır bu yüzden onları hep göz önünde tutmak isterler. Yabancı bir ortamda çevreyi keşfetme eğilimine girmezler, öfkeli ve endişelidirler. Ebeveyn çocuk arasında bariz bir çatışma söz konusudur. Ebeveyn kendisinden uzaklaştığında ise öfkeyle tepki verirler, sakinleşmeleri oldukça güçtür (Lang 2009, Santrock 2017, Ertem 2021).

1.4.4.Deorganize Bağlanma

Dağınık ya da uyumsuz bağlanma olarak da bilinir. Yabancı bir ortamda çocuklar genellikle şaşkın, endişeli ve ani davranışlarda bulunurlar. Çocukların

tepkileri öngörülemez. Güçlü bir yakınlık veya güçlü bir sakınma davranışını peş peşe gösterebilirler. Donakalma sallanma gibi ilginç davranışlarda bulunabilirler (Görgü 2005, Ertem 2021).

1.4.5.Bağlanma Kuramı

Bağlanma teorisi 20. Yüzyıldaki en derin psikolojik araştırmalardandır. Freud'a göre bebek, kendisine oral doyum sağlayan kişiye veya objeye bağlanır. Freud beslenmenin bağlanmada önemli bir nokta olduğu ve güvenli bağlanmayı şekillendirdiğini öne sürmüştür. Fakat Harry Harlow tarafından yapılan araştırmalar bağlanmayla oral doyumun ilişkili olmadığını kanıtlamıştır (Harlow 1958). Harlow'a göre bakımdan daha önemli olan rahatlıktır. Erikson, özellikle sıfır-bir yaş döneminde sağlanan fiziksel rahatlık ve duyarlı bakımın bebeğin güvenlik hissini oluşturduğu, bunun da bağlanmanın temeli olduğunu bildirmiştir (Erikson 1968, Çakar 2018).

John Bowlby ise bağlanmayı iki kişi arasında oluşan güçlü bir bağ olarak tanımlamış, doğumdan sonraki ilk bir yıl içinde bağlanma ve bakım vericinin duyarlılığının ne kadar önemli olduğunun üzerinde durmuştur. Hem bebekte hem de bakım vericide bağlanma davranışı biyolojik temellere dayanır. Erken dönem yaşantıların bağlanma üzerinde kritik etkiye sahiptir (Bowlby 1969, Bowlby 1973, Santrock 2017, Arı 2021).

Bowlby, bağlanmayı dört aşamada kavramsallaştırmıştır (Schaffer 1996);

Birinci Aşama (Doğumdan iki aya kadar): Bebekler, bağlanmalarını, insan figürlerine yöneltir. Ebeveyn veya yabancı, bebeğin gülümsemesinin veya ağlamasının ortaya çıkmasında eşit şekilde etkili olur.

İkinci Aşama (İkinci aydan yedinci aya kadar): Bebek, çevresindekileri ve yabancıları ayırt etmeyi öğrendiğinde bağlanma, bir figüre odaklanmaya başlar. Bu figür genellikle temel bakım verici veya ebeveyindir.

Üçüncü Aşama (Yedinci aydan 24. Aya kadar): Özellikle bağlanmaların geliştiği dönemdir. Kendi hareket özgürlüğünü kazanan bebek, düzenli bakım vericisi ile iletişim kurmak ister.

Dördüncü Aşama (24. Ay üzeri): Çocuklar, başkalarının hedef, duygu ve planlarını anlamaya başlarlar ve eylemlerini gerçekleştirirken bunu dikkate alırlar.

1.4.6.Antenatal Dönemde Bağlanma

Gebelik dönemi sağlıklı yaşam dönemlerinden birisidir. Henüz dünyaya gözlerini açmamış olan bebekle anne-babanın bağlanması da bu dönemde yeşermeye ve köklenmeye başlar (Brandon ve ark. 2009). Antenatal dönemde bağlanma, ebeveynlerin fetüsü, duygusal, bilişsel ve zihinsel kavramsallaştırması ile oluşan bağdır (Brandon ve ark. 2009; Rolle ve ark. 2020). Ebeveynler, henüz doğmamış bebeğinin nasıl görüneceğini, nasıl konuşacağını veya kime benzeyeceğini zihinlerinde canlandırırlar. Bebekleriyle konuşurlar, onunla etkileşim halindedirler ve fetüsü koruma eğilimindedirler. Bu davranışlar doğmamış bebeğe karşı sevgi deneyimleridir (Condon 1993, Trombette ve ark. 2021).

Doğumdan önceki dönemde olumlu bağlanma davranışlarında bulunmak, bebek ile etkileşim kurmaya çalışmak, bebek için hazırlık yapmak, gebelik, doğum ve ebeveynlik sürecini pozitif yönde etkiler. Ebeveynliğe uyumu kolaylaştırır, öz yeterliliklerini artırır ve iyi anne-baba olma konusunda destekler (Delevari ve ark. 2018). Antenatal bağlanmanın güçlü olması, doğum sonu süreçte ebeveynlerin, bebekleri ile etkileşim kalitesini arttırır, ebeveyn-bebek bağlarını güçlendirir ve güvensiz bağlanma stillerinin azalmasında ciddi önem arz eder (Dayton ve ark. 2019; Yuen ve ark. 2022). Henüz dünyaya gelmemiş olsa bile bebeğin de ailenin bir parçası olduğu unutulmamalı, ebeveyn-bebek bağlanması doğum öncesi dönemden itibaren desteklenmelidir.

1.4.7.Baba-Bebek Bağlanması

Antenatal dönem, doğum eylemi ve doğum sonu dönemlerle birlikte en önemli babalık evrelerinden biridir. Condon; baba-bebek bağlanmasını ‘fetüsle ilgili tutum veya inançtan ziyade ona karşı duyulan özel bir sevgidir ve erkeğin, erken ebeveynlik merkezinde yer alır’ şeklinde tanımlamıştır (Condon 2013).

Fetüsün babaya bağlanması ikinci trimestere kadar dayanır, bağlanmanın güçlü olması, bebeğin iyilik haliyle doğrudan etkilidir (Goulet 1998, Taing ve ark. 2020). Baba ile erken dönemde sağlanan başarılı bağlanma, bebeğin bilişsel gelişimini olumlu yönde etkiler, emzirme oranlarını iyileştirir ve prematüre bebeklerde kilo alımını arttırır (Scism ve Cobb 2017). Bağlanmanın güvenli ve olumlu olması bebeklerin ilerideki akademik iyi oluşlarını, sosyal ve duygusal gelişimlerini etkiler, riskli

davranış oranlarının düşük olmasıyla da ilişkilidir (Güleç ve Kavlak 2013, Ip ve ark. 2018, Curcio ve ark. 2019).

Babalığa geçiş, eş ile ilişkide farklılıklar, aileye yeni bir bireyin katılması, eş rolünden ebeveyn kimliğine değişim, yeni baba adayını psikolojik olarak zorlayabilir (Fenwick 2012). Babanın depresif olması, çiftlerin uyumunun düşük olması, antenatal dönemdeki bağlanmayı doğrudan olumsuz olarak etkiler. Eğitim düzeyi, maddi durum, çalışma durumu, ailenin tipi, ilk defa baba olma yaşı, sahip olunan çocuk sayısı, babalık rolüyle ilgili bilgi veya eğitim almış olması, babalık rolü algısı, bebeğin istenen ve beklenen bir bebek olması da bağlanmayı etkileyen temel faktörler arasındadır (Brandao ve ark. 2019, Dündükcü ve Aslan 2020, Pınar ve Özbek 2022).

Eşlerin birbirleriyle olan iletişimi, eş rolünü benimsemeleri ve birbirlerine destek olmaları da bebekleriyle olan bağlanmayı güçlendirir (Manav ve ark. 2021). Baba- bebek bağlanmasında, babanın kendi ebeveynleri ile olan bağlanma şekli, babanın bebeği ile kuracağı ilişkiyi etkiler. Babanın kendi ebeveynleri ile güvenli bağlanma sağlamış olması, bebeği ile güvenli bağlanma kurmasında pozitif etkiye sahiptir (Fijalkowska ve ark. 2020).

1.4.8. Postpartum Dönemde Bağlanma

Antenatal dönemde başlayan bağlanma, postpartum dönemde de artarak devam eder (Dönmez ve Gümüşsoy 2019). Doğumla başlayan bu dönemde, babanın, doğuma katılımı, ebeveynlik becerilerini güçlendirir, babaların ruh sağlığını iyileştirir, bağlanmayı artırır, bebekle aralarındaki iletişimin ve güvenin artmasını sağlar (Jazayerinezhad ve ark. 2018, Wynter ve ark. 2021).

Bebeğin kendi ihtiyaçlarını karşılayamadığı bu dönemde temel bakım vericinin bebekle ilişkisi, bebekle aktif bir etkileşim içinde olması, bebeğe dokunması, konuşması ve aktif zaman geçirmesi, bebeğin duygusal ve zihinsel gelişimi için oldukça önemlidir, bağlanmanın da güçlenmesinde doğrudan bir etkiye sahiptir (Bowlby 1969, Güleç ve Kavlak 2013). Bebekleriyle daha az sözel ve fiziksel etkileşimde olan babaların bağlanma düzeyleri düşük, depresyon düzeyleri ise yüksektir (Pınar ve Özbek 2021).

Bebeklerin temel bakımına katılan ve bebekleriyle daha çok oyun oynayan babalar, bebekleriyle daha güçlü bağlar kurarlar (Anna ve ark. 2020). Postpartum

dönemde, babalarıyla güvenli bağlanma sağlayan çocuklar, daha rahat oyun oynarlar, çevrelerini rahat keşfederler ve duygularını açıkça gösterebilirler (Grossmann ve Grossmann 2020).

1.4.9.Bağlanmanın Sağlanmadığı Durumlarda Karşılaşılan Problemler

Bağlanma antenatal dönemde başlar, doğumu takip eden dönemde de artarak devam eder. John Bowlby, erken dönemde başlayan bu bağlanma ilişkisinin yetişkinlikte nasıl etkiler bıraktığını araştırmıştır (Bowlby 1958, Bowlby 2012). Bowlby'e göre bağlanma; 'insanların, diğerleriyle güçlü bağlar geliştirmeye yönelik doğal eğilimi ve onlardan ayrılma veya onları kaybetmeyi istememenin getirdiği kaygı, öfke, depresyon ve duygusal kopuş gibi kişisel sıkıntıların izah edilmesi için ortaya atılmış bir yol" dur (Bowlby 1958, Akatlı ve Tunçay 2022).

Bakım verici ile bebeklik döneminde kurulan bağ, yetişkinlik dönemine gelindiğinde, diğer bireylerle olan ilişkilerimiz üzerinde etkilidir (Kahraman 2021). Erken dönemde güvenli bağlanan çocukların, sosyal becerileri, akranları ile olan etkileşimleri ve sosyal statüleri daha yüksektir (Groh ve ark. 2014). Tam tersi erken dönemde güvenli bağlanma problemleri yaşayan çocukların ise saldırganlık, karşı çıkma, düşmanlık, davranış problemleri, depresyon, kaygı, sosyal geri çekilme, somatik şikâyetler ve olumsuz duygusal tepkiler gibi sorunlar yaşadıkları bilinmektedir (Fearon ve ark. 2010, Groh ve ark. 2012, Groh ve ark. 2017).

Olumsuz bağlanma deneyimi yaşayan çocuklarda, bağlanmanın güvensizliğiyle paralel olarak yetişkinlikte paranoya yaşadıkları bildirilmiştir, aynı zamanda, psikoz ve depresyon riskleri yüksektir (Lavin ve ark. 2020, Humphrey ve ark. 2022). Bebeklikte güvensiz bağlanma deneyimi yaşayan kişilerin, benlik değerleri düşüktür, strese karşı duyarlılıkları fazladır, bağlanma bozukluğu, obsesif-kompulsif bozukluk, post -travmatik stres bozukluğu, yeme bozuklukları, kişilik bozuklukları, bipolar bozukluk, majör depresyon ve şizofreni gibi birçok rahatsızlığa zemin hazırlar, yatkınlığı artırır (Dagan ve ark. 2018, Lim ve ar. 2020, Çıtak ve Erten 2021, Herstell ve ark. 2021).

Riskli cinsel davranışlarla, güvensiz bağlanma ilişkilidir, bağlanma kaygısı güden bireylerin, birden fazla partnere sahip olma eğiliminde oldukları saptanmıştır (Kim ve Miller 2020). Ayrıca madde bağımlılığı (alkol, esrar), mesajlaşma ve internette zaman geçirme-oyun oynama bağımlılığı ile de güvensiz bağlanma stilleri

ilişkili bulunmuştur (Bruce ve ark. 2020). Bu çalışma, antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumunun baba bebek bağlanması ile ilişkisini belirlemek amacıyla planlanmıştır.

1.5.Araştırma Soruları

- Antenatal dönemde baba adaylarının evlilik doyumu düzeyi nedir?
- Antenatal dönemde baba adaylarının çift uyum düzeyi nedir?
- Antenatal dönemde baba bebek bağlanma düzeyi nedir?
- Bağımsız değişkenlere göre babaların doğum öncesi bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumu arasında fark var mıdır?
- Antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumunun baba bebek bağlanması ile ilişkisi nedir?

2.GEREÇ VE YÖNTEM

2.1.Araştırmanın Türü

Bu araştırma tanımlayıcı-ilişki arayıcı nitelikte planlanmıştır.

2.2.Araştırma Yeri

Bu araştırma Konya Şehir Hastanesi kadın doğum polikliniklerinde yapılmıştır.

2.3.Araştırma Evreni

Araştırmanın evrenini Konya Şehir Hastanesi kadın doğum polikliniklerine 30 Nisan 2021- 30 Nisan 2022 tarihleri arasında gebe muayenesi için gelen kadınların eşleri oluşturmuştur.

2.3.1.Araştırmaya Dâhil Edilme Kriterleri

- Çiftlerin her ikisinin de ilk evliliği olan
- Eşinin ilk gebeliği olan
- Eşinin gebelik haftası 20 ve üzeri olan
- Eşleri sağlıklı ve tekil bir gebeliğe sahip olan
- 18 yaş ve üzeri
- Türkçe konuşup anlayabilen
- En az ilkokul mezunu olan baba adayları dahil edilmiştir.

2.3.2.Araştırmadan Dışlama Kriterleri

- Eşleri yardımcı üreme teknikleri ile gebe kalan
- Eşleri gebelikte yüksek riske sahip olan
- İletişimi olumsuz etkileyebilecek bir hastalık bulunan
- Tanı konmuş herhangi bir psikiyatrik rahatsızlığı olan baba adayları çalışmadan dışlanmıştır.

2.4.Araştırma Örneklemi

Benli ve Aksoy Derya'nın çalışmasında Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği'nin (DÖBBÖ) 61,63 (SS 7,83) puan ortalamasına sahip olduğu belirlenmiştir (Benli ve Derya 2020). G power 3.1.9.7. programı ile örneklem büyüklüğü hesaplanmış; bilinen ortalamadan bir birimlik fark, ,90 güç, ,05 alfa düzeyi ve çift

yönlü hipotez seçenekleri seçilmiş ve 647 katılımcı sayısına ulaşılmıştır. Araştırmanın örneklemini 647 baba adayı oluşturmaktadır (Faul ve ark 2007, Faul ve ark 2009). Araştırma sürecinde 1500 babaya ulaşılmıştır. Çalışma dışlanma kriterlerinden herhangi birine sahip olan 795 baba elenmiştir. Araştırmadan ayrılmak isteyen ve çalışma anketlerini eksik dolduran 58 baba adayını çalışma dışı bırakılmıştır. Çalışma 647 baba adayını ile gerçekleştirilmiştir.

2.5. Veri Toplama Araçları

Çalışmaya katılmayı kabul eden babaların; bebekleri ve gebelik süreci ile ilgili sorular içeren ‘Anket Formu’ uygulanacaktır, sonrasında ‘Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği’, ‘Evlilik Doyum Ölçeği’ ve ‘Çift Uyum Ölçeği’ uygulanmıştır.

2.5.1. Anket Formu (Ek-A):

Bu form araştırmacı tarafından literatüre bağlı kalınarak hazırlanmıştır, babaların prenatal dönemdeki bağlanma davranışları, aile yapısı ve evlilik ile ilgili açık ve kapalı uçlu 24 soru bulunmaktadır (Benli 2019; Dönmez ve Gümüşsoy 2019; İbrice 2019; Küçükkaya ve ark. 2020).

2.5.2. Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)-(Paternal Antenatal Attachment Scale-PAAS)-(Ek-B):

Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği, John Condon (1993) tarafından 16 madden oluşacak şekilde 5’li Likert tipi bir ölçek olarak geliştirilmiştir. Ölçek maddeleri babaların henüz dünyaya gelmemiş bebekleri ile ilgili duygu, düşünce, tutum ve davranışlarını ölçmek üzere hazırlanmıştır. Ölçeğin Türkçe geçerlilik güvenilirlik çalışmasını Benli ve Aksoy Derya 2019 yılında yapmıştır. Ölçekte 16 madde bulunmakta ve bunlardan dokuzu ters puanlanmaktadır. Ters puanlanan maddeler: 1, 3, 5, 6, 7, 8, 12, 13, 15; düz maddeler: 2, 4, 9, 10, 11, 14, 16’dır. DÖBBÖ’nün “bağlanmanın niteliği (8 madde)” ve “bağlanmaya harcanan zaman (8 madde)” olmak üzere 2 alt boyutu bulunmaktadır. Ölçekten en az 16 en fazla 80 puan alınmaktadır. Ölçeğin Cronbach’s alfa güvenilirlik kat sayısı bu çalışmada bağlanmanın niteliği alt boyutu için; ,65 bağlanmaya harcanan zaman alt boyutu için ,68 olarak bulunmuştur ve ölçeğin kesme noktası bulunmamaktadır. Ölçekten alınan puan arttıkça doğum öncesi bağlanmanın yüksek olduğu kabul edilmiştir. Çalışma öncesi ölçek kullanım izni alınmıştır.

2.5.3.Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)–(Ek-C):

Evlilik Doyum Ölçeği, Çelik ve İnanc tarafından 2009 yılında geliştirilmiştir. Beşi düz, sekizi ters yönlü toplam 13 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddeleri 1=Bana Hiç Uygun Değil ile 5=Bana Tamamen Uygun arasında değişen beşli Likert tipi puanlanmaktadır. Ölçekte, Aile, Cinsellik ve Benlik alt boyutları bulunmaktadır. Ölçek bütünü için alınacak en yüksek puan 65, en düşük puan ise 13'tür. Yüksek puan evli kişilerin evlilik doyumlarının yüksekliğine işaret etmektedir (Çelik ve İnanc 2009). Çalışmamızda ölçeğin cronbach alfa değeri ,80 olarak hesaplanmıştır Çalışma öncesi ölçek kullanım izni alınmıştır.

2.5.4.Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ)-(Ek-D):

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ), Spanier (1976) tarafından geliştirilen 32 maddeden oluşan Çift Uyum Ölçeği'nin Busby ve ark. (1995) tarafından yeniden düzenlenerek 14 maddeye indirgenmiş son halidir. YÇUÖ, Gündoğdu (2007) tarafından Türkçe'ye çevrilerek yüksek lisans tezinde kullanılmıştır. Gündoğdu (2007) yaptığı çalışmada ölçeğin psikometrik değerlerini hesaplamadığı ve ölçeğin maddeleri ile alt ölçeklerinin Türk kültürüne uyumluluğunu analiz etmediğinden, Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) yaptıkları çalışma ile ölçeğin psikometrik değerlerini hesaplayarak ölçeği Türk kültürüne uyarlamışlardır. Çalışma sonunda ölçekteki maddeler aynen kalsa da alt ölçeklerde toplanan maddelerde değişiklik olmuştur. Busby ve ark. (1995)'nin faktör analiz sonuçlarında 1, 2, 3, 4, 5. ve 6. maddeler doyum faktörüne, 7, 8, 9, 10. maddeler uzlaşım faktörüne ve 11, 12, 13, 14. maddeler ise görüş birliği faktörüne ait olduğu belirlenirken, Bayraktaroğlu ve Çakıcı (2017) faktör analizi sonucunda doyum faktörü için 7, 9, 11, 12, 13. uzlaşım faktörü için 1, 2, 3, 4, 5, 6. görüş birliği faktörü için 8, 10, 14. maddeler olduğunu bulmuşlardır.

Ölçek, evlilik ya da benzer ikili ilişkilerde, evli ya da birlikte yaşayan çiftlerin ilişki kalitesini değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin 7. 8. 9. 10. maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 70'tir, alınan puan ilişki kalitesini göstermektedir. Çalışmamızda üç alt boyutlu YÇUÖ'nin Cronbach alfa katsayısı, doyum, uzlaşım, görüş birliği alt ölçekleri için sırasıyla ,80 ,62 ,66 olarak hesaplanmıştır. Çalışma öncesi ölçek kullanım izni alınmıştır.

2.6. Veri Toplama Yönetimi

Veriler 30 Nisan 2021- 30 Nisan 2022 tarihleri arasında toplanmıştır. Kadın doğum polikliniğine gelen gebe ve eşlerine çalışma kapsamı ve uygulamaları ile ilgili bilgi verilmiştir. Çalışmaya katılmayı kabul eden babaların yazılı ve sözel onamları alınmıştır. Çalışma kapsamında anket verilerinin doldurulması için özel bir oda bulunmayıp, veriler poliklinik de toplanmıştır. Katılımcılar anket sorularını öz bildirimlerine dayalı olarak doldurmuşlardır.

2.7. Araştırmanın Değişkenleri

2.7.1. Bağımlı Değişkenler

- Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)-(Paternal Antenatal Attachment Scale-PAAS)

2.7.2. Bağımsız Değişkenler

- Sosyo-Demografik özellikler
- Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ)
- Evlilikte Doyum Ölçeği

2.8. Verilerin Değerlendirilmesi

Bu çalışmanın istatistikleri için uzman bir istatistikçiden yardım alınmıştır. Bu çalışma kapsamında yürütülen istatistiksel analizler SPSS 25 programı kullanılarak yapılmıştır. Öncelikle çalışmaya dahil edilen babaların çeşitli sosyodemografik özelliklerine ilişkin betimsel istatistikler sunulmuştur. Doğum öncesi baba bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumu ölçeklerinin normal dağılım varsayımlarını incelemek amacıyla çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. Çeşitli demografik değişkenlerin doğum öncesi baba bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumu üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi amacıyla bağımsız gruplar t testi, korelasyon analizleri, tek yönlü varyans analizleri (ANOVA) ve Tukey post hoc testi yürütülmüştür. Doğum öncesi baba bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumu arasındaki ilişkilerin tespit edilmesi amacıyla Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmıştır. Daha sonra doğum öncesi baba bağlanma boyutlarının evlilik doyumu ve çift uyumu tarafından yordanmasına ilişkin çoklu regresyon analizleri yürütülmüştür.

2.9.Araştırmanın Etiği

Araştırma yapılabilmesi için Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi'nden çalışma öncesinde araştırma etik kurul onayı alındı (Ek-E). Çalışmanın yapılacağı Konya Şehir Hastanesi'nden kurum izni alındı (Ek-F). Çalışmada kullanılacak tüm ölçeklerin kullanım izinleri alındı (Ek-G). Çalışma kriterlerini karşılayan katılımcılar, araştırma amaçları ve prosedürler hakkında bilgilendirildi, gerekli açıklamalar yapıldı. Çalışmaya katılmayı kabul eden çiftlerden yazılı ve sözlü onamlar alınarak çalışma sürdürüldü (Ek-H). Katılımcılara herhangi bir sebep belirtmeksizin çalışmadan çekilebilecekleri konusunda bilgi verildi. Ayrıca katılımcılar, katılımın tamamen gönüllülük esasına dayandığı ve kimliklerin gizli kalacağı konusunda bilgilendirildi. Araştırmanın giderleri için herhangi bir destek alınmayıp araştırmacı tarafından karşılandı.

3.BULGULAR

3.1. Katılımcıların Çeşitli Sosyodemografik Bilgilerine Dair Betimsel İstatistikler

Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak toplanan verilere ilişkin istatistiksel analizlere yer verilmiştir. Katılımcıların çeşitli sosyodemografik bilgilerine dair betimsel istatistikler Tablo 3.1.1’de gösterilmiştir.

Tablo 3.1.1. Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerinin Dağılımı.

		Toplam (n=647)	
Yaş (yıl)	Ort±Ss	27,46±3,89	
Evlilik Süresi	Ort±Ss	1,99±1,35	
		n	%
Çocuk sahibi olmayı isteme durumu	Evet	638	98,6
	Hayır	5	0,8
	Kararsızım	4	0,6
Gebe eğitim sınıfına katılma durumu	Evet	97	15
	Hayır	528	81,6
	Diğer	20	3,1
Bebğin istenen cinsiyette olması	Evet	479	74
	Hayır	27	4,2
	Cinsiyeti belli değil	141	21,8
Evlenme biçimi	Flört	331	51,2
	Görücü usulü	253	39,1
	Diğer	63	9,7
İsteyerek evlenme durumu	Evet	644	99,5
	Hayır	3	0,5
Sigara kullanımı	Evet	355	54,9
	Hayır	241	37,2
	Önce kullanıyordum	22	3,4
	Nadiren kullanıyorum	27	4,2
	Diğer	2	0,3
Aile tipi	Geniş aile	121	18,7
	Çekirdek aile	523	80,8
Meslek	Çalışıyor	593	91,7
	Çalışmıyor	51	7,9
Eğitim	İlköğretim	178	27,5
	Lise	194	30
	Üniversite	235	36,3

	Yüksek lisans ve üzeri	40	6,2
Gelir durumu	Gelir giderden az	144	22,3
	Gelir gidere eşit	355	54,9
	Gelir giderden fazla	148	22,9

Not. n: Katılımcı sayısı, Ort: Ortalama, Ss: Standart sapma

Bu araştırmaya dahil edilen katılımcıların çeşitli sosyodemografik özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 3.1.1’de sunulmuştur. Araştırma toplamda 647 katılımcı ile yürütülmüştür. Katılımcıların yaş ortalaması $27,46 \pm 3,89$ yıl olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların 644’ü (%99,5) eşiyile isteyerek evlendiğini bildirmiştir. Evlilik süreleri ortalamaları ise $1,99 \pm 1,35$ yıl olarak hesaplanmıştır. Katılımcıların 638’i (%98,6) çocuk sahibi olmayı istediğini bildirmiştir. Katılımcıların 97’si (%15) gebe eğitim sınıfa katılmıştır ancak 528’i (%81,6) katılmadığını beyan etmiştir.

Araştırmada yer alan babaların 479’u (%74) bebeklerinin istedikleri cinsiyette olduğunu bildirmiştir. Katılımcıların 331’i (%51,2) flört sonucu evlendiklerini 253’ü (%39,1) görücü usulü ile, 63’ü (%9,7) diğer sebeplerle evlendiğini belirtmiştir. Katılımcıların 355’i (%54,9) sigara kullandığını, 241’i (%37,2) kullanmadığını, 22’si (%3,4) önceden kullandığını ve 27’si (%4,2) nadiren sigara kullandığını ifade etmiştir. Katılımcıların 121’i (%18,7) geniş aile tipine 523’ü (%80,8) ise çekirdek aile tipine sahiptir. Katılımcıların 593’ü (%91,7) çalışmaktadır.

Katılımcıların 178’i (%27,5) ilköğretim düzeyi, 194’ü (%30) lise düzeyi, 235’i (%36,3) üniversite düzeyi ve 40’ı (%6,2) yüksek lisans ve üzeri eğitim düzeyine sahiptir. Katılımcılardan 144’ü (%22,3) gelirlerinin giderlerinden az olduğunu beyan ederken, 355 (%54,9) katılımcı gelirlerinin giderlerine denk olduğunu, 148 (%22,9) katılımcı ise gelirlerinin giderlerinden fazla olduğu beyan etmiştir.

3.2.Çeşitli Demografik Değişkenler ile Evlilik Doyumu, Çift Uyumu ve Doğum Öncesi Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkiler

Araştırmanın bu bölümünde katılımcıların yaş, evlilik süre ortalamaları, gebe eğitimi sınıfına katılma durumu, bebeğin cinsiyetinin istenen olup olmama durumu, evlenme biçimi, aile tipi, eğitim durumu, gelir durumu gibi demografik değişkenlerle evlilik doyumu, çift uyumu ve doğum öncesi baba bağlanma puan ortalamaları arasındaki ilişkiler ele alınmıştır.

Tablo 3.2.1. Yaş, Evlilik Süresi ile Araştırmaya Dahil Edilen Değişkenler Arasındaki İlişkiler.

	Bağlanmanın Niteliği	Bağlanmaya Harcanan Zaman	Evlilik Doyumu	Doyum	Uzlaşım	Görüş Birliği
Yaş	-,01	,01	-,01	,07	-,01	,01
Evlilik Süresi	-,03	-,01	-,10**	-,01	-,09**	-,08

Not. *p<,05, **p<,01, ***p<,001

Yaş ve evlilik süresi ile araştırmaya dahil edilen ölçeklerin puan ortalamaları arasındaki ilişkiye dair Pearson korelasyon katsayıları Tablo 3.2.1.'de gösterilmiştir. Yaş ile ölçek puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak evlilik süresi hem evlilik doyumu ($r = -,10$, $p <,01$) ile hem de uyum ölçeğinin uzlaşım boyutu ($r = -,09$, $p <,01$) ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişkili bulunmuştur (Tablo 3. 2. 1).

Tablo 3.2.2. Bazı Değişkenlerin Doğum Öncesi Baba Bağlanma, Çift Uyumu ve Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisine Dair Tek Yönlü Varyans (ANOVA) Analizi Sonuçları.

DÖBBÖ alt boyutları				EDÖ	YÇUÖ alt boyutları		
Değişkenler		Bağlanmanın Niteliği	Bağlanmaya Harcanan Zaman	Evlilik Doyumu	Doyum	Uzlaşım	Görüş Birliği
	N	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS	Ort±SS
Aile Tipi							
Çekirdek aile	523	37,2±3,01	32,2±4,21	58,0±7,37	20,6±2,94	26,3±3,15	11,1±2,11
Geniş aile	121	36,3±3,47	31,2±5,05	57,8±7,67	20,1±3,33	26,8±3,43	11,1±2,24
F		-0,2651	-0,2323	-0,0296	-0,1641	0,1515	0,0145
p		0,009	0,022	0,769	0,104	0,134	0,886
T		2,627	2,303	0,293	1,627	1,502	0,143
Gebelik Eğitim Sınıfına Katılma							
Evet	97	37,6±3,30	33,6±3,93	60,6±5,57	20,9±3,02	27,0±2,90	11,4±2,13
Hayır	528	36,9±3,08	31,7±4,43	57,4±7,59	20,4±3,02	26,3±3,27	11,0±2,12
Diğer	20	37,1±2,50	32,5±3,38	58,0±8,60	21,3±2,90	26,9±2,81	11,5±2,37
F		1,71	9,19	11,80	1,84	2,08	1,72
p		0,191	<,001	<,001	0,170	0,175	0,191
Sd1/Sd2		2/47,9	2/48,9	2/47,3	2/47,0	2/46,3	2/46,3
Bebeğin İstenen Cinsiyette Olması							
Evet	479	37,2±3,09	32,5±4,10	58,2±7,16	20,5±3,01	26,6±3,10	11,1±2,08
Hayır	27	34,7±4,58	28,6±5,23	56,8±6,52	20,4±3,18	25,3±3,44	10,4±2,56
Cinsiyet bilinmiyor	141	36,8±2,81	30,9±4,46	57,5±8,42	20,5±3,02	26,1±3,46	11,3±2,20
F		4,3119	13,7110	0,9004	0,0277	2,6757	1,6189
p		0,017	<,001	0,411	0,973	0,076	0,206
Sd1/Sd2		2/64,8	2/64,6	2/67,4	2/66,5	2/65,6	2/65,1
Evlenme Biçimi							
Flört	331	37,1±3,04	32,2±4,65	58,6±6,71	20,7±3,00	26,4±3,23	10,9±2,15
Görücü Usulü	253	36,7±3,28	31,6±4,14	57,2±8,02	20,2±3,02	26,4±3,15	11,4±2,01

Diğer	63	37,1±3,08	32,7±3,76	57,9±8,28	20,5±3,00	26,7±3,33	11,1±2,39
F		1,201	2,811	2,396	2,139	0,272	3,422
p		0,303	0,063	0,0942	0,121	0,762	0,035
Sd1/Sd2		2/174	2/184	2/166	2/174	2/172	2/168
Eğitim Düzeyi							
İlköğretim	178	36,7±3,12	31,5±4,34	56,0±8,13	19,8±3,25	26,0±3,20	11,2±2,08
Lise	194	37,0±3,15	32,4±4,34	59,0±7,07	20,2±2,83	26,7±3,12	11,1±2,04
Üniversite	235	37,1±3,08	32,0±4,49	58,3±7,08	21,0±2,87	26,5±3,31	10,9±2,21
Yüksek Lisans/Üzeri	40	37,1±3,58	32,3±4,21	59,7±6,23	22,1±2,57	26,9±2,90	11,8±2,26
F		0,655	1,259	5,723	10,651	1,700	1,883
p		0,581	0,290	<,001	<,001	0,169	0,134
Sd1/Sd2		3/164	3/169	3/172	3/171	3/171	3/166
Gelir Düzeyi							
Gelir giderden az	144	36,7±3,50	32,0±4,54	56,6±8,24	20,2±3,18	26,2±3,38	10,9±2,16
Gelir gidere eşit	355	37,1±3,01	32,1±4,16	58,0±7,40	20,4±2,92	26,5±3,21	11,2±2,08
Gelir giderden fazla	148	36,9±3,08	31,7±4,78	59,3±6,39	21,2±2,98	26,7±3,02	11,2±2,23
F		0,974	0,508	4,894	4,997	0,709	0,899
p		0,379	0,602	0,008	0,007	0,493	0,408
Sd1/Sd2		2/290	2/286	2/304	2/294	2/302	2/294

Not: F Anova testi, Sd Serbestlik düzeyi, n Katılımcı sayısı, Ort Ortalama, Ss Standart sapma

DÖBBÖ: Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği

EDÖ: Evlilik Doyum Ölçeği

YÇUÖ: Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Katılımcıların sahip oldukları aile tipinin doğum öncesi baba bağlanma, çift uyumu ve evlilik doyumu üzerindeki etkisini incelemek amacıyla bağımsız gruplar t testi analizleri yürütülmüştür. Tablo 3.2.2’den de takip edilebileceği gibi doğum öncesi baba bağlanmasının hem bağlanmanın niteliği ($t = -2,63, p < ,01$) hem de bağlanmaya harcanan zaman ($t = -2,30, p < ,05$) boyutunda çekirdek aileye sahip olan katılımcıların puan ortalamaları geniş aileye sahip olanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Ancak bu farklılık etki büyüklüğü düşük düzeydedir. Aile tipine göre diğer boyutlar arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur.

Gebe eğitim sınıfına katılma, bebeğin istenen cinsiyette olup olmaması, evlenme biçimi, babaların eğitim düzeyi ve gelir düzeyinin doğum öncesi baba bağlanma düzeyi, evlilik doyumu ve çift uyumu boyutları üzerindeki etkisinin saptanması amacıyla tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yürütülmüştür. İstatistiksel olarak anlamlı yönde farklılık oluşturan grupları tespit etmek amacıyla ise Tukey post hoc testi yapılmıştır. Gebe eğitim sınıfına katılan babaların bağlanmaya harcanan zaman skorlarının gebe eğitim sınıfına katılmayanlara kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 3.2.2). Benzer şekilde gebe eğitimi sınıfına katılan babaların evlilik doyumu skorlarının da gebelik eğitimi almayanlara göre istatistiksel olarak anlamlı şekilde daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Tablo 3.2.2).

Bebeği istenen cinsiyette olan ve bebeğin cinsiyetini henüz bilmeyen babaların, bebeğin istemedikleri cinsiyete sahip olduğunu belirten babalara kıyasla daha yüksek düzeyde bağlanma niteliği puan ortalamasına sahip olduğu görülmüştür (Tablo 3.2.2). Bağlanmaya harcanan zaman boyutu açısından bakıldığında ise üç grubun da birbirinden istatistiksel olarak farklı derecede bağlanmaya harcanan zaman skoruna sahip oldukları ve en yüksek skorun bebeğin istenen cinsiyette olduğunu belirten, daha sonra cinsiyetini henüz bilmeyen ve son olarak da istemediği cinsiyet olan babalara ait olduğu tespit edilmiştir (Tablo 3.2.2).

Görücü usulü evlenen katılımcıların görüş birliği puan ortalamasının flört sonrası evlenen babalara kıyasla istatistiksel olarak daha yüksek olduğu saptanmıştır (Tablo 3.2.2). Eğitim düzeylerine bakıldığında ise Tablo 3.2.2’den de takip edilebileceği gibi lise, üniversite ve yüksek lisans ve üzeri eğitim düzeyindeki babaların evlilik doyumu skorları arasında anlamlı farklılık olmadığı ancak bunlara kıyasla ilköğretim düzeyinde eğitime sahip olan babaların istatistiksel olarak anlamlı

şekilde daha düşük evlilik doyumu puan ortalamasına sahip oldukları görülmektedir. Doyum boyutuna dair skor ortalamaları incelendiğinde ise ilköğretim ve lise düzeyinde eğitime sahip olan babalar ile üniversite ve yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip olanların skorları kendi içerisinde farklılaşmamıştır. Ancak üniversite ve yüksek lisans ve üzeri eğitime sahip olan babaların ilköğretim ve lise düzeyinde eğitime sahip babalara kıyasla daha yüksek doyum boyutu skorlarına sahip oldukları tespit edilmiştir (Tablo 3.2.2).

Gelir düzeyleri bakımından ise geliri giderden az olan babaların geliri giderden fazla olanlara göre daha düşük düzeyde evlilik doyumuna sahip oldukları görülmektedir. Geliri giderinden fazla olan babaların, geliri giderine eşit olan ve daha az olanlara göre daha yüksek düzeyde doyum puan ortalamasına sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 3.2.2).

3.3.Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkiler

Tablo 3.3.1. Doğum Öncesi Baba Bağlanma Düzeyi, Evlilik Doyumu ve Çift Uyum Arasındaki İlişkiler.

	1	2	3	4	5	6
Bağlanmanın Niteliği	-					
Bağlanmaya Harcanan Zaman	,57***	-				
Evlilik Doyumu	,24***	,16***	-			
Doyum	,22***	,24***	,27***	-		
Uzlaşım	,20***	,27***	,30***	,38***	-	
Görüş Birliği	,18***	,17***	,29***	,27***	,30***	-
Çarpıklık	-1,61	-,571	-1,21	-,532	-,627	-,381
Basıklık	3,59	2,53	1,07	-,058	-,084	,096

Not. Ort: Ortalama, SS: Standart sapma, *p<,05, **p<,01, ***p<,001

Tablo 3.3.2. Babaların Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği, Evlilik Doyum Ölçeği ve Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği Düzeyleri

	DÖBBÖ		EDÖ	YÇUÖ		
	Bağlanmanın niteliği	Bağlanmaya Harcanan Zaman	Evlilik Doyumu	Doyum	Uzlaşım	Görüş Birliği
Ort	36,98	32,02	57,96	20,51	26,46	11,11
SS	3,14	4,39	7,42	3,01	3,20	2,13

Araştırmada kullanılan doğum öncesi baba bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumu boyutlarına ilişkin normal dağılım varsayımı için çarpıklık ve basıklık katsayıları incelenmiştir. George ve Mallery (2016) göre çarpıklık ve basıklık katsayılarının +2 -2 aralığında olması normal dağılım varsayımına işaret etmektedir. Tablo 3.3.1. 'den takip edilebileceği gibi bağlanmanın niteliği boyutu dışındaki bütün boyutların çarpıklık ve basıklık katsayıları +2 -2 sınırları içerisinde kalmaktadır. Ancak katılımcı sayısının yeterince büyük olduğu durumlarda normal dağılım varsayımının önemli sorunlar oluşturmayacağı ve katılımcı sayısının fazla olmasının verileri normal dağılıma yaklaştıracığı ifade edilmektedir (Ghasemi ve Zahediasl, 2012; Elliott ve Woodward, 2007). Bu nedenle araştırmada parametrik testlerin kullanılmasına karar verilmiştir.

Tablo 3. 3. 1'de araştırmada yer alan değişkenler arasındaki ilişkilerin saptanması amacıyla yürütülen Pearson korelasyon analizi sonuçları gösterilmiştir. Bağlanmanın niteliği evlilik doyumu ($r = ,24, p < ,001$), çift uyumunun doyum boyutu ($r = ,22, p < ,001$), uzlaşım boyutu ($r = ,20, p < ,001$) ve görüş birliği boyutu ($r = ,18, p < ,001$) ile pozitif yönlü anlamlı ilişkili bulunmuştur (Tablo 7. 3. 1). Benzer şekilde bağlanmaya harcanan zaman boyutu ile evlilik doyumu ($r = ,16, p < ,001$), çift uyumunun doyum boyutu ($r = ,24, p < ,001$), uzlaşım boyutu ($r = ,27, p < ,001$) ve görüş birliği boyutu ($r = ,17, p < ,001$) arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki olduğu saptanmıştır (Tablo 7. 3. 1). Evlilik doyumu ile çift uyumunun doyum boyutu ($r = ,27, p < ,001$), uzlaşım boyutu ($r = ,30, p < ,001$) ve görüş birliği boyutu ($r = ,29, p < ,001$) arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur (Tablo 3. 3. 1).

3.4.Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Boyutlarının Bağlanmanın Niteliği Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Babaların evlilik doyumu ve çift uyumu boyutlarının bağlanmanın niteliği boyutunu yordama gücünün tespit edilmesi amacıyla çoklu regresyon analizi yürütülmüştür.

Tablo 3.4.1. Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Boyutlarının Bağlanma Niteliği Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.

Model	B	S.H.	β	T	P
Sabit	26,96	1,24		21,75	,000
Evlilik Doyumu	,068	,017	,16	3,95	,000
Doyum	,126	,043	,12	2,89	,004
Uzlaşım	,082	,041	,08	1,99	,047
Görüş Birliği	,118	,060	,08	1,98	,049
R=,312 R ² =,097, F=17,31 p=,001, β =Beta, S.H= Standart Hata					

Babaların evlilik doyumu ve çift uyumu boyutlarının bağlanmanın niteliği boyutunu yordama gücünün tespit edilmesi amacıyla yürütülen çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3.4.1. 'de sunulmuştur. Oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(4,646)} = 17,31$, $p < ,001$). Modele girilen evlilik doyumu ($\beta = ,16$; $t = 3,95$; $p < ,001$), doyum ($\beta = ,12$; $t = 2,89$; $p < ,01$), uzlaşım ($\beta = ,08$; $t = 1,99$; $p < ,05$) ve görüş birliği ($\beta = ,08$; $t = 1,98$; $p < ,05$) boyutlarının bağlanmanın niteliği üzerinde anlamlı etkisi bulunmaktadır. Evlilik doyumu ve çift uyumu boyutları bağlanmanın niteliği boyutunu yordamaktadır ve bu değişkenler bağlanmanın niteliği boyutuna ilişkin toplam varyansın yaklaşık yüzde 10'unu açıklamaktadır ($R^2 = .097$).

Tablo 3.4.2. Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Boyutlarının Bağlanmaya Harcanan Zaman Boyutunu Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi.

Model	B	S.H.	β	T	P
Sabit	18,22	1,73		10,54	,000
Evlilik Doyumu	,028	,024	,05	1,18	,238
Doyum	,204	,061	,14	3,37	,001
Uzlaşım	,247	,058	,18	4,28	,000
Görüş Birliği	,127	,084	,06	1,52	,128
R=,316 R ² =,100, F=17,81 p=,001, β =Beta, S.H= Standart Hata					

Babaların evlilik doyumu ve çift uyumu boyutlarının bağlanmaya harcanan zaman boyutunu yordama gücünün tespit edilmesi amacıyla yürütülen çoklu regresyon analizi sonuçları Tablo 3. 4. 2' de sunulmuştur. Oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür ($F_{(4,646)} = 17,81$, $p < ,001$). Modele dahil edilen evlilik doyumu ($\beta = ,05$; $t = 1,18$; $p > ,05$) ve çift uyumunun görüş birliği ($\beta = ,06$; $t = 1,52$; $p > ,05$) boyutunun modele anlamlı katkısının olmadığı görülmüştür. Çift uyumunun doyum ($\beta = ,14$; $t = 3,37$; $p < ,001$) ve uzlaşım ($\beta = ,18$; $t = 4,28$; $p < ,001$) boyutlarının ise bağlanmaya harcanan zaman üzerinde anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Doyum ve uzlaşım boyutları bağlanmaya harcanan zamanı yordamaktadır ve bağlanmaya harcanan zamana ilişkin toplam varyansın yüzde 10'unu açıklamaktadır ($R^2 = ,100$).

4.TARTIŞMA

Antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumunun baba bebek bağlanması ile ilişkisini belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmanın bulguları literatür sonuçlarıyla üç başlık altında tartışılmıştır.

4.1.Çeşitli Demografik Değişkenler ile Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Bebek Bağlanması Arasındaki İlişkilerin Tartışılması

Çalışma kapsamında araştırmaya dahil edilen ölçek puan ortalamaları, yaş ve evlilik süresi açısından değerlendirilmiştir. Yaş ile ölçek puanları arasında istatistiksel boyutta anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Ancak evlilik süresi hem evlilik doyumu ile hem de çift uyum ölçeğinin uzlaşım boyutu ile negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı ilişki bulunmuştur. Bu da bize evlilik süresi arttıkça evlilikten alınan doyumun ve birbirleriyle olan uzlaşımın azaldığını göstermektedir.

Literatürde de benzer sonuçlara rastlanabilirken (Alaçam 2020), evlilik süresi ile evlilikten alınan doyum arasında ilişki saptamayan (Öz ve Tatar 2020) ve evlilik süresi arttıkça alınan doyumun arttığı (Abe ve Oshio 2018) çalışmalar da mevcuttur. Bu sonuç farklılıklarının evlilik süresi ve yaş ortalaması arasındaki farklılıklardan kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Çalışmamızda ortalama evlilik süresi 2 yılın altında kalırken ($1,99 \pm 1,35$), Abe ve Oshio (2018)'nin çalışmasında bu süre 15 yılın üzerindedir (15,17). Yaş ortalamalarını incelediğimizde çalışmamızda $27 (27,46 \pm 3,89)$ yaş, ortalama değeri verirken, Abe ve Oshio (2018)'nin çalışmasında bu değer 43 yaş (43,8), Öz ve Tatar (2020)'ın çalışmasında ise $38 (38,30 \pm 8,649)$ yaşıdır. Bu sonuçlar, erken evlilik yıllarında doyumunun ve uzlaşımın tecrübesizliğe ve evliliğe alışma sürecine bağlı olarak düşük düzeyde saptanabileceğini fakat yaş arttıkça çiftlerin hem evliliğe hem de birbirlerine alışması, anlaması ve ortak paydada buluşmayı öğrenmesiyle evlilikten alınan doyumun ve uzlaşımın arttığını göstermektedir.

Ebeveyn-bebek bağlanması bir çok faktörden etkilenir. Literatür şimdiye kadar yoğunlukla maternal bağlanma üzerinde dursa da, paternal bağlanma üzerine olan çalışmalar da hız kazanmaktadır (Olsavsky ve ark. 2020, Witte ve ark. 2020, Çağan ve ark. 2021, Kışla ve Çetin 2022, Yılmaz ve ark. 2022). Baba-bebek bağlanması

üzerinde, eğitim düzeyi, maddi durum, çalışma durumu, çocuk sayısı, bebeğin istenen ve beklenen bir bebek olması, babalık rolü algısı gibi bir çok faktör rol oynar (Brandao ve ark. 2019, Pınar ve Özbek 2022). Çiftlerin içinde yaşadıkları aile tipi de yine baba-bebek bağlanmasını etkileyen önemli bir faktördür. Çalışmamızda doğum öncesi baba bağlanma ölçeğinin hem bağlanmanın niteliği, hem de bağlanmaya harcanan zaman boyutunda çekirdek aileye sahip olan katılımcıların puan ortalamaları, geniş aileye sahip olanlara kıyasla daha yüksek bulunmuştur. Literatür incelendiğinde çekirdek aile yapısının hem çiftler arasında hem de ebeveyn-bebek arasında bağlanmayı desteklediği görülmektedir (Maselko ve ark. 2019, Dündükcü ve Aslan 2020, Dağlar ve ark. 2022). Çekirdek ailenin içerisinde babanın hem gebelik sürecine verdiği destek, hem de bebeğiyle olan etkileşimi ve iletişimi artmakta bu da baba-bebek bağlanmasını güçlendirmektedir.

Baba-bebek bağlanmasını etkileyen önemli etmenler arasında doğum öncesi gebe eğitim sınıfına katılma ve bu eğitimin niteliği de yer almaktadır. Babaların doğum öncesi gebe eğitim sınıflarına eşleri ile beraber katılımı gebelik, doğum, lohusalık dönemlerini daha iyi anlamalarını sağlamakta, bu dönemlere olan uyumunu, eşleriyle ve bebekleriyle olan etkileşimlerini ve bağlılıklarını arttırmaktadır (Sayık ve ark. 2019). Gebelik ve sonrasında babalar sürece aktif katılamadığında kendilerini dışlanmış ve ötekileşmiş hissedebilmekte, bebekle beraber gelen yeni hayat düzenine ayak uydurmakta zorlanabilmektedir (Glasser ve Geva 2019). Doğum öncesi alınan gebelik ve doğum eğitimleriyle tıpkı annelerin olduğu gibi babaların da bu düzene alışmaları kolaylaşmakta, ruh sağlıkları desteklenmekte ve babalar kendilerini ebeveyn olmaya daha hazır hissedebilmektedir (Lee ve ark. 2018). Doğum öncesi alınan eğitimler; çiftlerin beraber zaman geçirmesini, ortak paylaşımda bulunmasını, kendileri ve bebekleri için yatırım yapmasını sağlamakta, psikolojik hazır oluşluklarını güçlendirmekte bu da evlilikten aldıkları doyumun artmasını sağlamaktadır (Cowan ve Cowan 2019, Bellhouse 2021).

Çalışmamızda gebelik eğitim sınıfına katılımın doğum öncesi baba bağlanma düzeyi, evlilik doyumu ve çift uyumu boyutları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Gebe eğitimi sınıfına katılan babaların bağlanmaya harcanan zamanlarının ve evlilik doyumlarının gebe eğitimi sınıfına katılmayanlara kıyasla daha yüksek olmasının, bu sınıflarda farkındalık oluşmasından, eşleri ve bebekleri ile daha fazla etkileşimde bulunmuş olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde

doğum öncesi alınan gebelik eğitiminin evlilik doyumunu ve baba bebek bağlanmasını arttırdığına dair çalışmamızı destekler nitelikte çalışmalar mevcuttur (Sarbandi 2015, Suto ve ark. 2017, Aydın ve ark. 2020, Türkçüler 2020). Koh ve arkadaşları (2021) yaptıkları çalışmada doğum öncesi eğitim programının bağlanmayı güçlendirdiğini fakat evlilik doyumu üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığını saptamışlardır (Koh ve ark. 2021). Bu farklılığın çalışmaya katılan çiftlerin evlilik doyumu ön test puanlarının yüksek olmasından, mevcut evliliklerinden keyif ve doyum almalarından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Çalışmamızda doğum öncesi baba bağlanma düzeyi, evlilik doyumu ve çift uyumu boyutları üzerinde etkisini incelediğimiz etmenlerden birisi de bebeğin cinsiyetidir. Bebeği istediği cinsiyette olan ve bebeğin cinsiyetini henüz bilmeyen babalar, bebeği istemedikleri cinsiyete sahip olduğunu belirten babalara kıyasla daha yüksek düzeyde bağlanma niteliği puan ortalamasına sahiptir. Bu durum istedikleri cinsiyette bebek bekleyen babaların durumdan memnuniyet duymalarına ve duyulan memnuniyetin de bağlanmada artışa sebep olmasına bağlanabilir. Bağlanmaya harcanan zaman boyutu açısından bakıldığında ise üç grubun da birbirinden istatistiksel olarak farklı derecede bağlanmaya harcanan zaman skoruna sahip oldukları ve en yüksek skorun bebeğin istenen cinsiyette olduğunu belirten, daha sonra cinsiyetini henüz bilmeyen ve son olarak da istemediği cinsiyet olan babalara ait olduğu tespit edilmiştir. Literatür incelendiğinde, erkek bebeğe sahip olan babaların daha yüksek bağlanma gösterdiği bir çalışmaya rastlanmıştır (Evcili ve ark. 2017). Bu durum Türk toplumunun ataerkil yapısından ve erkek çocuğunu daha fazla önemsemesinden kaynaklanıyor olabilir. Bunun yanı sıra bebeğin cinsiyeti ile bağlanma arasında ilişki saptamayan (Kartal ve Erişen 2020, Çağan ve ark. 2021, Torres ve ark. 2021, Turan ve Derya 2021, Yılmaz ve ark. 2022) çalışmalara da rastlanmıştır. Bebeği ile ten tene temasta bulunan, bebeği ile zaman geçiren, bebeğine bakım veren babaların, bebeğin cinsiyeti ile bağlanma arasında ilişki saptanamamıştır. Çalışmamız antenatal dönemdeki babaları kapsadığı için sonuç farklılıklarının bundan kaynaklandığı düşünülmektedir.

Aile kurma yolundaki evlilikte, eş seçimi farklı yollardan gerçekleşebilmektedir. Evlenme biçimi, bireysel seçimler, sosyal çevre, toplumsal kurallar, yöresel adetler, töre, kan davası gibi faktörlerden etkilenebilmektedir (Akkaya 2018, Gökler 2021). Çalışmamız, evlenme biçiminin yalnızca çift uyumu

ölçeğinin görüş birliği boyutunda farklılık oluşturduğunu göstermiştir. EDÖ ve DÖBBÖ ile evlilik biçimi arasında ilişki saptanamamıştır. Önceki çalışmalar incelendiğinde evlenme biçimi ile evlilik doyumu arasında anlamlı bulguların saptanmadığı çalışmalara rastlansa da (Gültekin ve Parlar 2019) sonuçlarımızın aksine evlilik biçiminin evlilik doyumuyla anlamlı ilişkisini saptayan çalışmalar da mevcuttur (Akpınar ve Kırlioğlu 2020, Kaya ve Buğa 2021, Çapraz ve Ünüsan 2022). Çalışmamızda görücü usulü evlenen katılımcıların görüş birliği puan ortalamasının, flört sonrası evlenen babalara kıyasla daha yüksek olduğu saptanmıştır. Akpınar ve Kırlioğlu (2020) çalışmalarında evlilik biçimiyle evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılaşma bulsa da sonuçlar görücü usulü/isteyerek evlenenlerin puan ortalamalarının severek/flört ederek evlenenlerin puan ortalamalarından anlamlı bir şekilde yüksek olduğunu göstermekte bu durum da çalışmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir. Görücü usulü evlenenlerin aile yapılarının, kültürel özelliklerinin, ortak değerlerinin ve düşüncelerinin birbirlerine daha yakın olması sebebiyle görüş birliğine daha kolay ulaşabildikleri düşünülmektedir.

Eğitim hayatımızın her alanında önemini canlı tutan bir etmendir. Babaların eğitim düzeyinin evlilik doyumu ve çift uyumu üzerine önemli bir etkiye sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda, evlilik doyumunun babaların eğitim düzeyi ile ilişkili olduğu lisans ve üzeri eğitim düzeyindeki babaların evlilik doyumlarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu sonuçlar eğitimin evlilik ilişkisindeki önemini vurgulamaktadır. Bireyler kendilerini geliştirdikçe ikili ve çoklu ilişkilerdeki anlama, yorumlama, tepki verme, empati kurma gibi özellikleri de güçlenmekte bu da evlilikten aldıkları doyum üzerinde pozitif yönde bir etkiye sahip olmaktadır.

Eğitim düzeyi ile ilgili literatüre bakıldığında evlilik doyumu üzerine ilişki saptayan ve ilişki saptamayan çalışmalar mevcuttur (Dobrowolska ve ark. 2020, Eslami ve ark. 2020, Bahrami ve ark. 2021). Dobrowolska ve ark. (2020) ve Eslami ve ark. (2020) yaptıkları çalışmalarda eğitim düzeyini evlilik doyumu ile ilişkili bulmuşlardır, Bahrami ve ark. (2021)'da çalışmalarında ilişkili olduğunu bulmuş ancak bunun anlamlı derecede olmadığını saptamışlardır. Bu çalışmalarda erkeklerin eğitim düzeyi yükseldikçe evlilik doyumları artmıştır. Mevcut çalışmada yalnızca baba adaylarıyla çalışıldığı için bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir. Bunlarla birlikte zıt sonuçlar elde eden güncel çalışmalar da bulunmaktadır (Abreu ve ark. 2022; Çelebi ve Polat 2019). Bu çalışmaların sunulan çalışma sonuçlarından farklı

olmasını örnekleme dahil edilen babaların eğitim düzeylerinin yüksek olmasına ve bölgesel farklılıklara bağlayabiliriz.

Çalışmamızda incelediğimiz sosyo-demografik değişkenlerden bir diğeri gelir düzeyidir. Gelir düzeyi, evlilik doyumu ile çift uyumunun doyum boyutu skorlarında anlamlı yönde farklılık oluşturmaktadır. Ekonomik yetkinliği, refah düzeyi yüksek olan babalar kendilerini daha yeterli hissetmekte, kendileri, eşleri ve aileleri için daha az maddi kaygı yaşamakta bu durum da evlilikten aldıkları doyumun artmasını desteklemektedir. Literatür incelendiğinde çalışmamızla benzerlik gösteren, gelir düzeyini evlilik doyumuyla ilişkili bulan sonuçlara rastlanmaktadır (Alp 2021, Bastami ve ark. 2021, Yazdanpanah ve ark. 2015). Kadın ve erkeğin evlilik ilişkisini daha düşük maddi kaygı güderek sürdürmek istemesi doğaldır. Değişkenlik gösteren ekonomik süreçlerin, gün geçtikçe artan işsizlik problemlerinin, gelir-gider dengesizliklerin...vs. maddi kaygıları tetiklediği bu kaygıların da aile içi çatışmalara sebebiyet verebileceği, evlilik doyumunu azaltabileceği düşünülmektedir. Öte yandan literatürde çalışmamızdan farklı sonuçlara ulaşan çalışmalarda mevcuttur (Jackson ve ark. 2017, Zhumgalbekov ve Efiltili 2022). Bu farklılıklar ırksal ve etnik yapının farklılığından kaynaklanabilir.

4.2. Babaların Doğum Öncesi Baba Bağlanma, Evlilik Doyumu ve Çift Uyum Düzeylerinin Tartışılması

Babaların doğum öncesi bağlanma düzeyini belirlemek amacıyla çalışmamızda Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği kullanılmıştır. DÖBBÖ’nde alınan puan ile babaların bağlanma düzeyi doğru orantılı değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puan doğum öncesi baba-bebek bağlanmasının daha güçlü olduğunu ifade eder. Literatür incelendiğinde Benli ve Aksoy (2019) çalışmalarında ortalama ölçek puanını 62,11 olarak hesaplamışlardır (Benli ve Aksoy 2019). Şatır ve Kavlak (2021)’ın çalışmalarında ortalama ölçek puanı 64,70 olarak saptanmıştır (Şatır ve Kavlak 2021). Çalışmamızda bu değer 69,01 olarak saptanmıştır. Bu sonuçlara göre, çalışmamızdaki babaların bağlanma düzeyinin yüksek olduğu söylenebilir. Literatürdeki diğer çalışmalara göre çalışmamıza dahil olan baba adaylarının daha yüksek bir puan ortalamasına sahip olmasını ilk bebeklerine sahip olacak olmaları ile açıklayabiliriz.

Eşlerin evlilikten aldıkları doyum düzeyini belirlemek amacıyla Evlilik Doyum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten alınan yüksek puan evlilikten alınan doyumun yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışmamızda ortalama evlilik doyum puanı 57,96 olarak saptanmıştır. Literatüre bakıldığında Deniz ve ark. (2019) çalışmasında evlilik doyumunun ortalama puanını 51,03 olarak, Kabasakal ve Soylu (2016) 53,16 olarak saptamıştır (Deniz ve ark. 2019, Kabasakal ve Soylu 2016). Çalışmamızda evlilik doyumunu ortalama puanının diğer çalışmalara oranla daha yüksek bulunmasının, çalışmamızın yalnızca ilk evliliği olan katılımcılar ile yapılması ve birden fazla evlilik geçiren adayların çalışma dışı bırakılmasından kaynaklandığını düşünmekteyiz.

Babaların çift uyum düzeylerini belirlemek amacıyla Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekten alınan yüksek puan çift uyumunun yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışmamızda çift uyumu ortalama puanı 58,08 olarak saptanmıştır. Kahraman (2021) çalışmasında çift uyumunun ortalama puanını 50,25 olarak, Urş (2021) 55,95 olarak, Ertek (2021) 52,8 olarak saptamıştır (Ertek 2021, Kahraman 2021, Urş 2021). Çalışmamızda çift uyumu ortalama puanının diğer çalışmalara oranla daha yüksek bulunması, çalışmamıza katılan baba adaylarının çift uyum düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir. Çalışmamızın sadece erkek katılımcılar ile yapılması, kadınların çalışmaya dahil edilmemesinin sonuç farklılıklarını oluşturduğu düşünülmektedir.

4.3. Evlilik Doyumu, Çift Uyum ve Doğum Öncesi Baba Bağlanması Arasındaki İlişkinin Tartışılması

Gruplar arasındaki farklar incelendikten sonra çalışmanın ana değişkenleri olan evlilik doyumunu, çift uyumu, doğum öncesi baba bağlanması ve sosyodemografik değişkenler arasındaki ilişki incelenmiştir. Ana değişken olan evlilik doyumunu, çift uyumu ve doğum öncesi baba bağlanması arasındaki korelasyonlar tartışılmaktadır.

Çalışmamızda, bağlanmanın niteliği ve bağlanmaya harcanan zaman boyutları ile evlilik doyumunu, çift uyumunun doyum boyutu, uzlaşım boyutu ve görüş birliği boyutları pozitif yönlü anlamlı ilişkili bulunmuştur. Evlilik ilişkisinde uyumlu olan ve daha fazla doyuma ulaşan babaların bağlanma niteliklerinin daha güçlü olduğu bağlanmayı güçlendirecek şekilde daha çok aktivitede bulundukları bunlar için daha fazla zaman ayırdıkları söylenebilir. Bu sonuçlar alan yazındaki diğer sonuçları

desteklemektedir (Eskandari ve ark. 2019, Kaya 2020, Küçükkaya ve ark. 2020, Nosrati ve ark. 2018, Türkmen ve Sevinç 2022). Kahraman (2021) çalışmasında çift uyumunun ortalama puanını 50,25 olarak, Urş (2021) 55,95 olarak, Ertek (2021) 52,8 olarak saptamıştır (Ertek 2021, Kahraman 2021, Urş 2021). Çalışmamızda çift uyumu ortalama puanı 58,08 olarak diğer çalışmalara oranla daha yüksek saptanmıştır. Deniz ve ark. (2019) çalışmasında evlilik doyumu ortalama puanını 51,03 olarak, Kabasakal ve Soylu (2016) 53,16 olarak saptamıştır (Deniz ve ark. 2019, Kabasakal ve Soylu 2016). Çalışmamızda evlilik doyumu ortalama puanı 57,96 olarak diğer çalışmalara oranla daha yüksektir. Bu durum evlilik doyumuyla çift uyumunun pozitif yönlü eklişemi olduğunu göstermektedir.

Evlilik doyumu ile çift uyumunun doyum boyutu uzlaşım boyutu ve görüş birliği boyutu arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki bulunmuştur. Çalışma sonuçlarımız literatür ile paralellik göstermektedir. Literatür incelendiğinde uyum ve doyum ifadelerinin yer yer birbirleri için kullanıldığı görülmektedir. Bu iki ifade birbirinden bağımsız olsa da etkileşimleri oldukça yüksektir. Birbirleriyle paylaşımda bulunan, zaman ayıran, empati kuran, problem çözebilen, farklı düşünceler için ortak nokta bulan, farklı zevklerden keyif alan çiftlerin uyumları yüksektir. Çift uyumu yüksek olan ilişkilerde, evlilik doyumu da yüksek bulunmaktadır (Ayub ve ark. 2022, Polat ve İhsan 2018, Wijaya ve Widyaningsih 2021).

4.4. Evlilik Doyumu ve Çift Uyumu Boyutlarının Bağlanmanın Niteliği ve Bağlanmaya Harcanan Zaman Boyutlarını Yordamasına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçlarının Tartışılması

Babaların evlilik doyumu ve çift uyumu boyutlarının bağlanmanın niteliği boyutunu yordama gücünün tespit edilmesi amacıyla çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür. Şatır ve Kavlak (2021) çalışmalarında doğum öncesi baba bağlanma ölçeğinin, bağlanmanın niteliği alt boyutunun ortalama puanını 28,2 olarak, Benli ve Aksoy (2019) 34,97 olarak saptamıştır (Benli ve Aksoy 2019, Şatır ve Kavlak 2021). Bu oran çalışmamızda 36,98 olarak bulunmuştur. Literatürle sonuçlar karşılaştırıldığında doğum öncesi baba bağlanma ölçeğinin bağlanma niteliği boyutu çalışmamızda daha yüksek puan ortalamasına sahiptir. Bu durum evlilik doyumu, doyum, uzlaşım ve görüş birliği boyutlarının bağlanmanın niteliği üzerinde anlamlı etkisi olduğunu göstermektedir.

Aynı şekilde babaların evlilik doyumu ve çift uyumu boyutlarının bağlanmaya harcanan zaman boyutunu yordama gücünün tespit edilmesi amacıyla çoklu regresyon analizi yürütülmüştür. Oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür. Evlilik doyumu ve çift uyumunun görüş birliği boyutunun modele anlamlı katkısının olmadığı görülmüştür. Çift uyumunun doyum ve uzlaşım boyutlarının ise bağlanmaya harcanan zaman üzerinde anlamlı etkisi olduğu tespit edilmiştir. Şatır ve Kavlak (2021) çalışmalarında doğum öncesi baba bağlanma ölçeğinin, bağlanmaya harcanan zaman alt boyutunun ortalama puanını 36,18 olarak, Benli ve Aksoy (2019) 27,13 olarak saptamıştır (Benli ve Aksoy 2019, Şatır ve Kavlak 2021). Bu oran çalışmamızda 32,02 olarak bulunmuştur. Literatürle sonuçlar karşılaştırıldığında doğum öncesi baba bağlanma ölçeğinin bağlanmaya harcanan zaman boyutu çalışmamızda ortalama bir değere sahiptir. Bu durum çalışma kapsamındaki babaların sosyo-kültürel farklılıklarından kaynaklanıyor olabilir. Eşleri ile uyumlu bir ilişkiye sahip olma noktasında doyum yaşayan ve fikir alış-verişinde bulunarak herhangi bir konuda birlikte karar alan, ortak paylaşımda bulunan ve uzlaşımçı bir yaklaşım sergileyen baba adaylarının, daha bebekleri dünyaya gelmeden onlar için zaman ayırma davranışlarının daha güçlü olduğu düşünülmektedir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Antenatal dönemde evlilik doyumu ve çift uyumunun baba-bebek bağlanması ile ilişkisini incelediğimiz bu çalışmada sonuçlar şu şekildedir;

- Çalışmaya katılan baba adaylarının bağlanma düzeyleri, evlilik doyumu düzeyleri ve çift uyum düzeyleri yüksektir.
- Yaş değişkeni ile evlilik doyumu, çift uyumu ve doğum öncesi baba-bebek bağlanması arasında bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.
- Evlilik süresi ile evlilik doyumunun ve çift uyum ölçeğinin uzlaşım boyutunun negatif yönlü düşük düzeyde anlamlı olduğu saptanmıştır. Bireylerin evlilik süreleri arttıkça evlilikten aldıkları doyum azalmakta ve uzlaşım konusunda problem yaşayabilmektedirler.
- Çekirdek aileye sahip olanların tüm ölçek puanları, geniş ailede yaşayanlara oranla daha yüksek bulunmuştur. Çekirdek ailede yaşamak çiftlerin uyumunu arttırmakta, evlilikten daha fazla doyum almalarını sağlamakta ve antenatal dönemde baba-bebek bağlanmasını güçlendirmektedir.
- Eşleri ile beraber gebe eğitim sınıfına katılan babaların bağlanmaya harcanan zaman ve evlilik doyumu puanları daha yüksektir. Eğitime katılan babalar bebekleri için fazladan zaman ayırmakta doğumdan önce, doğum ve doğumdan sonrası için daha donanımlı olmakta, eşleri ile daha fazla paylaşımda bulunmakta bu durumda evlilikten aldıkları doyumu arttırmaktadır.
- Bebek cinsiyetinin istenen cinsiyet olma durumu ile bağlanmanın niteliği ve bağlanmaya harcanan zaman boyutları arasında anlamlı ilişki saptanmıştır. Bebeği istediği cinsiyete sahip olan babalar daha yüksek bağlanma puanlarına sahiptir.
- Evlenme biçimi ile doğum öncesi baba bağlanma, evlilik doyumu ve çift uyumunun doyum ve uzlaşım alt boyutları arasında anlamlı bir ilişki

saptanamamıştır. Çift uyum ölçeğinin görüş birliği alt boyutuyla anlamlılık mevcuttur. Kültürel etmenlerin bu bağlamda etkili olduğu düşünülmektedir.

- Babaların eğitim düzeyi ile evlilik doyumu ve çift uyumunun doyum boyutu arasında pozitif bir ilişki vardır. Eğitim düzeyi arttıkça evlilikten ve uyumdan alınan doyum artmaktadır.
- Gelir düzeyi düşük olan babaların evlilik doyumu ve çift uyumunun doyum boyutu skorlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Yüksek gelirli babaların evlilikten ve çift uyumundan aldıkları doyum daha fazladır.
- Bağlanmanın niteliği ve bağlanmaya harcanan zaman arttıkça evlilik doyumu, çift uyumundan sağlanan doyum, uzlaşım ve görüş birliği artmaktadır. Evlilik doyumu ile çift uyumunun doyum boyutu, uzlaşım boyutu ve görüş birliği boyutu arasında da pozitif yönlü anlamlı ilişki saptanmıştır.
- Evlilik doyumu, doyum, uzlaşım ve görüş birliği bağlanmanın niteliği üzerinde anlamlı etkiye sahiptir. Bağlanmaya harcanan zaman boyutunda, çift uyumunun doyum ve uzlaşım boyutu anlamlı etkiye sahipken, çift uyumunun görüş birliği boyutunun ve evlilik doyumunun anlamlı bir etkisi saptanamamıştır.

Öneriler

Bu çalışmanın sonuçlarından hareketle alan yazında araştırma yapacak olanlara ve uygulayıcılara yönelik olarak aşağıdaki öneriler sunulabilir;

- Gebe eğitim sınıflarına baba katılımı desteklenmelidir. Eşleriyle beraber eğitim alan babaların hem eşiyle hem de bebeğiyle olan bağları güçlenmektedir.
- Güçlü aile güçlü toplumu oluşturur. Aile içinde yaşanan problemlerin evliliğe ve çiftlere yansımaları konusunda ebeler dikkatli olmalı danışmanlık gereken konularda bireyleri desteklemeli, ebelik dışındaki konularda bireyleri uzman ekibe yönlendirmelidir.
- Paternal bağlanma ve antenatal dönemde paternal bağlanma ile ilgili çalışmalar yakın tarihlerde yapılmaya başlanmış olup veriler kısıtlıdır. Bu bağlamda literatürün hem tanımlayıcı hem de deneysel çalışmalarla desteklenme gereksinimi

devam etmektedir. Ebelere evlilik doyumu, çift uyumu, baba-bebek bağlanması ve antenatal dönemde bağlanma ile ilgili daha fazla çalışma yapmaları önerilmektedir.



6. KAYNAKÇA

- Abe, S. ve Oshio, A., 2018; Does marital duration moderate (dis) similarity effects of personality on marital satisfaction?. SAGE Open, 8(2), 1-7.
- Abreu-Afonso, J., Ramos, M. M., Queiroz-Garcia, I., & Leal, I., 2022; How Couple's Relationship Lasts Over Time? A Model for Marital Satisfaction. Psychological Reports, 125(3), 1601–1627.
- Adair, J., 2013; Etkili İletişim, 4. Baskı, Ö. Çolakoğlu, çev., İstanbul: Babil Kültür Yayıncılığı
- Ahmadi, K., Hossein-Abadi, F. H., 2009; Religiosity, Marital Satisfaction And Child Rearing. Pastoral Psychology, 57, 211-221.
- Ahmadpour, P., Jahanfar, S., Hamed Bieyabanie, M. et al. 2022; Predictors of maternal role adaptation in Iranian women: a cross-sectional study. BMC Pregnancy Childbirth 22, 367
- Ainsworth M.D.S., Blehar M.C., Waters E., Wall S., 1978; Patterns of Attachment Erlbaum, Hillsdale
- Akatlı R., Tunçay Y. G., 2022; Ebeveynlerin Bağlanma Biçimlerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları Üzerindeki Yordayıcı Rolü; Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi, Cilt 6 Sayı 1s.175-203
- Akkaya C., 2018; Eş Seçimi ve Evlilik. İçinde: Adak N (editör). Değişen Toplumda Değişen Aile Sosyolojik Tartışmalar, 3. Baskı. Ankara, Siyasal Kitabevi, s:147.
- Akpınar B., Kırlioğlu M., 2020; Bazı Değişkenler Açısından Evlilik Uyumunun İncelenmesi ve Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Evlilik Uyumuna Etkisi; Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi, 23 (2), 736-746.
- Akyazı, K. G., Çıtak, Ş. ve Tosun, C., 2022; Evlilik Tutumunun Bir Yordayıcısı Olarak Evlilik Rol Beklentileri, ODÜ Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi; 12 (2), 931-948
- Alaçam S., 2020; Evli Bireylerde Evlilik Doyumu Aldatma Eğilimi Ve Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi; Işık Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı
- Ali A. P., McGarry J., Maqsood A., 2022; Spousal Role Expectations and Marital Conflict: Perspectives of Men and Women; Journal of Interpersonal Violence; Vol. 37(9-10) NP7082–NP7108
- Alp A., 2021; Evli Bireylerin Duygusal Zeka Özellikleri Ve Problem Çözme Becerilerinin Evlilik Doyumu İle İlişkisinin İncelenmesi; İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü; Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı; Yüksek Lisans Tezi
- Arı A. F., 2021; Bilişsel Şemalar Ve Bağlanma; . Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi, 11(4), 1823-1834
- Artun, E., 2008; Türk Halk Bilimi. İstanbul: Kitapevi Yayınları
- Arvas F. B., Hökelekli H., 2017; Dindarlık ile Evlilik Doyumu ve Evlilikte Sorun Çözme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme; Değerler Eğitimi Dergisi Cilt 15, No. 34, 129-160, Aralık 2017
- Asenhed L., Kilstam J., Alehagen S., et al ., 2014; Becoming a father is an emotional roller coaster - an analysis of first-time fathers' blogs. J Clin Nurs 2014;23:1309–17.doi:10.1111/jocn.12355
- Atan A., 2016; Aile İletişim Becerileri Psikoeğitim Programının Ebeveynlerin İletişim Becerilerine, Çift Uyumuna, Evlilik Doyumuna ve 5-6 Yaş Çocukların Sosyal Duygusal Durumuna Etkisi; Yüksek Lisans Tezi
- Atan A., Buluş M., 2020; Aile İletişim Becerileri Psikoeğitim Programının Eşlerin İletişim Becerilerine ve Çift Uyumuna Etkisi; Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 40(1), 255-288.
- Aydın E., Canel N., 2018; Anne-Oğul Bağlanmasının Gelin-Kayınvalide İlişkisi Ve Evlilik Doyumunu Yordama da ki Rolü; Marmara Üniversitesi Kadın ve Toplumsal Cinsiyet Araştırmaları Dergisi, 2: 1-16
- Aydın Kartal Y., Erişen B., 2020; 6-12 Aylık bebeği Olan Babaların Bebeklerine Bağlanma Durumu ve İlişkili Faktörler. MAKU J. Health Sci. Inst., 8(2), 44-49.

- Aydın R., Boz B., Ucar O., Dolek F., 2020; Attachment Levels of Fathers and Examining the Factors Affecting; International Journal of Caring Sciences May-August Volume 13 | Issue 2| Page 1440
- Aydın, R., Yeltekin, A., Akgün, A. & Ant, S., 2021; Bir Evlenme Türü: Oturakalma; Journal of Social and Humanities Sciences Research, 8(72), 1766-1778
- Ayub, N., Iqbal, S., Halford, W. K., & van de Vijver, F., 2022; Couples relationship standards and satisfaction in Pakistani couples. Journal of Marital and Family Therapy, 1– 18.
- Azmoude E, Jaafarnejad F, Mazloun S., 2014; Effect of self-efficacy-based training on maternal sense of competency of primiparous women in the infants care. EBCJ.;4(3):7–14.
- Bahrami F, Armanmehr V, Rezaeian S, Alami A, Kharazmi A., 2021; Sociodemographic Determinants of Marital Satisfaction Among an Iranian Population. J Research Health ; 11 (3) :183-190
- Baldwin S., Malone M., Sandall J., Bick D., 2019; A qualitative exploratory study of UK first-time fathers' experiences, mental health and wellbeing needs during their transition to fatherhood; BMJ Open 2019;9:e030792. doi:10.1136/bmjopen-2019-030792
- Bastami, Fatemeh and Mirhosseini, F and Nasirian, Fariba and Zamani-Alavijeh, Fereshteh.; 2021; The Predictors of Marital Satisfaction among Married Women and Men.; Journal of Education and Community Health.
- Baughar, A. R., Gazmararian, J. A., 2015; Masculine gender role stress and violence: A literature review and future directions. Aggression and Violent Behavior, 24, 107–112.
- Bayraktaroğlu H.T., Çakıcı E. T., 2017; Psychometric properties of Revised form Dyadic Adjustment Scale in a sample from North Cyprus. International Journal of Educational Science, 19 (2,3), 113-119
- Bellhouse, C., Newman, L., Bilardi, J.E. et al, 2021;. A systematic narrative review of psychological interventions available in the antenatal period to prepare parents for parenting. Curr Psychol
- Benli TE, Aksoy-Derya Y. 2019; Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği'nin Türkçe Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ebelik Anabilim Dalı, Malatya
- Bogdan I, Turliuc MN and Candel OS., 2022; Transition to Parenthood and Marital Satisfaction: A Meta-Analysis. Front. Psychol. 13:901362.
- Boivin J., Buntin L., Kalebic N., Harrison C., 2018; What makes people ready to conceive? Findings from the International Fertility Decision-Making Study. Reprod. Biomed. Soc. Online;6:90–101.
- Bosmans G., Bakermans-Kranenburg J. M., Vervliet B., Verhees M., Marinus H., IJzendoorn V., 2020; A learning theory of attachment: Unraveling the black box of attachment development; Neuroscience – Biobehavioral Reviews, Volume 113, Pages 287-298
- Bowlby J., 1969; Attachment and loss; Attachment, Vol. 1, Basic Books, New York, NY
- Bowlby J., 1973. Attachment and loss. New York: Basic Books.
- Bowlby, J., 1958; The nature of the child's tie to his mother. International Journal of Psycho-Analysis, 39, 350-373.
- Bowlby, J., 2012; Bağlanma. İstanbul: Pinhan Yayıncılık
- Brabant H. L., de Montigny, F., Roch, G., Deshaies, M.-H., Mbourou-Azizah, G., Borgès Da Silva, R., Fournier, C., 2015; Vulnérabilité périnatale et soutien social en période postnatale: une revue de la littérature. (Perinatal vulnerability and social support during the postnatal period: a review of the literature) Santé Publique, 27(1), 27–37.
- Brandão, T., Brites, R., Pires, M., Hipólito, J., Nunes, O., 2019; Anxiety, depression, dyadic adjustment, and attachment to the fetus in pregnancy: Actor-partner interdependence mediation

analysis. *Journal Of Family Psychology: JFP: Journal Of The Division Of Family Psychology Of The American Psychological Association (Division 43)*, 33(3), 294–303.

- Brandon, A., Pitts, S., Denton, W., Stringer, A., Evans, H., 2009; A history of the theory of prenatal attachment. *J Prenat Perinat Psychol Health*, 23(4), 201–222.
- Brinton C. M., Mun E., Hertog E., Singlehood in contemporary Japan: Rating, dating, and waiting for a good match. *Demogr Res*. 2021 Jan-Jun;44:239-276. doi: 10.4054/demres.2021.44.10. Epub 2021 Feb 5. PMID: 34093081; PMCID: PMC8171282.
- Bruce S. Liese, Hyoun S. Kim, David C. Hodgins; 2020, Insecure attachment and addiction: Testing the mediating role of emotion dysregulation in four potentially addictive behaviors, *Addictive Behaviors*, Volume 107, 106432, ISSN 0306-4603
- Bruch E. E., Newman M., 2018; Aspirational pursuit of mates in online dating markets; *Science Advances*, 8 Aug 2018 Vol 4, Issue 8
- Chen M. E. Gau L. M., Liu Y. C., Lee Y. T., 2017, Effects of Father-Neonate Skin-to-Skin Contact on Attachment: A Randomized Controlled Trial, *Hindawi, Nursing Research and Practice*, Article ID 8612024, 8 pages
- Condon, J. T., 1993; The assessment of antenatal emotional attachment: development of a questionnaire instrument. *Br. J. Med. Psychol.* 66, 167–183. doi: 10.1111/j.2044-8341.1993.tb01739.x
- Condon, J., Corkindale C., Boyce, P., Gamble, E., 2013; A longitudinal study of father-to-infant attachment: antecedents and correlates. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 31(1), 15-30.
- Cowan C. P., Cowan P. A., 2000; *When Partners Become Parents: The Big Life Change in Couples*; Erlbaum
- Cowan P. C., Cowan A. P., 2019; Enhancing Parenting Effectiveness, Fathers' Involvement, Couple Relationship Quality, and Children's Development: Breaking Down Silos in Family Policy Making and Service Delivery; *Journal of Family Theory&Review*; Volume11, Issue1, Special Issue: Family Policy, Pages 92-111
- Curcio AL, Mak AS, George AM., 2019; Maternal and paternal bonding and self-esteem as predictors of psychological distress among male and female adolescents. *J Psychol Counsellors Schools*; 29: 54- 68.
- Cüceloğlu, D., 2017; *Evlenden Önce*. İstanbul: Remzi Kitapevi.
- Çağan E. S., Saydam K. B., Ateş G. S., Genç E. R., Turfan E. Ç., 2021; Baba-Bebek Bağlanmasını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi; *Gevher Nesibe Journal of Medical & Health Sciences* | Volume-6, Issue-14
- Çakar F. S., 2018; *Yaşam Dönemleri Ve Uyum Sorunları*; Pegem Akademi 3. Baskı, Ankara
- Çapraz S., Ünüsan N., 2022; Konya İlindeki Bireylerin Evlilik Kalitesinin Sosyo-Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi; *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, Cilt 3, Sayı 2, 52-70
- Çelebi BM, Polat A., 2019; Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantıların, Yetişkin Bağlanma Stillerinin ve Psikolojik İyi Oluşun Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi, *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5(1):29-34.
- Çelik, E., 2015; Evlilik Doyumu. Ahmet Akın- Eyüp Çelik (Ed.) *Psikolojide Güncel Kavramlar III: Aile Evlilik içinde*, s. 24-26, Ankara: Nobel Yayınları.
- Çelik, M. ve İnanç, B., 2009; Evlilik Doyum Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(2), 247-269.
- Çıtak C., Erten E., 2021; Impact of childhood trauma and attachment on resilience in remitted patients with bipolar disorder, *J. Affect. Disord.*, 280, pp. 219-227

- Dagan O., Facompre C. R., Bernard K., 2018; Adult attachment representations and depressive symptoms: a meta-analysis, *J. Affect. Disord.*, 236, pp. 274-290
- Daglar G, Pinar SE, Ozbek H., 2022; The Relationship Between the Attachment Status of the Fathers Whose Babies in The Neonatal Intensive Care Unit and Self Perception of Parental Role, *Journal of Health Sciences Institute*, 7(1): 9-16
- Daneshpour M, Asoodeh MH, Khalili S, Lavasani MG & Dadras I., 2011; Self-Described Happy Couples and Factors of Successful Marriage in Iran. *Journal of Systemic Therapies*;30(2). pp. 43-64
- Dayton C. J., Brown S., Goletz J., Hicks L., Barron C., Sperlich M., Smith-Darden J., 2019; Pathways to Parenting: Predictors of Prenatal Bonding in a Sample of Expectant Mothers and Fathers Exposed to Contextual Risk; *Journal of Child and Family Studies*, 28 (4) pp. 1134-1144
- Deave T, Johnson D, Ingram J., 2008; Transition To Parenthood: The Needs Of Parents İn Pregnancy And Early Parenthood. *Bmc Pregnancy And Childbirth*; 8:30
- Delavari M., Mohammad-Alizadeh-Charandabi S., Mirghafourvand M.; 2018; The relationship of maternal-fetal attachment and postpartum depression: A longitudinal study; *Archives of psychiatric nursing*, 32 (2) , pp. 263-267
- Deniz E. M., Uzun G., Kurtuluş Y. H., 2019; Evlilikte Suçu Affetme ve Yüklemenin Evlilik Doyumu Üzerindeki Yordayıcı Etkisi; *Elementary Education Online*; 18(2): pp. 852-861
- Dinç M., 2019; Kemal Sunal Filmlerinde Folklor Ve Mizah; *Hiperyayın* 528; 1.Baskı, İstanbul
- Doan H.M., Zimerman A., 2003; Conceptualizing prenatal attachment: toward a multidimensional view.; *J Prenat Perinat Psychol Health*; 18: 109-129
- Dobrowolska, M., Groyecka-Bernard, A., Sorokowski, P., Randall, A. K., Hilpert, P., Ahmadi, K., Alghraibeh, A. M., Aryeetey, R., Bertoni, A., Bettache, K., Błażejewska, M., Bodenmann, G., Bortolini, T. S., Bosc, C., Butovskaya, M., Castro, F. N., Cetinkaya, H., Cunha, D., David, D., ... Sorokowska, A. (2020). Global Perspective on Marital Satisfaction. *Sustainability*, 12(21), 8817.
- Dowlatabadi, F.H., Saadat, S., Jahangiri, S., 2013; The Relationship Between Religious Attitudes And Marital Satisfaction Among Married Personnel Of Departments Of Education in Rasht City, Iran. *International Journal of Advanced Studies in Humanitie sand Social Science*, 1 (6), 608-615.
- Dönmez S, Gümüşsoy S., 2019; Rahim İçi Baba Bağlanma Ölçeği'nin (RİBBÖ) Geliştirilmesi. *Kocaeli Med J*;8;2:13-9
- Du X., Liang M., Mu W., Li F., Li S, Li X., Xu J., Wang K., Zhou M., 2022; Marital Satisfaction, Family Functioning, and Children's Mental Health—The Effect of Parental Co-Viewing. *Children*. 9(2):216.
- Durmuş Ö. M., 2019; Zaman Aynasında Kadın, Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Türk Romanında Kadın Kimliği (1872-1936); *Dün Bugün Yarın Yayınları*; DBY 66, Edebiyat 25, Birinci Baskı İstanbul, ss. 66
- Düdükçü T. F., Taş Aslan, F., 2020; Paternal-Infant Attachment and Determination of Factors Affecting Attachment. *Arc Health Sci Res*2020; 7(1): 43-49. DOI:10.5152/ArcHealthSciRes, 558773
- Egelioğlu C. N., Ören T. D. E., Kaba F., 2019; İnfertil Çiftlerde Çift Uyumu ve Umutsuzluk; *ACU Sağlık Bil Derg*; 10(3):422-426
- Eisenclas, S. A., 2013; Gender roles and expectations: Any changes online ? *SAGE Open*, 3(4).
- Elliott, A. C. ve Woodward W. A., 2007; Statistical analysis quick reference guidebook: With SPSS examples. (1. Baskı). London: Sage Publications.

- Ergin A, Özdilek R. Değişen babalık rolü ve erkek sağlığına etkileri, 2014; Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi;11:3-8
- Erikson E. H., 1968; Identity: Youth and Crisis. New York: W. W. Norton
- Eriksson C., Salander P., Hamberg K., 2007; Men's experiences of intense fear related to childbirth investigated in a Swedish qualitative study J Men's Health Gender, 4 (4) (2007), pp. 409-418
- Eriksson C., Westman G., Hamberg K., 2006; Content of childbirth-related fear in Swedish women and men—analysis of an open-ended question J Midwifery Womens Health, 51 (2), pp. 112-118
- Ertek Y. S., 2021, Aile Hekimliği Polikliniğine Başvuran Bireylerde Evlilik Uyumunun Ölçülmesi; Tıpta Uzmanlık Tezi
- Ertem E., 2021; Çocukluğun Keşfi; Cezve Kitap Yayınları; 1. Basım
- Eskandari N, Simbar M, Vedadhir A, Baghestani A, Momenyan S., 2019; Related Factors to Paternal Adaptation: A Cross-sectional Study for First-time Fathers. Iran J Nurs Midwifery Res. Jan-Feb;24(1):18-24.
- Eslami M, Yazdanpanah M, Andalib P, Rahimi A, Safizadeh M, Dadvar A, Nakhaee N., 2020; Marital satisfaction and emotional divorce among Iranian married individuals: A survey of hospital visitors of nine provinces. J; Edu Health Promot;9:83
- Etheridge, J., Slade, P., 2017; “Nothing’s actually happened to me.”: the experiences of fathers who found childbirth traumatic. BMC Pregnancy Childbirth 17, 80.
- Evcili F., Yurtsal B. Z., Cesur B., Kaya N., 2017; Yenidoğana Uygulanan Ağrılı İşlemlerin Ebeveyn-Bebek Bağlanmasına Etkisi; Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi; GÜSBD; 6(1): 65 - 71
- Fearon, R. P., Bakermans-Kranenburg, M. J., Van IJzendoorn, M. H., Lapsley, A., & Roisman, G. I., 2010; The significance of insecure attachment and disorganization in the development of children's externalizing behavior: A meta-analytic study. Child Development, 81, 435–456.
- Fenwick J., Bayes S., Johansson M., 2012; A qualitative investigation into the pregnancy experiences and childbirth expectations of Australian fathers-to-be Sex Reprod Healthc, 3 (1), pp. 3-9
- Fijałkowska D., Bielawska-Batorowicz E., 2020; A longitudinal study of parental attachment: pre- and postnatal study with couples, Journal of Reproductive and Infant Psychology, 38:5, 509-522,
- George, D., Mallery, P., 2016; IBM SPSS statistics 23 step by step: A simple guide and reference. (14th ed.). Routledge.
- Ghasemi, A. ve Zahediasl, S., 2012; Normality tests for statistical analysis: A guide for non-statisticians. International Journal of Endocrinology And Metabolism, 10, 486-489
- Glasser S, Lerner-Geva L., 2019; Focus on fathers: paternal depression in the perinatal period. Perspectives in Public Health. ;139(4):195-198.
- Goede, C., Greeff, A., 2016; Challenges couples face in managing family routines after the transition to parenthood. Social Work, 52, 313–331.
- Gottman JM, Notarius CI., 2002; Marital research in the 20th century and a research agenda for the 21st century. Fam Process. 2;41(2):159–97
- Goulet C, Bell L, Tribble DS, Paul D, Lang A;1998; A concept analysis of parent-infant attachment. J Adv Nurs., 28:1071-1081. 10.1046/j.1365-2648.1998.00815.x
- Göbel A., Barkmann C., Goletzke J., Hecher K., Schulte M., Arck, Anke P. Diemert & Susanne Mudra., 2020; Psychometric properties of 13-item versions of the maternal and paternal antenatal attachment scales in German, Journal of Reproductive and Infant Psychology, 38:4, 455-467
- Gökler, M.S., 2021; Toplumsal değerlerdeki değişim ve evlilik. Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet Çalışmaları Dergisi, 2(2), 216-229.

- Gönen S., 2011; Türk Kültüründe Kız Kaçırarak Evliliğin Köy Seyirlik Oyunlarındaki İzleri, Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi , (29) , 45-55
- Görgü E., 2005, Çoluk Çocuk Dergisi; 49. Sayı; Kök Yayıncılık
- Groh, A. M., Fearon, R. P., Bakermans-Kranenburg, M. J., Van IJzendoorn, M. H., Steele, R. D., Roisman, G. I., 2014; The significance of attachment security for children's social competence with peers: A meta-analytic study. Attachment & Human Development, 16, 103–136.
- Groh, A. M., Narayan, A. J., Bakermans-Kranenburg, M. J., Roisman, G. I., Vaughn, B. E., Fearon, R. P., Van IJzendoorn, M. H., 2017; Attachment and temperament in the early life course: A meta-analytic review. Child Development. Advance online publication
- Groh, A. M., Roisman, G. I., Van IJzendoorn, M. H., Bakermans-Kranenburg, M. J., Fearon, R., 2012, The significance of insecure and disorganized attachment for children's internalizing symptoms: A meta-analytic study. Child Development, 83, 591–610
- Grossmann K., Grossmann E. K., 2020; Essentials when studying child-father attachment: A fundamental view on safe haven and secure base phenomena, Attachment & Human Development, 22:1, 9-14
- Gulec D, Kavlak O., 2013; The study of reliability and validity of paternal-infant attachment scale in Turkish society. Intl J Hum Sci.; 10: 170- 181.
- Guzzo B. K., Hayford R. S., 2020; Pathways to Parenthood in Social and Family Contexts: Decade in Review, 2020; Journal of Marriage of Family; Volume82, Issue1, February, Pages 117-144
- Güleç G, Hassa H, Yalçın EG, Yenilmez Ç., 2011; Tedaviye başvuran infertil çiftlerde, infertilitenin cinsel işlev ve çift uyumuna etkisinin değerlendirilmesi. Türk Psikiyatri Dergisi.; 22(3):166-76.
- Gültekin T. D., Parlar H., 2019; Evlenme Biçimi ve Evlenme Süresi Bağlamında Evlilik Öncesi Sürecin Kadınlardaki Evlilik Doyumuna Etkisi; Akademik Platform Eğitim ve Değişim Dergisi , 2 (1) , 38-56
- Güneş M., Selçuk H., Demir S., İbiloğlu O. A., Bulut M., Kaya C. M., Yılmaz A., Atli A., Sır A., 2016; Çocuk Evliliği Yapan Kadınlarda Çift Uyum ve Çocukluk Çağı Ruhsal Travması; Journal of Mood Disorders Volume: 6, Number: 2
- Güven F., 2016; Kars Kültüründe Kız Kaçırma/Kaçışma Geleneğinin Sosyo-Kültürel Arka Planı; Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi Cilt:4 •Sayı:8•Ocak 2016•Türkiye
- Hakemi, M., Hami Karegar, F., Shirdel, E., 2021; What is marriage in Islamic mysticism; From nominal marriage to elemental marriage. Nameh Elahiyat, 13(53)
- Harlow H. F., 1958; The Nature Of Love; American Psychologist, 13, 675-685. Harman S. M., 2007; Andropaus; in J. E., Birren (Ed.) Encyclopedia of gerontology; San Diego; Acedemic Press.
- Hartley, S. L., DaWalt, L. S. & Schultz, H. M., 2017, Daily Couple Experiences and Parent Affect in Families of Children with Versus Without Autism. Journal of Autism and Developmental Disorders, 47(6), 1645-1658.
- Havutçu G., 2019; Yüksek Riskli Gebeliklerin Doğum Öncesi Ebeveyn Bağlanmasına Etkisi, Yüksek Lisans Tezi, Aydın: Adnan Menderes Üniversitesi
- Herawati N., 2016; The influence of couple harmony and marital adjustment to marital happiness, International Conference on Health and Well-Being
- Herstell S., Betz L. T., Penzel N., Chechelnizki R., Filihagh L., Antonucci L., Kambeitz J., 2021; Insecure attachment as a transdiagnostic risk factor for major psychiatric conditions: A meta-analysis in bipolar disorder, depression and schizophrenia spectrum disorder; Journal of Psychiatric Research, Volume 144, Pages 190-201, ISSN 0022-3956

- Humphrey C., Berry K., Degnan A., Bucci S., 2022; Childhood interpersonal trauma and paranoia in psychosis: The role of disorganised attachment and negative schema, *Schizophrenia Research*, 10.1016/j
- Hurvitz, N., 1965, The marital roles inventory as a counseling instrument. *Journal of Marriage and the Family*, 27(4), 492-501
- Ip P, Li TMH, Chan KL., 2018 Associations of paternal postpartum depressive symptoms and infant development in a Chinese longitudinal study. *Infant Behav Dev.* ; 53: 81- 89.
- İbrice T., 2019; Eşi Doğum Yapacak Baba Adaylarının Stres, Anksiyete ve Depresyon Durumlarının Belirlenmesi; Yüksek Lisans Tezi; Hasan Kalyoncu Üniversitesi
- İmamoğlu, O., 1993; Değişen dünyada değişen aile içi roller. *Kadın Araştırmaları Dergisi*, 1, 58-68.
- Jackson, G.L., Krull, J.L., Bradbury, T.N. and Karney, B.R., 2017; Household Income and Trajectories of Marital Satisfaction in Early Marriage. *Fam Relat*, 79: 690-704
- Jazayerinezhad N., Bostani Khalesi N., Niknami M.; 2018; A systematic review of the effective factors in father's adaptation; *Shiraz E Medical J.*, 19 (4)
- Kabasakal Z., Soylu Y., 2016; Evli Bireylerin Evlilik Doyumunun Cinsiyet ve Eş Desteğine Göre İncelenmesi; Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi Cilt: 5 Sayı: 4 Makale No: 21
- Kaçar M., Parlar H., 2019; Uzun Süreli Flörtün Bireylerin Evlilik Algısı Üzerine İncelenmesi; İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Yıl:18 Sayı:35 Bahar 2019/1 s.715-730
- Kahraman B., 2021; Gelin-Kayınvalide İlişkileri ve Çift Uyumu Arasında Benliğin Ayrışmasının Düzenleyici Rolü; Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi
- Kahraman S., 2021; Bağlanma Stilleri Depresyon Ve Saldırganlık; İksad Publishing House; ISBN: 978-625-7562-68-3
- Kariev A., 2020; Kırgız Halkının Nişanlılık ile İlgili Örf-Âdetlerinin İslam Hukuku Açısından Analizi (18-19.yy.) . *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 9 (5) , 4167-4183
- Karney, B. R., & Bradbury, T. N., 2020; Research on marital satisfaction and stability in the 2010s: Challenging conventional wisdom. *Journal of Marriage and Family*, 82(1), 100–116.
- Kartal A. Y., Erişen B., 2020, 6-12 Aylık Bebeği Olan Babaların Bebeklerine Bağlanma Durumu ve İlişkili Faktörler; *MAKU J. Health Sci. Inst.*, 8(2): 44-49
- Kaya G. A., Buğa A., 2021, Anne-Babaların Ebeveyn Davranışlarının Ve Evlilik Doyumlarının İncelenmesi; *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*; Sayı 51, ISSN: 2148-9424
- Kaya G., İ., 2020; Gebelikte baba desteğinin babada kalmaya etkisi. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Medipol Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Kayabaşı G. Y., 2018; Bahşiş Yörüklerinde Evlilik ile İlgili Âdet ve İnanmalar; *folklor/edebiyat*, cilt:24, sayı:94, 2018/2
- Kılıç T., 2020; Dengi Dengine Evlilikler; *Vadi Yayınları*:338, Psikoloji Serisi:1, ss:17-25
- Kışla Ş., Çetin Z., 2022; 6-12 aylık bebeği olan babaların babalarıyla ilişki düzeylerinin ve bebeklerine bağlanma durumlarının incelenmesi. *Erken Çocuk Gelişimi ve Bakımı* 0:0, sayfa 1-15.
- Kim, H. M., & Miller, L. C., 2020; Are insecure attachment styles related to risky sexual behavior A meta-analysis. *Health Psychology*, 39(1), 46–57
- Klaus M. H., Kennell J. H., 1997; *Der Erste Brund Fürs Leben Reinbek*; Rowohlt Verlag; s.18, s 32
- Koç Ö., Özkan H., Bekmezci H., 2016; Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi; *İzmir Dr. Behçet Uz Çocuk Hast. Dergisi*; 6(2):143-150
- Koenig, A. M., 2018; Comparing prescriptive and descriptive gender stereotypes about children, adults, and the elderly. *Frontiers in Psychology*, 9, 1086–1086.

- Koh M., Kim J., Yoo H., Kim S., Ahn S., 2021; Development and application of a couple-centered antenatal education program in Korea; *Korean J Women Health Nurs*; 27(2):141-152.
- Koptur A., Güner Emül T., 2017; Fetüs ve Yenidoğanda Bağlanmanın iki yüzü: Maternal ve Paternal Bağlanma ve Hemşirelik; *Ege Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi* 33(3): 153-164
- Kowal M, Groyecka-Bernard A, Kochan-Wójcik M, Sorokowski P., (2021); When and how does the number of children affect marital satisfaction? An international survey. *PLOS ONE* 16(4): e0249516
- Köksal, B., İlhan, T., 2018; Evlilik rol beklentileri ölçeğinin geliştirilmesi; *Ege Eğitim Dergisi / Ege Journal of Education*, 19(1), 300-319.
- Küçükkaya B., Süt HK., Öz S., Sarıkaya NA., 2020; Gebelik Döneminde Çiftler Arası Uyum ve Prenatal Bağlanma Arasındaki İlişki; *ACU Sağlık Bil Derg*; 11(1):102-110
- Lang C., 2009; Bağlanma, Elsevier Urban&Fischer, Modern Tıp Kitapevi, Çeviri Üzel N., Özbacı S., 1. Basım
- Lavin R. ,Bucci S., Varese F., Berry K., 2020; The relationship between insecure attachment and paranoia in psychosis: A systematic literature review; *British Journal Of Clinical Psychology*; Volume59, Issue1, March 2020, Pages 39-65
- Lee Y. J., Knauer A. H., Lee S. J., MacEachern P. M., Garfield F. C.; 2018; Father-Inclusive Perinatal Parent Education Programs: A Systematic Review. *Pediatrics* July; 142 (1): e20180437. 10.1542/peds.2018-0437
- Lemmens SM, van Montfort P, Meertens LJ, Spaanderman ME, Smits LJ, de Vries RG, Scheepers HC., 2021; Perinatal factors related to pregnancy and childbirth satisfaction: a prospective cohort study. *J Psychosom Obstet Gynaecol*;42(3):181–9
- Lévesque, S., Bisson, V., Charton, L. et al., 2020; Parenting and Relational Well-being During the Transition to Parenthood: Challenges for First-time Parents. *J Child Fam Stud* 29, 1938–1956
- Lim, B. H., Hodges, M. A., & Lilly, M. M., 2020; The Differential Effects of Insecure Attachment on Post-Traumatic Stress: A Systematic Review of Extant Findings and Explanatory Mechanisms. *Trauma, Violence, & Abuse*, 21(5), 1044–1060
- Little KK., Sockol LE., 2020; Romantic Relationship Satisfaction and Parent-Infant Bonding During the Transition to Parenthood: An Attachment-Based Perspective. *Front. Psychol.* 11:2068. doi: 10.3389/fpsyg.2020.02068
- Llera, S. J. ve Newman, M. G., 2010; Effects of worry on physiological and subjective reactivity to emotional stimuli in generalized anxiety disorder and nonanxious control participants. *Emotion*, 10(5), 640–650.
- Llera, S. J. ve Newman, M. G., 2014; Rethinking the role of worry in generalized anxiety disorder: Evidence supporting a model of emotional contrast avoidance. *Behavior Therapy*, 45(3), 283-299.
- Llera, S. J. ve Newman, M. G., 2017; Development and validation of two measures of emotional contrast avoidance: The contrast avoidance questionnaires. *Journal of anxiety disorders*, 49, 114-127.
- Lundquist A., McBride B. A., Donovan S. M., Wszalek M., 2022; Father support for breastfeeding mothers who plan to utilize childcare: A qualitative look at Mothers' perspectives, *Appetite*, Volume 169, 105854, ISSN 0195-6663
- Maas, A. J. B., de Cock, E. S., Vreeswijk, C. M., Vingerhoets, A. J., & van Bakel, H. J., 2016; A longitudinal study on the maternal–fetal relationship and postnatal maternal sensitivity. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 34(2), 110–121.
- Macit Y., 2021; Çocuk Sahibi Olmak ve Ebeveynlik, *Uluslararası Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi* e-ISSN: 2791-836X

- Majidova F., İpek M., 2020; Bağlanma Stili ile Evliliğe Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi; Aydın Sağlık Dergisi , 6 (1) , 57-78
- Manav, A. I., Gozuyesil, E., Tar, E., 2021; The Effects of The Parenting Education Performed ThroughWhatsapp on The Level of Maternal-Paternal And Infant Attachment in Turkey.Journal of Pediatric Nursing
- Maselko J., Hagaman K. A., Bates M. L., Bhalotra S., Biroli P., Gallis A. J., O'Donnell K., Sikander S., Turner L. E., Rahman A., 2019; Father involvement in the first year of life: Associations with maternal mental health and child development outcomes in rural Pakistan; Social Science & Medicine, Volume 237, 112421, ISSN 0277-9536
- Mastari, L., Spruyt, B., & Siongers, J., 2019; Benevolent and hostile sexism in social spheres: The impact of parents, school and romance on Belgian adolescents' sexist attitudes. *Frontiers in Sociology*, 4, 47.
- Meighan M., 1998; Maternal role attainment-becoming a mother. In Tomey A, Alligood M., *Nursing Theorists and Their Work*. 4th ed. Louis Baltimore, Mosby;. pp. 538-554.
- Meighan M., 2014; Mercer's becoming a mother theory in nursing practice. In Alligood M. *Nursing Theory, Utilization&Application*. 5th ed. United Stataes, Elsevier; pp. 332-50
- Meleis, A. I., 2010; *Transitions theory: middle range and situation specific theories in nursing research and practice*. Springer Publishing Company, New York.
- Mercan Ş., Şahin T. F., 2017; Babalık Rolü ve Farklı Kültürlerde Babalık Rolü Algısı; Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi, Cilt: 2 Sayı: 2
- Mercer, R. T., 2004, Becoming a mother versus maternal role attainment. *Journal of Nursing Scholarship*, 36(3), 226–232.
- Mutlu İ., 2018; Evlilik Kader Mi?; Mutlu Yayıncılık Basım Yayın LTD.ŞTİ, ss-142
- Nadolu D., Runcan R., Bahnaru A.; 2020; Sociological dimensions of marital satisfaction in Romania. *PLoS ONE* 15(8): e0237923.
- Nelson, S. K., Kushlev, K., Lyubomirsky, S., 2014; The pains and pleasures of parenting: When, why, and how is parenthood associated with more or less well-being? *Psychological Bulletin*, 140(3), 846–895.
- Nelson-Coffey, S. K., Killingsworth, M., Layous, K., Cole, S. W., Lyubomirsky, S., 2019; Parenthood Is Associated With Greater Well-Being for Fathers Than Mothers. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 45(9), 1378–1390
- Noh N., Yeom Y., 2017; Development of the Korean Paternal-Fetal Attachment Scale (K-PAFAS);Asian Nursing Research; Research Article| Volume 11, Issue 2, P98-106, June 01
- Nomaguchi K., Sütü A. M., 2020; Parenthood and Well-Being: A Decade in Review; *Journal Of Marriage And Family*; Volume82, Issue1, February, Pages 198-223
- Nomaguchi, K., Milkie, M. A., 2017; Sociological perspectives on parenting stress: How social structure and culture shape parental strain and the well-being of parents and children. In K. Keater-Deckard & R. Panneton (Eds.), *Parental Stress and Early Child Development* (pp. 47–73). New York, NY: Springer
- Norlin, D. & Broberg, M., 2013; Parents of children with and without intellectual disability: couple relationship and individual well-being. *Journal of Intellectual Disability Research*, 57(6), 552-566.
- Nosrati A., Mirzakhani K., Golmakani N., Nekah A. S. M. Esmaeili H., 2018; The Effect of Paternal-Fetal Attachment Training on Marital Satisfaction during Pregnancy. *Journal of Midwifery and Reproductive Health*, 6 (1). pp. 1132-1140
- Oliveira, Milena Arão da Silva et al. 2022; Papel paterno nas relações familiares: revisão integrativa. *Acta Paulista de Enfermagem*; online; <https://doi.org/10.37689/acta-ape/2022AO03063459>

- Olsavsky L. A., Berrigan M. N, Schoppe-Sullivan S. J., Brown G. L., Kamp Dush C. M., 2020; Paternal stimulation and father-infant attachment, *Attachment & Human Development*, 22:1, 15-26
- Öz T., Tatar A., 2020; Evlilik Doyumu İle Depresyon, Mutluluk ve Psikolojik İyi Oluş Arası İlişkide Evlilik Süresinin Aracı Rolü; *Humanistic Perspective, Journal of International Psychological Counseling and Guidance Researches*; February 2020, Volume 2, Issue 1
- Özakman, M., 2006; Flört; İzmir: İlya Yayınevi, 9-145.
- Özarslan S., 2020; Evlilik Yaşı Ve İçerdiği Sorunlar; *Bartın Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi* ISSN: 2148-3507 e-ISSN: 2619-3507 Sayı: 14 Güz
- Özdoğan Y., 2021; Sağlık Bilimleri Alanında Uluslararası Araştırmalar; Eğitim Yayınevi, 1. Baskı
- Özgüven, İ. E., 2001; Ailede iletişim ve yaşam. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özgüven, İ. E., 2017; Evlilik ve Aile Terapisi. (4. Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.
- Özgüven, İ. E., 2017b; Cinsellik ve cinsel yaşam, (2.Baskı). İstanbul: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Özkan H, Polat S., 2011; Annelik davranışını öğrenme süreci ve hemşirelik desteği. *Bozok Tıp Dergisi*;1:35-39
- Pasha, H., Basirat, Z., Esmailzadeh, S., Faramarzi, M., Adibrad, H., 2017, Marital intimacy and predictive factors among infertile women in Northern Iran. *Journal of Clinical and Diagnostic Research* 11, 13–17.
- Pehlivanlı E., İkizer G., 2020; Kırsal ya da Kentsel Bölgelerde Evlilik: Evlilik Doyumu ve Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar Üzerine Bir İnceleme, *Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, C. 21, S. 38, s. 361-395
- Pekel E., 2019; Toplumsal Cinsiyet Roller ve Kadının Çalışma Hayatındaki Konumu; *Balkan and Near Eastern Journal of Social Sciences*; 05 (01)
- Peleg O., 2008; The relation between differentiation of self and marital satisfaction: What can be learned from married people over the course of life? *Am J Fam Ther* ;36:388-401.
- Philpott L.F., Savage E., FitzGerald S., Leahy-W; 2019; Anxiety in fathers in the perinatal period: A systematic review; *Midwifery*, 76 , pp. 54-101.
- Pınar E. Ş., Özbek H., 2022; Paternal depression and attachment levels of first-time fathers in Turkey; *Psychiatric Care*; Volume 58; Issue 3; Pages 1082-1088
- Pınar Ş., Doğan AK., 2020; Yeni Çocuk Sahibi Olmuş Ebeveynlerin Anne Baba Rolüne Hazır Olma Durumu ile Sosyodemografik Özelliklerinin Karşılaştırılması; *Sted*, cilt 29 • sayı 4 • 255-266
- Polat K., İlhan T., 2018; Evli Bireylerde Çift Uyumu ve Bazı Psikolojik Belirtilerin Benliğin Farklılaşması Açısından İncelenmesi; *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*; , 8(50), 87-115.
- Ponti, L., Smorti, M., Ghinassi, S. and Tani, F., 2021; The relationship between romantic and prenatal maternal attachment: The moderating role of social support. *Int J Psychol*, 56: 143-150.
- Roach, Arthur J. vd., 1981; The Marital Satisfaction Scale: Development of a Measure for Intervention Research, *Journal of Marriage and the Family*, C. 3, S. 43, s. 537-546.
- Rollè L., Gullotta G., Trombetta T., Curti L., Gerino E, Brustia P., Caldarera AM., 2019; Peder Involvement and Cognitive Development in Early and Middle Childhood: A Systematic Review.
- Rolle R., Giordano M., Santonicola F., TrombettaT., 2020; Prenatal Attachment and Perinatal Depression: A Systematic Review; *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 17(8), 2644
- Rustia, J. Abbott, D. A., Bozett, F. W., Mercer, R. T., 1990; Predicting paternal role enactment. *Western Journal of NursingResearch*. 12(2), 145-160.

- Safaei, N. A., Vakili, M. M., Ebrahimi, L., & Kharaghani, R., 2019; Demographics and the correlation between irrational parenthood cognitions and marital relationship quality in infertile women in Zanzan province in 2016. *Perspectives in Psychiatric Care*, 55(3), 360–365
- Salehi K, Salehi Z, Shaali M., 2017; The effect of education of fetal movement counting on maternal-fetal attachment in the pregnant women: a randomized controlled clinical trial. *Int J Pediatr.*;5(4):4699–06.
- Santrock J. W., 2017; Yaşam Boyu Gelişim Gelişim Psikolojisi; Nobel Akademik Yayıncılık; Çeviri; Yüksel G.,13. Basım
- Sapountzi-Krepia D., Lavdaniti M., Dimitriadou A., Psychogiou M., Sgantzios M., Hong-Gu H., Faros E., Vehviläinen-Julkunen K., 2010; Fathers' Feelings and Experience Related to their Wife/Partner's Delivery in Northern Greece; *The Open Nursing Journal*; Year: 2010, Volume: 4, 48-54
- Sarbandi, M., 2015; Effect of mindfulness-based childbirth and parenting program education on pregnancy anxiety and marital satisfaction in pregnant women. *International Journal of Behavioral Sciences*, 8(4), 375-381.
- Saxbe, D., Rossin-Slater, M., Goldenberg, D., 2018; The transition to parenthood as a critical window for adult health. *American Psychologist*, 73(9), 1190–1200
- Sayik D, Ari S, Kaya Y, Kaya Usta E. 2019, The Effects of Pregnancy Training on The Levels of Anxiety and Depression of the Mother and Father, *Osmangazi Journal of Medicine* 41(1): 23 – 31
- Schaffer H. R., 1996; *Social Development*. Cambridge, MA; Blackwell
- Schoppe-Sullivan, J. Fagan, 2020, The evolution of fathering research in the 21st century: Persistent challenges, new directions; *Journal of Marriage and Family*, 82, pp. 175-197,
- Schwartz C. R., 2013 Trends and variation in assortative mating: Causes and consequences. *Annu. Rev. Sociol.* 39, 451–470
- Scism AR, Cobb RL, 2017; Integrative review of factors and interventions that influence early father–infant bonding. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs.* ; 46: 163- 170.
- Seppälä T, Riikonen R, Paajanen P, Stevenson C, Finell E., 2021; Development of first-time mothers' sense of shared identity and integration with other mothers in their neighbourhood. *J Community Appl Soc Psychol*.
- Serçekuş P., Vardar O., Özkan S., 2020; Fear of childbirth among pregnant women and their partners in Turkey; *Sexual & Reproductive Healthcare* Volume 24, June 2020, 100501 <https://doi.org/10.1016/j.srhc.2020.100501>
- Sezen L., 2005; Türkiye’de Evlenme Biçimleri. *Ankara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 27: 185-195
- Shahsiah M, Bahrami F, Etemadi O, Mohebi S., 2011; Effect of sex education on improving couples marital satisfaction in Isfahan. *J Health Syst Res* ;6: 690-97
- Simpson A. J., Rholes W. S., 2019; Adult attachment orientations and well-being during the transition to parenthood; *Current Opinion in Psychology*, Volume, Pages 47-52, ISSN 2352-250X
- Singley DB, Edwards LM., 2015, Men's perinatal mental health in the transition to fatherhood. *Prof Psychol Res Pract*, 46:309.
- Sohrabi, M., Azizzadeh forouzi, M., Mehdi-pour-Rabori, R. et al., 2021; The effect of a training program on maternal role adaptation and self-esteem of mothers with preterm infants: a quasi-experimental study. *BMC Women's Health* 21, 296
- Sokolski, DM, Hendrick SS., 1999; Marital satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 26(1), 39-49.

- Song, J.E., Chae, H.J., Ko, J.M., 2020; Effects of a maternal role adjustment program for first time mothers who use postpartum care centers (Sanhujoriwon) in South Korea: a quasi-experimental study. *BMC Pregnancy Childbirth* 20, 227
- Soylu N., Ayaz M., 2013; Adli değerlendirme için yönlendirilen küçük yaşta evlendirilmiş kız çocuklarının sosyodemografik özellikleri ve ruhsal değerlendirmesi. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*;14:136- 44
- Soysal, S., Bodur, S., İşeri E., Şenol S., 2005. Bebeklik Dönemindeki Bağlanma Sürecine Genel Bir Bakış. *Klinik Psikiyatri* 8, 88-99.
- Spanier, G. B., 1976; Measuring dyadic adjustment: new scales for assessing the quality of marriage and similar dyads. *Journal of Marriage and the Family*, 38, 15-28
- Suto M., Takehara K., Yamane Y., Ota E., 2017; Effects of prenatal childbirth education for partners of pregnant women on paternal postnatal mental health and couple relationship: A systematic review; *Journal of Affective Disorders*, Volume 210, 1 March , Pages 115-121
- Şatır G. D., Kavlak O., 2021; Paternal Antenatal Bağlanma Ölçeği' nin Türkçe versiyonunun geçerlik ve güvenirlik çalışması; *Journal of Human Sciences*, 18(1), 1-11.
- Şener A, Terzioğlu G., 2002; Ailede eşler arası uyuma etki eden faktörlerin araştırılması. Ankara: T. C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı
- Şirin T., 2019; Evli Çiftlerin Spritüel İyi Oluşları İle Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki; *Ekev Akademi Dergisi* Yıl: 23 Sayı: 77
- Taghani R., Ashrafizaveh A., Ghanbari Soodkhori M., Azmoude E., Tatari M., 2019; Marital satisfaction and its associated factors at reproductive age women referred to health centers. *J Edu Health Promot*;8:133
- Taing R., Galescu O., Noble L., Hand I. L., 2020; Factors Influencing Paternal Attachment Among Preterm Infants in an Urban Neonatal Intensive Care Unit; *Cureus* 12(6): e8476.
- Tani, F., Castagna, V., Ponti, L., 2018; Women who had positive relationships with their own mothers reported good attachments to their first child before and after birth. *Acta Paediatrica*, 107(4), 633–637
- Taşkın L., 2015; Doğum ve Kadın Sağlığı Hemşireliği. 13th Baskı. Ankara, Sistem Ofset Matbaacılık, p. 85-212
- Tavakol Z., Nasrabadi A. N., Moghadam Z. B., Salehiniya H., 2019; The presence of the child, the opportunity or a threat to marital satisfaction: A qualitative study. *J Edu Health Promot*;8:67
- Tezcan M., 2003; Türk Kültüründe Kız Kaçırma Geleneklerinin Antropolojik Çözümlemesi; *Aile ve Toplum* Yıl: 5 Cilt: 2 Sayı: 6 Ekim-Aralık 2003 ISSN: 1303-0256
- Tezer, E., 1996; Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 2 (7), 1-7
- Thompson RA., 2002; Attachment Theory and Research. in *Child and Adolescent Psychiatry*, 3rd ed. editor Lewis, M. Philadelphia, Lippincott Williams Wilkins.
- Torres G. Z., Gouveia A., Pedroso S. J., 2021; Attachment between father and premature baby in kangaroo care in a neonatal unit of a public hospital, *Journal of Neonatal Nursing*, Volume 27, Issue 5, Pages 334-340, ISSN 1355-1841
- Tosun C., Yazıcı H., 2021; Algılanan Ebeveyn İlişki Tutumları ile Romantik İlişkilerde Akılcı Olmayan İnançların Evlilik Rol Beklentileri Üzerindeki Etkisi: Geleneksel mi, Eşitlikçi mi?; *Toplum ve Sosyal Hizmet* ISSN: 2147-3374 / E-ISSN: 2602-280X
- Trombetta T., Giordano M., Santoniccolo F., Vismara L., Della Vedova A. M., Rollè L., 2021; Pre-natal Attachment and Parent-To-Infant Attachment: A Systematic Review; *Frontiers in Psychology*, Volume 12
- Tuncay H., 2011; Konuşmak Yürek İster: Dil, İletişim ve Duygusal Zeka; Yalın Yayıncılık, 2. Baskı

- Turan B. S., Derya A. Y., 2021; The effects of midwifery care provided to primiparous mothers during the postpartum period on maternal attachment and post-traumatic growth, *Midwifery*, Volume 103, 103140, ISSN 0266-6138
- Tutuş H., Barut Y., 2021; Evli Bireylerde Psikolojik Dayanıklılık, Olumsuz Otomatik Düşünceler ve Evlilik Doyumu İlişkisi; *Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi*; 5(9);91-101; ISSN: 2602-2516
- TÜİK (2021), Evlenme ve Boşanma İstatistikleri; Yayın Tarihi 25 Şubat 2022; Sayı: 45568, Erişim; <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=Nufus-ve-Demografi-109>
- TÜİK (2021), Türkiye Aile Yapısı Araştırması; Yayın Tarihi: 01 Nisan 2022, Sayı: 45813, Erişim; <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Aile-Yapisi-Arastirmasi-2021>
- Türkçüler N., 2020; Postpartum dönemde baba-bebek bağlanmasının fonksiyonel duruma etkisi; *Hemşirelik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi*
- Türkmen H., Güler S., 2022; Factors Affecting Intrauterine Paternal-Foetal Attachment and the Responsibility Status of Fathers Concerning Mothers and Babies, *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 40:5, 451-464
- Ulağlı S., 2020; İletişim Çalışmaları; Motto Yayınları, 1 Basım
- Urş, M., 2021; Evlilik uyumunu yordamada iyilik psikolojisi hali ve cinsel doyumun yerinin incelenmesi. İstanbul: Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Ünal A., 2021, Kırgız Toplumunda Geçmişten Günümüze Kalın (Başlık Parası) Geleneği; *Millî Folklor*, 33, Cilt 17, Sayı 131
- Ünal Ö., Akgün S., 2022; Evlilikte Çatışma Çözme Stillerinin Evlilik Uyum ve Doyumu ile İlişkisi; *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*; 14(3):322-330
- Ürkmaz D., 2018; Kadınların Cinsel Sıkıntıları Ve Evlilik Doyumları Arasındaki İlişki; *Yüksek Lisans Tezi*
- Vance J. A., Costa D. K., Brandon D. H., 2021; Parenting self-efficacy in fathers of medically complex infants: A longitudinal study, *Journal of Neonatal Nursing*, Volume 27, Issue 6, Pages 439-443, ISSN 1355-1841
- Velotti, P., Castellano, R., and Zavattini, G. C., 2011; Adjustment of couples following childbirth: the role of generalized and specific states of mind in an italian sample. *Eur. Psychol.* 16, 1–10
- Vreeswijk C., Maas A., Rijk C., Bakel H.J.A.; 2014; Fathers' experiences during pregnancy: paternal prenatal attachment and representations of the fetus *Psychol. Men Masculinity*, 15 (2014), pp. 129-137
- Whisman, M. A., Gilmour, A. L., & Salinger, J. M., 2018; Marital satisfaction and mortality in the United States adult population. *Health Psychology*, 37(11), 1041–1044.
- Wijaya A. P., Widyaningsih A. Y., 2021; The Role of Dyadic Cohesion on Secure Attachment Style toward Marital Satisfaction: A Dyadic Analysis on Couple Vacation Decision, *Journal of Quality Assurance in Hospitality & Tourism*, 22:1, 119-142
- Witte M. A, Bakermans-Kranenburg M. J., IJzendoorn M. H., Szepeswol O., Shai D., 2020; Predicting infant–father attachment: the role of pre- and postnatal triadic family alliance and paternal testosterone levels, *Attachment & Human Development*, 22:6, 653-667
- Wynter K., Manno D. L., Watkins V., Rasmussen B., Macdonald J. A., 2021; Midwives' experiences of father participation in maternity care at a large metropolitan health service in Australia, *Midwifery*, Volume 101, 103046
- Xue L. W., Shorey S., Wang W., He H. G., 2018, Fathers' involvement during pregnancy and childbirth: An integrative literature review; *Midwifery* Volume 62, July 2018, Pages 135-145
- Yalçın, H., Arslan-Kılıçoğlu, E., Acar, A., 2017; Gençlerin evlilik ve toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumları. *Journal of International Social Research*, 10(52), 858-865.

- Yanardağ, M.Z, Özmete, E., 2016; Erkeklerin bakış açısıyla toplumsal cinsiyet rolleri: kadın ve erkek olmanın değeri, Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 20(1), 91–107.
- Yazdanpanah F, Khalili M, Keshtkaran Z., 2015; Level of marital satisfaction in couples living in Iran. Indian journal of research.;4(4):4–7
- Yekta FF, Yaghoubi H, Ghomian S, Gholami Fesharaki M., 2022; Mediators for Effect of Mindfulness in Promoting Marital Satisfaction: Modeling Structural Equations in an Experimental Study. Iran J Psychiatry. Jan;17(1):72-83
- Yıldırım, S., 2021; Evlenme tercihlerinin dönüşümünde kuşaklararası farkın toplumsal değişim temelinde incelenmesi: Iğdır Üniversitesi örneği. Sosyoloji Dergisi, (41-42), 53-79
- Yılmaz A. F., Avcı D., Tahta T., 2020; Relationship Between Marriage Satisfaction and Sexual Functions in Couples Undergoing Infertility Treatment, International Journal of Sexual Health, 32:4, 421-432
- Yılmaz E. M., Korukçu Ö., Kabukçuoğlu K., 2022; Baba ve Bebek Arasındaki Ten-Cilde Temasın Babalık Bağlanmasına Etkisi. Güncel Psikiyatri Araştırmaları ve İncelemeleri 18:3, sayfa 248-256.
- Yolcu M. A., 2016, Evlilikle İlgili İnanış ve Uygulamalar, Halk Bilimi El Kitabı, Editör Dr. Mustafa Aça, s. 458-478, Konya: Kömen Yayınları.
- Yuen W. S., Lo H. C., Wong W. N., Ngai F. W., 2022; The effectiveness of psychoeducation interventions on prenatal attachment: A systematic review; Midwifery, Volume 104
- Zeren F., Gürsoy E., 2019; İnfertil Çiftlerde Çift Uyumu ve Yaşam Kalitesinin Önemi; Hemşirelikte Eğitim Ve Araştırma Dergisi;;16 (1): 68-72
- Zhumgalbekov, A. ve Efilti, E., 2022; Bireylerin Evlilik Uyumunun Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Dergisi, 5(11): 1557- 1566.

7.EKLER

Ek-A: Anket Formu

1- Yaşınız?

2- Eşinizin yaşı?

3- Eğitim durumunuz?

- a) İlköğretim b) Lise c) Üniversite d) Yüksek lisans ve üzeri

4- Eşinizin eğitim durumu?

- a) İlköğretim b) Lise c) Üniversite d) Yüksek lisans ve üzeri

5- Yaşadığınız yer?

- a) İl b) İlçe c) köy

6- Mesleğiniz?

- a) Çalışıyor b) Çalışmıyor

7- Eşinizin mesleği?

- a) Çalışıyor b) Çalışmıyor

8- Gelir durumunuz?

- a) Gelir giderden az b) Gelir gidere eşit c) Gelir giderden fazla

9- Aile tipiniz?

- a) Geniş aile b) Çekirdek aile

10- Geniş aile ise kimlerle yaşıyorsunuz?

- a) Annem/Babam veya her ikisi ile
b) Eşimin Annesi/Babası veya her ikisi ile
c) Kardeşlerimle
d) Eşimin kardeşleri ile
e) Diğer...

11- Sigara kullanıyor musunuz?

- a) Evet
- b) Hayır
- c) Önceden kullanıyordum
- d) Nadiren kullanıyorum
- e) Diğer...

12- Eşiniz sigara kullanıyor mu?

- a) Evet, gebelikte devam etti
- b) Evet ancak gebelikte ara verdi
- c) Hayır

13- Evlenme biçiminiz?

- a) Flört
- b) Görücü usulü
- c) Diğer..

14- İsteyerek mi evlendiniz?

- a) Evet b) Hayır

15- Evlilik süreniz?

16- Çocuk sahibi olmayı istiyor muydunuz?

- a) Evet b) Hayır c) Kararsızım

17- Eşinizin gebe kaldığını öğrenince neler hissettiniz?

- a) Çok heyecanlandım ve mutlu oldum
- b) Korktum ve panikledim
- c) Ne hissedeceğimi bilemedim
- d) Diğer...

18- Gebe eğitim sınıfına katıldınız mı?

- a) Evet b) Hayır c) Diğer...

19- Gebelik sürecinde eşinize destek olan kişi/kişiler kimler?

- a) Ben destek oluyorum
- b) Ailem destek oluyor
- c) Eşimin ailesi destek oluyor
- d) Arkadaşlarımız destek oluyor
- e) Hiç kimse
- f) Diğer...

20- Gebelik boyunca bebeğiniz ile ilgili neler hissettiniz?

- a) Bebeğimin doğumu için sabırsızlandım
- b) Henüz dünyaya gelmediği için bir şey hissetmedim
- c) Doğmasını istemedim çünkü bebeği istemiyorum
- d) Diğer...

21- Bebeğinizi ultrason da görünce neler hissettiniz?

- a) Yoğun duygusallık yaşadım
- b) Heyecanlandım
- c) Hiçbir şey hissetmedim
- d) Duygularım karmaşıktı
- e) Diğer...

22- Bebeğinizin cinsiyeti istediğiniz cinsiyet mi?

- a) Evet b) Hayır c) Diğer...

23- Bebeğinizin cinsiyeti nedir?

- a) Kız b) Erkek c) Cinsiyetini bilmiyoruz

24- Gebelik boyunca bebeğinizle ilgili hayal kurdunuz mu?

- a) Evet, bebeğimin içinde olduğu hayaller kurmak beni mutlu eder
- b) Hayır, bebeğimle ilgili hayal kurmadı

Ek-B: Doğum Öncesi Baba Bağlanma Ölçeği (DÖBBÖ)-(Paternal Antenatal Attachment Scale-PAAS)

DOĞUM ÖNCESİ BABA BAĞLANMA ÖLÇEĞİ

Bu sorular eşinizin karnında gelişmekte olan bebekle ilgili duygu ve düşünceleriniz hakkındadır.

Lütfen her soruyu okuyarak size en uygun olan yalnızca bir seçeneği işaretleyiniz.

1) Son iki haftadır gelişmekte olan bebeği düşünme ya da aklımın onunla meşgul olması sıklığı:

1. () Her zaman
2. () Sıklıkla
3. () Bazen
4. () Nadiren
5. () Hiçbir zaman

2) Son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili konuştuğumda ya da onu düşündüğümde duygularım:

1. () Çok zayıf
2. () Zayıf
3. () Ne zayıf ne güçlü
4. () Güçlü
5. () Çok güçlü

3) Son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili duygularım:

1. () Çok olumlu
2. () Olumlu
3. () Ne olumlu ne olumsuz
4. () Olumsuz
5. () Çok olumsuz

4) Son iki haftadır gelişmekte olan bebekle ilgili okuma ya da bilgi edinme isteğim:

1. () Çok zayıf
2. () Zayıf
3. () Ne zayıf ne güçlü
4. () Güçlü
5. () Çok güçlü

5) Son iki haftadır eşimin rahminde gelişmekte olan bebeğin nasıl görüldüğünü kafamda canlandırmaya çalışma sıklığım:

1. () Her zaman
2. () Sıklıkla
3. () Bazen
4. () Nadiren
5. () Hiçbir zaman

6) Son iki haftadır geliřmekte olan bebekle ilgili dűřüncem:

1. () Kendine özel karakterleri olan, gerçek küçük bir varlık
2. () Diğeri bebelere benzeyen bir varlık
3. () Bir insan
4. () Yaşayan bir varlık
5. () Henüz gerçekten hayatta olmayan bir şey

7) Son iki haftadır geliřmekte olan bebeđi dűřündüğümde dűřüncelerim:

1. () Her zaman şefkatli ve sevgi dolu
2. () Çoğru zaman şefkatli ve sevgi dolu
3. () Ne şefkatli ne öfkeli
4. () Çok az öfkeli
5. () Çok fazla öfkeli

8) Son iki haftadır bebek için olası isimler hakkında fikirlerim:

1. () Çok net
2. () Net
3. () Belirsiz
4. () Çok belirsiz
5. () Hiçbir fikrim yok

9) Son iki haftadır geliřmekte olan bebeđi dűřündüğümde řu duyguları hissedirim:

1. () Çok hüzünlü
2. () Hüzünlü
3. () Ne mutlu ne hüzünlü
4. () Mutlu
5. () Çok mutlu

10) Son iki haftadır gelişmekte olan bebeğin nasıl bir çocuk olacağını düşünme sıklığım:

1. () Hiçbir zaman
2. () Nadiren
3. () Bazen
4. () Sıklıkla
5. () Her zaman

11) Son iki haftadır bebeğime karşı duygusal olarak hislerim:

1. () Çok uzak olduğumu hissediyorum
2. () Orta düzeyde uzak olduğumu hissediyorum
3. () Belirgin bir yakınlık hissetmiyorum
4. () Orta düzeyde yakınlık hissediyorum
5. () Çok yakın hissediyorum

12) Doğumdan sonra bebeği ilk gördüğümde şu şekilde hissederim:

1. () Çok hoşlanacağımı düşünüyorum
2. () Hoşlanacağımı düşünüyorum
3. () Hoşlanırım ama bebeğin sevmeyeceğim birkaç yönü olabileceğini düşünüyorum
4. () Bebeğin sevmeyeceğim epeyce yönü olabileceğini düşünüyorum
5. () Coğunlukla hoşlanmayacağımı düşünüyorum

13) Bebek doğduğunda onu kucağıma alma isteğim:

1. () Hemen
2. () Battaniyeye sarıldıktan sonra
3. () Yıkandıktan sonra
4. () İşlemler bittikten birkaç saat sonra
5. () Ertesi gün

14) Son iki haftadır bebek ya da gebelik ile ilgili rüyalar görme sıklığım:

1. () Hiçbir zaman
2. () Nadiren
3. () Bazen
4. () Sıklıkla
5. () Hemen hemen her gece

15) Son iki haftadır kendimi eşimin karnına dokunarak bebeği okşarken bulma sıklığım:

1. () Her gün birçok kez
2. () Günde en az bir kez
3. () Ara sıra
4. () Sadece bir kez
5. () Hiç

16) Eşimde herhangi bir ağrı ya da yaralanma olmadan düşük ya da başka bir kaza nedeniyle gebelik sonlandığında şöyle hissederim:

1. () Çok mutlu
2. () Mutlu
3. () Ne mutlu ne mutsuz
4. () Mutsuz
5. () Çok mutsuz

Ek-C: Evlilik Doyum Ölçeği (EDÖ)

EDÖ

Aşağıda evlilik ilişkiniz ile ilgili bir takım ifadeler bulunmaktadır. Her ifadeyi dikkatlice okuduktan sonra yanındaki kutularda bulunan seçeneklerden size uygun olan seçeneği (X) ile işaretleyiniz lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız. İçten ve doğru verdiğiniz yanıtlar için teşekkür ederiz.

	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana uygun	Bana tamamen uygun
1. Eşimin bana değer vermediğini hissediyorum.	5	4	3	2	1
2. Ailelerimizin evliliğimize müdahale etmeleri ilişkimizi olumsuz etkiliyor.	5	4	3	2	1
3. Eşimin bedenini iyi tanırım.	1	2	3	4	5
4. Eşim cinsel açıdan yeterlidir.	1	2	3	4	5
5. Eşimin anne ve babasına evliliğinden daha çok önem vermesi beni mutsuz ediyor..	5	4	3	2	1
6. Eşimle olan cinsel yaşamımda ön sevişme önemli bir yer tutuyor.	1	2	3	4	5
7. Cinsel yönden eşimle uyumluyum	1	2	3	4	5
8.Eşimin bana güven duymadığını düşünüyorum.	5	4	3	2	1
9. Eşimle her ikimizde cinsel doyuma ulaşıyoruz	1	2	3	4	5
10. Bir topluluk içinde eşim beni komik duruma düşürür.	5	4	3	2	1
11. Eşimin ailesi ile birlikte yaşamak benim için bir kabustur.	5	4	3	2	1
12. Eşimin ailesinin etkisinde kalması evlilik ilişkimizi kötü etkiliyor	5	4	3	2	1
13.Eşimin ailesine hayır diyememesi beni mutsuz ediyor.	5	4	3	2	1

5, 4, 3, 2, 1 ile başlayan maddeler ters puanlanmaktadır...

Ek-D: Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği (YÇUÖ)

Yenilenmiş Çift Uyum Ölçeği

Aşağıdaki konularda eşinizle anlaşp anlaşamadığınızı ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.

		Hiçbir zaman anlaşamayız	Nadiren anlaşırız	Bazen anlaşırız	Oldukça sık anlaşırız	Çoğu zaman anlaşırız
1	Dini konular					
2	Muhabbet- sevgi					
3	Temel kararların					
4	Cinsel yaşam					
5	Geleneksellik					
6	Mesleki kararlar					

Aşağıda eşinizle ve evliliğinizle ilgili bazı ifadeler yer almaktadır. Lütfen aşağıdaki ifadeleri okuyup size ne derece uygun olduğunu ilgili kutucuğa (X) işareti koyarak belirtiniz.

		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen	Oldukça sık	Çoğu zaman
7	İlişkinizi bitirmeyi ne sıklıkla tartışırsınız?					
8	Eşinizle ne sıklıkla münakaşa edersiniz?					
9	Evlendiğiniz için pişmanlık duvar mısınız?					
10	Ne sıklıkla birbirinizin sinirlenmesine neden olursunuz?					
11	Siz ve eşiniz ev dışı etkinliklerinizin ne kadarına					
12	Ne sıklıkla teşvik edici fikir alırsverisinde bulunursunuz?					
13	Ne sıklıkla bir iş üzerinde birlikte çalışırsınız?					
14	Ne sıklıkla bir şeyi sakince tartışırsınız?					

Ek-H: Bilgilendirilmiş Onam Formları

Aydınlatılmış Onam Formu Araştırmanın Adı: Antenatal Dönemde Evlilik Doyumu Ve Çift Uyumunun Baba-Bebek Bağlanması İle İlişkisi

Sayın gönüllü, yukarıda adı yazılı araştırmaya katılmak üzere davet edilmiş bulunuyorsunuz. Bu araştırmada yer almayı kabul etmeden önce, araştırmanın ne amaçla yapılmak istendiğini anlamanız ve kararınızı bu bilgilendirme çerçevesinde özgürce vermeniz gerekmektedir. Aşağıdaki bilgileri lütfen dikkatlice okuyunuz, sorularınız olursa sorunuz ve açık yanıt isteyiniz. Araştırmanın verileri anket ve ölçek aracılığıyla toplanacaktır. Size sorular sorulup cevaplamanız istenecektir. Anketlerde ve ölçeklerde sizden isim ve soyadınız istenmeyecektir.

“Bu araştırmada yer almak tümüyle sizin isteğinize bağlıdır. Araştırmada yer almayı reddedebilirsiniz ya da başladıktan sonra yarıda bırakabilirsiniz. Araştırma kapsamındaki bütün uygulamalar için sizden ya da bağlı bulunduğunuz sosyal güvenlik kuruluşundan hiçbir ücret istenmeyecektir. Size de bu araştırma sonunda herhangi bir ücret ödenmeyecektir. Bu araştırmanın sonuçları bilimsel amaçlarla kullanılacaktır. Araştırmadan çekilmeniz ya da araştırmacı tarafından araştırmadan çıkarılmanız halinde, sizlerle ilgili veriler kullanılmayacaktır. Ancak veriler bir kez anonimleştikten sonra araştırmadan çekilmeniz mümkün olmayacaktır. Sizden elde edilen tüm bilgiler gizli tutulacak, araştırma yayınlandığında da varsa kimlik bilgilerinizin gizliliği korunacaktır.”

“Yukarıda yer alan ve araştırmaya başlamadan önce gönüllülere verilmesi gereken bilgileri içeren metni okudum (ya da sözlü olarak dinledim). Eksik kaldığını düşündüğüm konularda sorularımı araştırmacılara sordum ve doyurucu yanıtlar aldım. Yazılı ve sözlü olarak tarafıma sunulan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anladığım kanısındayım. Çalışmaya katılmayı isteyip istemediğim konusunda karar vermem için yeterince zaman tanındı. Bu koşullar altında, araştırma kapsamında elde edilen şahsıma ait bilgilerin bilimsel amaçlarla kullanılmasını, gizlilik kurallarına uyulmak kaydıyla sunulmasını ve yayılmasını, hiçbir baskı ve zorlama altında kalmaksızın, kendi özgür irademle kabul ettiğimi beyan ederim.”

Katılımcı
TARİH

ADI-SOYADI

**Antenatal Dönemde Evlilik Doyumu Ve Çift Uyumunun Baba-Bebek
Bağlanması İle İlişkisi**

KATILIMCILAR İÇİN BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sayın katılımcılar, bu araştırma Antenatal Dönemde Evlilik Doyumu Ve Çift Uyumunun Baba-Bebek Bağlanması İle İlişkisini incelemek amacıyla planlanmıştır. Sizlere hastane uygulamaları haricinde herhangi bir uygulama yapılmayacaktır ve her türlü bilginiz araştırma dahilinde gizli tutulacaktır. Araştırmanın doğruluğu ve niteliği açısından cevaplarınız doğruluğu önem arz etmektedir. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Prof. Dr. Sema DERELİ YILMAZ
Araştırmacı Ebe Arife Büşra AÇIKGÖZ

Kabul Ediyorum

Kabul Etmiyorum

Ad-Soyad:

Tarih:

İmza:

Ek-I: Turnitin Raporu

ANTENATAL DÖNEMDE EVLİLİK DOYUMU VE ÇİFT UYUMUNUN BABA-BEBEK BAĞLANMASI İLE İLİŞKİSİ

ORJİNALLİK RAPORU

% 12	% 11	% 2	% 6
BENZERLİK ENDEKSİ	İNTERNET KAYNAKLARI	YAYINLAR	ÖĞRENCİ ÖDEVLERİ

BİRİNCİL KAYNAKLAR

1	acikbilim.yok.gov.tr İnternet Kaynağı	%2
2	toad.halileksi.net İnternet Kaynağı	%2
3	dergipark.org.tr İnternet Kaynağı	%2
4	Submitted to Selçuk Üniversitesi Öğrenci Ödevi	%1
5	Submitted to The Scientific & Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) Öğrenci Ödevi	%1
6	www.haber3.com İnternet Kaynağı	<%1
7	tip.fusabil.org İnternet Kaynağı	<%1
8	Submitted to Konya Necmettin Erbakan University Öğrenci Ödevi	<%1

9	acikerisim.isikun.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
10	acikerisim.pau.edu.tr:8080 İnternet Kaynağı	<% 1
11	www.researchgate.net İnternet Kaynağı	<% 1
12	Submitted to Gaziantep Aniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
13	GÜÇLÜ, Nezahat, ÇOBAN, Ömür and ATASOY, Ramazan. "OKUL YÖNETİCİLERİNİN STRATEJİK LİDERLİK ÖZELLİKLERİ İLE ÖRGÜTSEL SESSİZLİK ARASINDAKİ İLİŞKİNİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİNE GÖRE İNCELENMESİ", Milli Eğitim Bakanlığı, 2017. Yayın	<% 1
14	hdl.handle.net İnternet Kaynağı	<% 1
15	Submitted to Ordu Üniversitesi Öğrenci Ödevi	<% 1
16	9lib.net İnternet Kaynağı	<% 1
17	docs.neu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
18	Submitted to Hacettepe University Öğrenci Ödevi	<% 1

- | | | |
|----|--|------|
| 19 | TOKMAK, İsmail, TURGUT, Hakan and ÖKTEM, Şükran. "Turizm ve otelcilik öğrencilerinin sosyotropik-otonomik kişilik özelliklerinin iletişim becerilerine etkisi", Detay Yayıncılık, 2013.
Yayın | <% 1 |
| 20 | pure.manchester.ac.uk
İnternet Kaynağı | <% 1 |
| 21 | Submitted to Istanbul Aydın University
Öğrenci Ödevi | <% 1 |
| 22 | Submitted to Yildirim Beyazıt Üniversitesi
Öğrenci Ödevi | <% 1 |
| 23 | m.sabah.com.tr
İnternet Kaynağı | <% 1 |
| 24 | KOÇ, Özlem, ÖZKAN, Hava and BEKMEZCİ, Hediye. "Annelik rolü ve ebeveynlik davranışı arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi", Logos Yayıncılık, 2016.
Yayın | <% 1 |
| 25 | j-humansciences.com
İnternet Kaynağı | <% 1 |
| 26 | Mediha BAYAN. "ANNE BABA EĞİTİM DURUMUNUN ADÖLESLANLARIN BESLENME TAVIR VE İNANIŞLARI ARASINDAKİ İLİŞKİSİ", Journal of International Social Research, 2019
Yayın | <% 1 |

27	Submitted to Sakarya University Öğrenci Ödevi	<% 1
28	journalofomepturkey.org İnternet Kaynağı	<% 1
29	mareterapi.com İnternet Kaynağı	<% 1
30	www.usbik.com İnternet Kaynağı	<% 1
31	acikerisim.erbakan.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
32	gavsispanel.gelisim.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1
33	open.metu.edu.tr İnternet Kaynağı	<% 1

Alıntıları çıkart

Kapat

Eşleşmeleri çıkar

Kapat

Bibliyografyayı Çıkart

Kapat